Kungl Utrikesdepartementet

Avd: P

Grupp: 2

Mål: Eu I

Efterforskning av

Raoul Wallenberg

1951, nov. 16 – dec.

11.

Dep U 6011 SEHAGARLSSON, VBO 72446

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET SP

ang. Ladislaus Sarlós krav på ersättn. för ungerska valuta, överlämnad t. Raoul Wallenberg, år 1944.

R

U.n.

STOCKHOLM		19
~~Stockholm den 19 november 1951.~~		
N:o 45		BIL.
INK. D. N:o Hbr. v.Mezey - Petrén 26.9.51.		
AVD. p	GR. 2	MÅL. Eu I

Herr v. Mezey,

I anledning av Edert brev av den 26 september 1951 rörande Ladislaus Sarlós krav på ersättning för ungersk valuta, som han skulle hava överlämnat till Raoul Wallenberg i Budapest år 1944, ber jag, med beklagande av det långa dröjsmålet med besvarandet av brevet, få meddela, att jag icke utifrån några för mig kända förhållanden kan lämna några anvisningar angående hur Edert utlåtande till advokaten Thalberg bör stiliseras. I den mån Ni har några minnesbilder av vad som förevarit, synes mig det enda riktiga vara, att Ni låter Thalberg få del av dem, ungefär på det sätt, som Ni tydligen tänker göra. Skulle Thalberg därefter vilja med ledning av Edra uppgifter och eventuellt annat material framställa något krav mot svenska regeringen, får han väl därefter göra detta i vanlig ordning.

EXPEDIERAT	
med	den
~~sv. kurir~~	29/11 1951
utl. kurir	
luftpost	
vanl. post	sign. 1H

(Sture Petrén)

Herr D.v. Mezey,

A m s t e r d a m.

20/11 - 51

MB

katen Schartau gjorde åtskilliga frågor och inpass. Han opponerade icke mot någon del av mitt resonemang och instämde på de väsentliga punkterna.

Jag framhöll slutligen, att det av angivna skäl var nödvändigt för den arbetsgrupp, som bedriver spaningarna, att få tillgång till familjens material. Det är emellertid omöjligt att förhandla med Philipp i denna sak. Han skulle nämligen - det visar erfarenheten - komma att efter kortare eller längre tid i mer eller mindre förvrängd form publicera alla samtal som förts. Det är icke möjligt att delge utomstående sådant material, berörande tredje part, som måste studeras för att det av utrikesdepartementet bedrivna arbetet skall kunna värderas. Det är därför mycket svårt för utrikesdepartementet att bevisa, att det här bedrivna arbetet förtjänar familjens förtroende.

Hr Schartau förklarade, att han icke stod på bästa fot med hr Philipp, sedan han vägrat skriva under vissa papper, som Philipp önskat använda i kampanjen. Vid detta tillfälle hade det kommit till en sammanstötning. Efter denna hade fru von Dardel förehållit hr Schartau att icke stöta sig med Philipp, som dock vore den ende som verkligen arbetade för Wallenbergs sak. Hr Schartau hade intrycket, att även Guy von Dardel befunne sig under Philipps inflytande. Hr Schartau lovade slutligen att - sedan han tänkt över saken ett par dagar - genom Fredrik von Dardel söka utröna, om det kunde vara möjligt för utrikesdepartementet att få låna dokumenten.

Jag anmärkte på den sistnämnda punkten, att Philipp någon gång i mars för mig uppgivit, att handlingarna befinna sig i ett bankfack eller kassaskåp, som familjen har nyckeln till. Jag sade mig vara övertygad om att Philipp har åtminstone avskrifter av alla handlingar. Han hänvisar emellertid till familjen.

Hr Schartau avslutade samtalet med att uttrycka sin tillfredsställelse över vad han fått höra.

I utrikesdepartementet den 19 november 1951.

[signature]

sina samtal med familjens medlemmar och ledamöter av Wallenberg-kommittén. Schartau lovade att iakttaga diskretion.

Arbetet har dels givit en allmän bakgrund till Wallenberg-affären genom att klarlägga förhållanden bakom järnridån, andra personers liknande öden etc., dels givit vissa spår i fråga om Wallenberg. Mitt personliga helhetsintryck är, att ingenting motsäger, att Wallenberg tagits till fånga av ryssarna och att han alltjämt kan befinna sig i livet. Å andra sidan finns icke bevis härför, endast vissa indicier.

Det är för utrikesdepartementet möjligt att på grundval av föreliggande material företaga en démarche i Moskva. Endast om familjen önskar det, kan démarchen företagas. Min personliga mening är, att en sådan démarche är utsiktslös och att den kunde stänga vägen för senare, måhända effektfullare démarcher eller åtgärder. Av fru Bellander har offentligen framförts förslaget, att Wallenberg skulle bytas mot någon för ryssarna begärlig person, spion e.dyl. Någon sådan person finns icke i Sverige, och om ett tänkbart bytesobjekt erhålles, måste fallet då prövas på sina meriter. Åtgärden har synnerligen svåröverskådliga konsekvenser och måste noga övervägas.

Vilket handlingsalternativ som en gång väljes, är det av grundläggande betydelse, hur starka indicierna äro för att Wallenberg funnits eller finns hos ryssarna. Argumentationen i förhållande till ryssarna kommer att bero på bevisningens styrka. Men framför allt kan utrikesdepartementet överväga så allvarliga åtgärder som ifrågasatts i en mera positiv anda, om stark bevisning finnes. Det är icke möjligt att i förväg bedöma ett kommande beslut, men det är självklart, att bevisfrågan alltid måste spela en stor roll. Framför allt kan utrikesdepartementet icke grunda sina beslut på försäkringar från utomstående om att bevis finnas. Har utrikesdepartementet att taga ansvaret för en åtgärd, måste utrikesdepartementet ha tillgång till allt material, varpå åtgärden grundas. En utomstående - exempelvis riksmarskalken - kan för övrigt icke utan offrande av en oändlig tid och ett mödosamt kriminaltekniskt arbete sätta sig in det väldiga materialet, sammanställa det och pröva de olika bevisens värde.

Ovanstående framfördes under ett samtal, under vilket advo-

röd lapp.

P2 Eu I

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Kabinettssekreteraren

Strängt förtroligt. 13/11 -51

26/11 Utr. Excellensen Undén, t.x. Paris

P.M.

Tisdagen den 13 november 1951 hade undertecknad ett samtal med advokaten Yngve Schartau i Wallenberg-affären. Samtalet började med ett kort replikskifte beträffande det orimliga i att familjen Wallenberg och utrikesdepartementet, som ha samma intresse, inte samarbeta.

Jag underströk, att vårt samtal måste betraktas som strängt förtroligt, varpå jag anförde i stort sett följande.

Under det sista halvåret har spaningarna i affären bedrivits med stor intensitet. Det har inte sparats varken på pengar eller möda. För min del har jag ägnat mera tid åt detta ärende än åt något annat sedan jag kom till utrikesdepartementet. Arbetet bedrives av en liten grupp på tre personer, som har hjälp av en kriminalexpert. Ett enda kvinnligt skrivbiträde har använts. Inga andra inom utrikesdepartementet är helt informerade i det pågående arbetet förutom att självfallet Excellensen givit sitt godkännande av viktigare åtgärder. Det är icke riktigt, som görs gällande i pressen, att Excellensen skulle ställa sig avvisande till fortsatt arbete med frågan.

Anledningen till att utrikesdepartementet icke meddelar någonting om sina förehavanden är egentligen självklar. Det är nödvändigt att anlita privatpersoner, säkerhetspolis i andra länder och andra länders beskickningar. Utrikesdepartementet kan icke taga risken av att sådana detaljer läcker ut. Arbete måste bedrivas bakom järnridån. Det vore att äventyra människoöden, om diskretion icke iakttoges. Redan om det bleve allmänt känt, att utrikesdepartementet bedriver spaningar, skulle bevakningen av våra beskickningar i vissa länder skärpas och arbetet försvåras. Dessa omständigheter borde Schartau icke åberopa annat än i mycket allmänna ordalag vid

A. L. **Röd lapp.** Ink. 19/11

162 19.11.5[illegible] P. L. [illegible]

Herr Kabinettssekreteraren Arne Lundberg

S. S. (Pallinan rest)

I den vid vårt samtal för några dagar sedan behandlade frågan får jag meddela, att det ifrågavarande materialet inom hafvet af författaren Rudolph Philipps lektörsmenhet kan därför ställas till

förfogande endast efter hänvändelse till Ekstrom eller till kommittén i dess helhet.

Jag tackar för Eder vänlighet och för Eder välvilliga inställning till saken.

Med utmärkt högaktning

Ingvar Schartau

17/11. 1957.

Biäder. [illegible] [illegible] 20/11

STATSDEPARTEMENTEN

Meddelande

M+H
Tab 1
§ 2

Från	Datum	Till
Sandr. Haltz	19/11	[illegible]

Ärende

S.E./ Sedan han kunnat fastställa hur ingen lämplig tidigare anmälts, härom framkommer under omständigheter, som han förklarar med vad han senare berättat. Underrättelse härom gjordes på anm. i redovisning sedan då den första promemorian kom in, och därefter har ej något nytt framkommit. Den tidigare promemorian har återgått till pol.avd.

S.H

Dep 350 12 48 4000×100 [illegible] 482046

267
19.1151 I
p 2 Ins[illegible]
Ink. 19/11

Röd lapp.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Budapest den 15 november 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Hemlig.
Stockholm den 21 november 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.

Mr. Tamm, Budapest

Stig Engfeldt.
Tjf. Byråchef.

Exp. 21/11. 26/11

NM Broder,

A 9

Åberopande mitt handbrev den 9 dennes ber jag få meddela, att jag igår ånyo träffade Herr Bentsur och med honom diskuterade den senaste utvecklingen i Bendelaffären.

Vi enades till en början om, att Herr Bentsur genom sina kanaler skulle införskaffa uppgifter om portvaktens antecedentia och allmänna trovärdighet. Min interlokutör lovade vidare att undersöka, huruvida i det uppgivna huset, vilket, enligt vad jag själv konstaterat, fortfarande existerar, källarlokaler finnas av den storlek, att de kunna antagas hava använts som ett provisoriskt fängelse. Då jag nu i dagarna återvänder till Prag, skulle Herr Bentsur vidarebefordra resultatet av sina undersökningar genom Tamm.

Enär de uppgifter portvakten lämnat synas vara av stor betydelse för fortsatta efterforskningar, framhöll vidare min interlokutör, att då vid samtal missförstånd lätt kunna uppstå, vi enligt hans mening lämpligen borde för erforderlig kontroll som kurir sända till Budapest en ungersktalande svensk för ett nytt samtal med portvakten. Enär man självfallet måste räkna med möjligheten av att denne endera dagen kan försvinna, borde samtalet äga rum inom de närmaste veckorna samt vederbörande av utrikesdepartementet noga orienteras om de frågor, som böra framställas. Jag tycker att detta förslag låter mycket förnuftigt och ber Dig allvarligt tänka på detsamma.

Herr Bentsur lovade att förbereda ett sammanträffande med portvakten, men önskade för detta ändamål bliva underrättad minst en vecka före kurirens ankomst.

Om ingen lämplig kurir finnes att tillgå i Stockholm. Kanske

Utrikesrådet Dahlman,
Utrikesdepartementet.

Jonsson kunde tagit nu genom
Teheran [illegible] en kostare [illegible]
detta [illegible] [illegible] [illegible]
Lagning av Ni anse att
saken vore av så stor vikt
att Ni kunna företaga [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Teheran–
[illegible]
Stockholm

Med hjärtliga hälsningar

Eder tillgivne

[illegible]

Engfeldt/MS.

Röd. loggb.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Stockholm, den 17. November 1951.

Vertraulich.

STOCKHOLM		19
N:o 1648		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

ang. Sjöborgsutredningen.

Sehr geehrter Herr Konsul,

Ich danke bestens für Ihren Brief vom 10. ds. Mts. und beehre mich Ihnen mitzuteilen, dass es sich inzwischen herausgestellt hat, dass die Fertigstellung der Frageliste noch einige Zeit dauern wird. Ich werde mir aber erlauben, Ihnen die fertige Liste sobald wie möglich zu übersenden.

Ihre Fragen beantwortend kann ich mitteilen, dass Herr Backlund sich zur Zeit auf Reise befindet. Was Generalkonsul Rosborg betrifft ist nichts bekannt über seine eventuellen Pläne nach Stockholm zu kommen.

Ich verbleibe, sehr geehrter Herr Konsul, mit besten Grüssen

Engfeldt.

Herrn Konsul Emil Stodola,
Slätten 2, Örgryte.

Exp. 17/11 ms lda.

Röd lapp. ~~767~~ 770
27.11.57. I

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Budapest den 9 november 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Hemlig.
Stockholm den 22 november 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson.
Enligt uppdrag:
Stig Engfeldt.
Förste Sekreterare.

Broder,

Häromdagen mottog jag ett besök av Israels chargé d'affaires, Herr Bentsur, som meddelade, att hans vänner ännu icke kunnat komma i förbindelse med vare sig Lucacs eller Szigyzarto och knappast hade några förhoppningar om att lyckas härmed.

Min sagesman tillfogade emellertid, att hans vänner å andra sidan funnit tvenne nya spår av Bendel, av vilka särskilt det ena föreföll att vara av intresse.

En portvakt - Hausmeister - vid Pallacebiografen , Erzsébet Körut - nu Lenin Körut - hade berättat, att källaren till ifrågavarande biograf omedelbart efter den ryska ockupationen av Budapest av NKVD inrättats till ett provisoriskt fängelse. Till detta hade under tiden 20-22 januari 1945 förts ett antal av de ryska trupperna tillfångatagna bulgariska diplomater ävensom " en diplomat som räddat många judar". Portvakten hade låtit förstå, att han vore beredd att lämna fullständigare upplysningar, därest han bereddes tillfälle att sammanträffa med en pålitlig ungersktalande person, som icke hade någon officiell ställning. Såvitt jag kunde förstå, hade han icke informerats om att de önskade informationerna vore avsedda för vare sig israeliska eller svenska beskickningen.

Då jag här saknar en lämplig person för ifrågavarande uppdrag, accepterade jag tacksamt ett erbjudande av Herr Bentsur att få använda en ungerskfödd jude, som för närvarande

./.

Utrikesrådet D a h l m a n ,
Utrikesdepartementet.

tjänstgjorde vid Israels beskickning. Min sagesman betecknade denne som en intelligent och skicklig person, vars pålitlighet han sade sig absolut kunna garantera.

Min nye förtroendeman, som jag hädanefter för enkelhetens skull kallar Mr X , besökte mig dagen efter mitt samtal med Bentsur för att erfara, vilka kompletterande upplysningar jag önskade.

Jag bad honom i första hand fråga portvakten om denne själv iakttagit den person han under tidigare samtal med Herr Bentsurs förtroendeman åsyftat. I jakande fall bad jag Mr X visa vederbörande ett antal fotografier, som jag överlämnade, och bedja denne utpeka den person han sett införas i fängelset. Därest han icke själv kunnat iakttaga någon eller några av fångarna, sade jag det vara önskvärt med upplysningar, under vilka omständigheter eller på vad sätt portvakten erfarit att en diplomat, som räddat judar, skulle hava befunnit sig i fängelset ifråga. Vidare hemställde jag om uppgift huru länge källaren använts som polisfängelse samt vart fångarna förts, sedan källaren icke längre tagits i anspråk för detta ändamål.

Mr X , som medtog fotografierna, uppsökte mig ånyo igår och meddelade därvid följande.

Vissa förut lämnade uppgifter hade till en början av portvakten korrigerats. Denne, som för närvarande var anställd som Hausmeister vid Pallacebiografen och samtidigt arbetade vid en fabrik, uppgav att fängelset icke befunnit sig i samma hus som biografen ifråga utan varit inrymt i källaren till Madach Imre Utca 8-10. Vederbörande hade under de senare krigsåren varit portvakt i sistnämnda hus och dessutom varit verksam i en hemlig motståndsrörelse, som hade ett av sina högkvarter i ett av husen närmast intill.

Mr X berättade, att han självfallet icke för mannen nämnt att han stod i förbindelse med de israeliska eller svenska beskickningarna och icke heller uppgivit att han var intresserad av Bendels vidare öden, vilkens namn portvakten - i förbigående sagt - synbarligen aldrig hört omtalas. Mr X uppgav istället att han själv under kriget varit motståndsman

./.

och nu efterforskade en nära släkting, vilken likaledes tillhört motståndsrörelsen och, enligt vad han trodde sig veta, detta oaktat omhändertagits av NKVD och införpassats i ett fängelse i Budapest. Han företedde de fotografier jag tillhandahållit och förklarade att vissa av dessa föreställde hans släkting, varför han önskade veta, om portvakten kunde erinra sig, huruvida någon av de fångar han sett i källaren vore identisk med en eller annan av de personer fotografierna återgåvo. Denne förklarade, att de tvenne fotografier, vilka jag på baksidan märkt med ett kors, föreställde en person han iakttagit i källaren, vilken Mr X förklarade vara den släkting han sökte.

Portvakten meddelade i detta sammanhang, att den ifrågavarande källaren använts som provisoriskt NKVD-fängelse blott under två eller tre veckor. Vart fångarna därefter förts, hade han ingen aning om. Dessa hade, enligt vad han trodde sig veta, huvudsakligen utgjorts av bulgariska och kroatiska diplomater och införpassats i fängelset under loppet av januari månad 1945, några måhända redan under slutet av december 1944. Den tidigare lämnade uppgiften, att den person, som Mr X efterforskade, anlänt någon av dagarna 20-22 januari, förklarade vederbörande bero på ett missförstånd. I sin egenskap av portvakt och på grund av sin verksamhet inom motståndsrörelsen hade han haft möjlighet att någon gång se de fångar, som inhysts i källaren. Om jag rätt förstått min sagesmans redogörelse, hade portvakten under kriget varit kommunist eller utgivit sig för sådan. För närvarande betraktade han sig såsom socialdemokrat och var uppenbarligen en stark motståndare till kommunismen och den nu i Ungern härskande regimen.

Mr X hade den uppfattningen, att portvakten otvivelaktigt är en bona fide person. Däremot ansåg han honom icke vara fullt pålitlig såsom vittne, enär han - synbarligen i god tro - under samtalet gjort sig skyldig till ett misstag. Han hade nämligen förklarat sig likaledes igenkänna Mr X såsom deltagare i motståndsrörelsen, ehuru denne enligt vad han för mig uppgav aldrig förut träffat vederbörande.

Icke förty är det enligt såväl Mr X:s som min uppfattning synnerligen anmärkningsvärt, att han bland sju fotografier utpekat de två, som föreställa Bendel. Jag bifogar härjämte de

./.

fotografier, som vid provet kommit till användning. Mr X ansåg, att portvakten icke satt inne med ytterligare upplysningar av intresse.

Det andra spår, som jag inledningsvis omnämnde, avser en polisöverste vid namn Vertesch alias Weinberger. Denne uppgiver sig den 21 januari 1945 hava sett Bendel, om vars namn och verksamhet han tydligen varit underrättad, tillsammans med några ryska officerare i närheten av det s.k. klubbkaféet, vilket fortfarande existerar och ligger mellan Westbahnhof och den bro, som leder från Pest till Margaretaön. Enligt vad Mr X meddelade, skulle översten ifråga för en förtroendeman hava antytt, att han förfogade över värdefulla upplysningar angående Bendels öden, men samtidigt hava vägrat att vidarebefordra dessa.

Jag vill tillfoga, att det förefaller mig föga troligt, att vederbörande, sedan så lång tid förflutit, nu kan erinra sig vilken dag han iakttagit Bendel. Då denne senast avhördes den 17 januari, torde man tillsvidare böra räkna med att en förväxling av tidpunkten ägt rum.

Fotografierna i detta kuvert äro
bilagor till handbrev Allard-Dahlman (Budapest)
92 29 november 1951. <u>Böra ej skiljas från
handbrevet.</u>

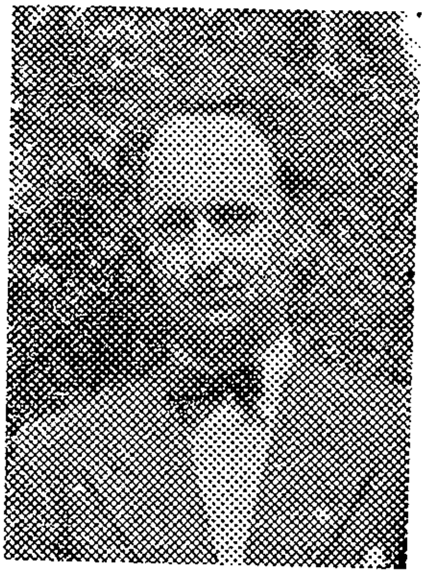

7.1.92 3.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Broder

Jag vill nämna att jag chance för Prins X. antydde (polisöverstén) skulle låta förstå att han vore villig att lämna värdefulla upplysningar mot kontant ersättning eller i form av något present t. ex. medicinen etc. från hans Sändare, antingen från hans sida, ej utan vidare avvisas utan kunde åtminstone tagas under övervägande.

Gr

Handskriven bilaga till strängt förtroligt och personligt handbrev till utrikesrådet Dahlman från envoyén Allard, Budapest, dagtecknat den 9 november 1951.

Stockholm den 22 november 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt.)
Förste Sekreterare.

Exp. 22.11.51

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den 22.11.51. SE.
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas ...

....

Jag vill nämna att jag för Mr X antydde att därest polisöversten skulle låta förstå, att han vore villig att lämna värdefulla upplysningar mot kontant erkänsla eller någon present i form av mediciner etc. borde en sådan antydan från hans sida ej utan vidare avvisas utan kunde åtminstone tagas under övervägande.

Röd lapp. 808
23.11.51 — Ink. 23/11
P 2 Rml

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET

Berlin den 21 november 1951.

Personligt och Strängt förtroligt. 1 bil.

Hemlig.

Stockholm den 23 november 1951.
Överlämnas jämte bilaga för kännedom till Kommissarie Danielsson.

Engfeldt.
Tjf. Byråchef.

Exp.

NM

Broder,

Våra ansträngningar att lokalisera Hille äro tyvärr alltjämt resultatlösa. För att ge Dig en föreställning om arbetets gång närsluter jag avskrift av
./. en skrivelse från en av de personer, vilkas hjälp vi anlita.

Din tillgivne
Eyvind Bratt
(Eyvind Bratt)

Utrikesrådet Dahlman,
S t o c k h o l m.

Avskrift.

Dr. Kurt Behling
Rechtsanwalt und Steuerberater

Dr. Fritz Kayser
Rechtsanwalt

Berlin W 30, den 20. Nov. 1951
Neue Bayreuther Strasse 3 2/k

An das
Schwedische Generalkonsulat,
B e r l i n W 35
Rauchstrasse

Betrifft: Rückfrage H i l l e r, Bautzen.

In obiger Angelegenheit beziehe ich mich auf die mit Seiner Exzellenz, dem Herrn Schwedischen Gesandten in Bonn und dem Herrn Schwedischen Generalkonsul in Berlin geführte personliche Untërredung.

Ich habe sofort nach dieser Unterhaltung die notwendigen Ermittlungen über Verbindungsleute anstellen lassen, doch bis heute auf meine Ersuchen keinen Bescheid erhalten.

Ich habe die Sache erneut angemahnt und besonders dringlich gemacht.

Unabhängig davon habe ich Gelegenheit genommen, einen seriösen in Bautzen seit langer Zeit ansässigen Anwalt durch Kurier von dem Ansuchen zu unterrichten und ihn um seine Unterstützung gebeten. Dieses Schreiben konnte erst am 15.cr. befördert werden. Naturgemäss liegt bis heute hierauf noch keine Antwort vor.

Ich werde den Herrn Generalkonsul unverzüglich berichten, sobald ich etwas Näheres erfahren habe.

Da die Verhältnisse in der Ostzone nicht mit normalem Massstabe gemessen werden können, bitte ich zu entschuldigen, wenn sich die Ermittlungen in dieser Sache über Gebühr hinziehen.

Ergebenst

/u/ K. Behling

Engfeldt/MS. Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgsutredningen.

Stockholm den 26 november 1951. STOCKHOLM 19

Personligt och strängt förtroligt.

N:o 152		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Broder,

Instundande vecka avreser kommissarie Otto Danielsson till Tyskland och Österrike för vissa efterforskningar i fallet Raoul Wallenberg. Danielsson beräknar inträffa i Bonn torsdagen den 29 dennes. - Jag är tacksam, om Du vid behov vill bistå honom med råd och dåd. Han kommer sannolikt bland annat att vilja sända något meddelande till utrikesdepartementet.

Dahlman.

Envoyén Kumlin,

Bonn.

Exp. [illegible] 24/VI ms

Engfeldt/MS.

Röd lapp

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgsutredningen.

Hemlig.

Stockholm den 23 november 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Stig Engfeldt.
Tjf. Byråchef.

Stockholm den 23 november 1951.

~~Strängt förtroligt.~~

STOCKHOLM		19
N:o 156		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL I Eu

Broder,

I Ditt handbrev den 21 dennes angående Hille talas i bilagan om "Rückfrage Hiller" - månhända rör det sig om ett rent skrivfel?

Jag begagnar tillfället nämna, att Hilles namn förekommer i Rudolph Philipps 1946 utgivna bok om Raoul Wallenberg, sidan 199, där det bl.a. heter: "Den 15 juli (1946) berättade redaktör af Sandeberg i en artikel, att han under sin fångenskap också sammanträffat med en tysk vid namn Hille, bosatt i Bautzen, Oberlausitz, som varit spion för rysk räkning. Även denne hade för af Sandeberg berättat, att han i Ryssland sammanträffat med Raoul Wallenberg."

Vi anse icke att anledning föreligger att inställa efterforskningarna, ehuru det givetvis synes synnerligen osannolikt, att Hille någonsin fått återvända från fångenskapen. därest hans beröring med Wallenbergaffären observerats av ryska vederbörande.

Dahlman.

Generalkonsul Bratt,

Berlin.

Exp 4/12 MS -[illegible]

Engfeldt/MS.

Roel lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

STOCKHOLM		19
N:o		BIL.
INK. D. N:o 153		
AVD. P	GR. 2	MÅL Eu I

Stockholm ~~den 23 november 1951.~~

Personligt och strängt förtroligt.

ang. Sjöborgsutredningen.

Broder,

Statspoliskommissarien Otto Danielsson avreser om några dagar till kontinenten för att bedriva vissa undersökningar i samband med efterforskningarna av Raoul Wallenberg. Danielsson kommer sannolikt i samband med resan att bege sig till Schweiz och uppsöka Dig i ärendena Coen (Cohen?) och Reszö Müller, beträffande vilka vi varit i kontakt med Björck. - Jag vore tacksam, om Du vid behov ville bistå Danielsson med råd och dåd.

Dahlman.

Ambassadören Hammarström,

Bern.

Reg. ... 30/11

125

Engfeldt/MS. Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM		19
N:o 155		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Stockholm den 23 november 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

Instundande vecka avreser kommissarie Otto Danielsson till Tyskland och Österrike för vissa efterforskningar i fallet Raoul Wallenberg. I Österrike kommer han bland annat att uppsöka säkerhetschefen i Linz och eventuellt Holzhausen m.fl. Han kommer därvid att fullfölja de genom Dig och Hammarskjöld bedrivna undersökningarna. Det är möjligt att Danielsson även kommer till Wien; i så fall får jag be Dig bistå honom med råd och dåd.

Dahlman.

Envoyén Belfrage,
Wien.

Exp: [illegible]
30/11 MS.

Lundberg/MS. röd lapp 42

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgs-utredningen.

STOCKHOLM		19
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

~~Stockholm den 26 november 1951.~~

~~Strängt förtroligt. 2 bil.~~

Dir. Lind

Broder,

./1. Av bifogade promemoria framgår hur samtalet mellan mig och advokaten Schartau förlöpte. - Några dagar efter vårt samtal fick jag från Schartau ett korrespondenskort, på vilket han kort och gott meddelade, att familjens bevismaterial förvaras av Philipp tvärt emot vad denne till mig uppgav i våras och att utrikesdepartementet torde kunna få tillgång till materialet endast genom en hänvändelse till Wallenberg-aktionen eller Philipp. Senare har jag på omvägar erfarit, att Schartau, då Philipp i "Allt" publicerade ett angrepp mot utrikesdepartementet och särskilt mig på grundval av mitt samtal med Philipp i våras, har ringt upp "Stockholms-Tidningen" och bett dem icke ge vidare publicitet åt saken. Huruvida han också ringt till andra tidningar är mig obekant. Faktum är, att Stockholms-pressen - med undantag för "Aftonbladet" - icke ägnat Philipps skriverier uppmärksamhet. Däremot har det förekommit ett par tre artiklar i landsortspressen.

Schartau föreföll under vårt samtal helt ansluta sig till min bedömning av läget. Frågan är nu hur kontakt med Wallenberg-aktionen skall kunna etableras och framförallt hur utrikesdepart

Hans Excellens Herr Utrikesministern Ö. Undén,
p.t. Paris.

Exp. kurir 26/11 MS -

mentet skall få tillgång till dess material. Jag bifogar ett utkast till brev till Wallenberg-aktionen som grundval för ytterligare diskussion i denna fråga. Jag hade tänkt mig, att - om Du godkänner detta brev - kalla upp Schartau för att höra, om han anser att brevet bör avsändas. Hans korta bläckmeddelande om vår materialet fanns gav mig intrycket, att han måhända känner sig maktlös eller icke önskar arbeta på utrikesdepartementets sida i denna sak. Om man nu sänder ett brev till Wallenberg-aktionen utan att tillfråga honom, kan man riskera att definitivt stöta honom ifrån sig. Därför skulle jag önska utverka hans godkännande till brevet, eventuellt med sådana omformuleringar, som han finner vara lämpliga. Jag ämnar också försöka övertala honom att bearbeta de olika medlemmarna i Wallenberg-aktionen och att meddela mig vad utgången blir av dessa samtal eller i varje fall vilken tidpunkt han anser lämplig för brevets avsändande.- Jag vore tacksam för att höra Din reaktion på dessa planer. ./2.

Arne S. Lundberg.

Lundberg-MS.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

Förslag till svar, Exc. med handlingar från Kabrdar. 26/11. S.S.

STOCKHOLM		19
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Stockholm den november 1951.

Till Wallenberg-aktionen,

Stockholm.

Wallenberg-aktionen har i olika sammanhang yrkat på ytterligare åtgärder från regeringens sida i Wallenberg-affären, varvid framhållits att Wallenberg-aktionen förfogar över ett värdefullt bevismaterial, som skulle motivera sådana åtgärder. Efter samråd med utrikesministern får jag i anledning härav framhålla följande.

Utrikesdepartementet bär ansvaret för beredandet av detta ärende och har att genomföra eventuella åtgärder. Förslag om åtgärder kunna endast grundas på material, som departementet har möjlighet att pröva men icke på allmänna omdömen om sådant material, avgivna av utomstående personer. Därest Wallenberg-aktionens bevismaterial skall kunna påverka utrikesdepartementets handlande, är det sålunda nödvändigt att departementet får tillfälle att ingående granska detta material. Antalet personer, som inom departementet får tillgång till materialet, kan begränsas till det minimum, som erfordras för materialets bearbetning.

Utrikesdepartementet har i denna sak, såsom utrikesministern bl.a. i sitt interpellationssvar den 22 maj i år framhållit, intet annat intresse än att, om möjlighet därtill föreligger, vidtaga de mått och steg, som kunna vara nödvändiga för att bereda Raoul Wallenberg tillfälle att återvända till Sverige. Den grundläggande förutsättningen för insatser från utrikesdepartementets sida är emellertid, att departe-

mentet känner till alla för frågans bedömning betydelsefulla omständigheter. Jag har därför äran anhålla om besked, huru-vida Wallenberg-aktionen är villig att ställa sitt material till utrikesdepartementets förfogande.

(Arne S. Lundberg.)

Till

I en skrivelse den 27 oktober 1951 från Raoul Wallenberg-aktionen till Konungen erinras om att en deputation från aktionen den 24 februari 1951 uppvaktade statsministern, varvid en skrivelse överlämnades "med begäran att svenska regeringen skulle återfordra Raoul Wallenberg från Sovjet, vilket hittills icke blivit gjort". I skrivelsen anhåller Raoul Wallenberg-aktionen om besked angående regeringens inställning till de vid uppvaktningen framförda kraven och uttrycker en önskan att få veta vilka åtgärder, som under de gångna månaderna vidtagits "för att rädda Raoul Wallenberg".

Med anledning av denna framställning har jag, på uppdrag av utrikesministern, äran anföra följande.

Från såväl stats- som utrikesministerns sida har

vid olika tillfällen framhållits, att svenska regeringen självfallet är beredd vidtaga alla de mått och steg, som kunna bliva nödvändiga för att, om möjlighet därtill ännu föreligger, bereda Raoul Wallenberg tillfälle att återvända till Sverige. Detta har med all önskvärd tydlighet framhållits av utrikesministern senast under interpellationsdebatten i riksdagen den 22 maj innevarande år och gäller alltjämt. Samtidigt redovisades utförligt de skäl, som tvinga utrikesdepartementet att hemlighålla vissa avsnitt av Wallenberg-affären. Därav följer, att en redogörelse för av utrikesdepartementet vidtagna åtgärder, som Wallenberg-aktionen begär i sin skrivelse till Konungen, icke kan lämnas.

Av uttalanden i pressen har framgått, att Wallenberg-aktionen skulle hava dokument i sin besittning, som visa, att Wallenberg befunnit sig i livet lång tid efter försvinnandet den 17 januari 1945. Vid flera tillfällen har man från utrikesdepartementet under hand hemställt att få taga del av ifrågavarande dokument, vilket nekats. Helt nyligen har undertecknad framfört en

sådan begäran till en medlem av Wallenberg-aktionen, dock utan resultat. Anledningen till denna gentemot utrikesdepartementet avvisande hållning har uppgivits vara misstro mot departementets sätt att handlägga Wallenberg-ärendet.

Jag vill låta vara osagt, huruvida den kraftiga kritiken på några punkter kan vara berättigad eller icke - väsentligt för Wallenberg-aktionen borde väl i dagens läge vara utrikesdepartementets klart deklarerade önskan att skapa full klarhet i Raoul Wallenbergs öde och uttalanden av stats- och utrikesministrarna i år, att allt som kan göras i denna sak även skall göras.

I detta sammanhang anser jag mig böra framhålla, att kritiken i detta ärende ingalunda allenast kan riktas mot utrikesdepartementets handläggning; av departementet i förtroende överlämnade hemliga handlingar ha, delvis ordagrant, återgivits i pressen, vilket uppenbarligen icke främjar saken utan tvärtom kan leda till stor skada. Jag vill icke heller underlåta att i detta

sammanhang understryka, att utrikesdepartementet måste helt frånsäga sig ansvaret för de eventuella följderna i händelse publiciteten kring denna sak framdeles fortsätter. Ehuru jag finner mig föranlåten omnämna detta, vill jag med allt eftertryck understryka att avsikten härmed icke är att inleda någon polemik i detta tragiska ärende.

Då Wallenberg-aktionen begär, att svenska regeringen åter skall vända sig till Sovjetunionens regering, är det orimligt att förvägra utrikesdepartementet tillgång till de handlingar i aktionens besittning, som enligt uppgift bevisa att Raoul Wallenberg funnits i livet lång tid efter försvinnandet. Jag får därför i enlighet med erhållet uppdrag för sista gången enträget hemställa om, att dessa dokument ställas till departementets förfogande. Med tillgång till dem torde möjligheterna att erhålla en allmän överblick av ärendet ökas och en bedömning av de vidare handlingsmöjligheterna underlättas. Det ankommer därefter på utrikesministern att besluta om vilka åtgärder, som äro möjliga att vidtaga.

Jag är i detta hänseende bemyndigad meddela Eder, att, därest förutsättningar för en ny démarche hos Sovjetunionens regering anses föreligga, en dylik démarche, som torde bli av definitivt avgörande betydelse, endast kommer att företagas med de anhörigas samtycke.

Det är riktigt, att vissa handlingar på sin tid överlämnades till statssekreterare Folke Thunborg för granskning och av honom återställdes efter ungefär en vecka. Det torde icke behöva särskilt framhållas, att det i ljuset av det material, som numera - fem år efter ifrågavarande tidpunkt - föreligger inom utrikesdepartementet, är nödvändigt att ifrågavarande handlingar, jämte senare av de anhöriga samlat material, nu ställes till utrikesdepartementets förfogande för en ingående samlad prövning, med utnyttjande av alla de möjligheter, som stå till utrikesdepartementets förfogande.

Inom Wallenberg-aktionen synes man ha varit inne på tanken att nyssnämnda dokument, inklusive inom utrikesdepartementet befintliga handlingar, borde överlämnas

till en högt kvalificerad jurist för att av honom granskas. Det har icke nämnts vad denna granskning närmare skulle gå ut på. Sannolikt är syftet härmed att erhålla ett ur Wallenberg-aktionens synpunkt opartiskt omdöme rörande dels bevisvärdet i de olika uppgifter, som framkommit angående Raoul Wallenbergs öde efter försvinnandet, dels de handlingsmöjligheter, som ännu må förefinnas. Anlitandet av en granskare medför emellertid endast en omväg; om granskaren kommer till det av aktionen väntade resultatet, nämligen att förutsättningar för en ny démarche i Moskva föreligga, måste ju denna likväl företagas av svenska regeringen genom utrikesdepartementet. Ansvaret för den slutliga bedömningen i detta fall kan för övrigt icke undandragas utrikesministern, som, med tillgång till statsapparaten, rimligen får anses hava de största förutsättningarna att verkställa de undersökningar och göra de bedömningar, som äro nödvändiga.

Utrikesdepartementet är givetvis i princip berett att i samband med dokumentens överlämnande mottaga någon representant

för de anhöriga och hålla vederbörande underrättade om ärendets utveckling. En ovillkorlig förutsättning härför är full diskretion från representantens sida, då publicitet kring frågans olika aspekter endast kan få negativa verkningar och i sakens intresse absolut bör undvikas. Jag skulle med glädje emotse, att Wallenberg-aktionen, i samråd med Raoul Wallenbergs anhöriga, utsåge en representant för kontakttagande med utrikesdepartementet under de angivna förutsättningarna. I klarhetens intresse är jag dock nödsakad meddela, att det från departementets sida icke är möjligt att såsom representant godtaga någon person, som tidigare gjort sig skyldig till indiskretioner.

Jag har ovan redogjort för regeringens och utrikesdepartementets inställning till ärendet Raoul Wallenberg. Jag uttrycker förhoppningen, att departementet skall få tillfälle fullfölja sitt arbete, i samförstånd med de närmast berörda och jag upprepar, att utrikesdepartementet i denna sak fullföljer samma intresse som Wallenberg-aktionen gjort till sitt eget.

M. LUNDBERG

Engfeldt/MS.

Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM		19
N:o 154.		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Stockholm den 26 november 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Stockholm den 26 november 1951.
Överlämnas för strängt förtr. kännedom
till Envoyén Allard, Prag. Exp. 28/11 ms.

Kommissarie Danielsson, Stockholm. Hemlig. Exp.

Engfeldt.

Tjf. Byråchef.

Broder,

Med anledning av Allards förslag i handbrev till mig den 15 dennes, att för kontroll av de uppgifter portvakten lämnat i Bendel-affären nedsända en ungersktalande svensk kurir för ett nytt samtal med portvakten, får jag meddela, att vi icke ha någon för ändamålet lämplig person disponibel. Att sända Jonson från Teheran via Stockholm till Budapest förefaller - bortsett från kostnadssynpunkten - förenat med vissa risker, som vi med hänsyn till att en utförlig berättelse ju redan föreligger icke vilja taga; det är väl sannolikt, att Jonsons återkomst skulle väcka viss uppmärksamhet från de ungerska myndigheternas sida.

Dahlman.

t.f. Chargé d'Affaires Tamm,
Budapest.

Exp. 28/11 ms.

Engfeldt/MS.

Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Stockholm den 26 novemb STOCKHOLM 19

Strängt förtroligt.

N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD.	GR.	MÅL.

Broder,

Med anledning av Beskickningens anmälan rörande Waldenströms utlägg på 250 forint (314 B 9.10.51) får jag be Dig med en rad meddela i vilket speciellt ärende utlägget ägt rum. Ersättning utbetalas nämligen endast sedan jag personligen attesterat skrivelsen ifråga.

Dahlman.

t.f. Chargé d'Affaires Tamm,
Budapest.

Expedieras 27/11
MS

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Haag den 23 november 1951.

1 ~~bil.~~

~~Ref. ... Beskickningen~~

hbr af Petersens-Lagerberg 20.12.51

Pr.

532.

Ink.	27.11	Ω
Avd. P	2	Eu I

Broder,

./. Som framgår av i översättning bifogade brev den 21 dennes anhåller en för beskickningen okänd journalist att få fotomaterial över Raoul Wallenberg. Därest Du anser lämpligt och möjligt att tillmötesgå vederbörandes hemställan vore jag tacksam om Du ville låta sända några fotografier hit för vidarebefordran. Veckotidskriften "De Week in Beeld" är en välkänd utgivare i Amsterdam.

Din tillgivne

Joen Lagerberg

Byråchefen O. Jödahl,
S t o c k h o l m.

Översättning.

P2 Ber I

Hans Ykema
37 Churchillaan
Amsterdam-Z.

21 November 1951.

Till Svenska Legationen,
H a a g.

Under mitt Sverigebesök sistlidna september samlade jag detaljer rörande den svenska hjälten Raoul Wallenberg, som spelade en viktig roll i Budapest under tyska ockupationens sista år. Redaktionen till den illustrerade tidskriften "De Week in Beeld" hade bett mig att skriva en artikel om Wallenberg.

Eftersom jag behövde några illustrationer till min artikel bad jag herr Dahlin i Svenska Institutet i Stockholm (med vilken jag har haft en flyktig kontakt) att hjälpa mig att få fotomaterial beträffande Raoul Wallenberg. Hittills har jag icke mottagit något material.

Med redaktionen till "De Week in Beeld" hade jag kommit överens att insända ovannämnda artikel före den 1 november. På grund av förenämnda orsaker väntar artikeln emellertid på att bli placerad.

Jag vore synnerligen tacksam, om Ni skulle vilja hjälpa mig att få det begärda fotomaterial, som jag gärna skall returnera efter användning.

Om det vore möjligt, skulle jag gärna vilja erhålla två eller tre fotografier t.ex. (a) foto av Raoul Wallenberg, (b) hans staty i Budapest; (c) fotografier av ett eller flera hus, som han hade inrättat som skyddshem för judiska flyktingar, eller en bild av svenska legationen därstädes.

Är det icke möjligt att få just dessa fotografier, är ändå varje illustration över Wallenberg och hans historia mycket välkommen.

Jag tackar Eder på förhand för Edra vänliga hjälp och står Eder gärna till tjänst.

Högaktningsfullt,
undert./ Hans Ykema.

Röd lapp.

Ank. 28/11

802
28.11.51
P 2 Ryssl I

THE AUSTRALIA HOTEL
SYDNEY
N.S.W.

den 21 nov. 1951.

AL

WM

Broder,

5/4 Med dessa rader kan jag endast helt meddela Dig, att jag i går hade ett långt samtal med Dr. Gergely angående Raoul Wallenbergs försvinnande. Samtalet kommer att fortsättas antagligen i morgon, varefter jag skall skriva en ganska omfattande redogörelse.

Gergely är av den uppfattningen, att W. fortsatte till det ryska högkvarteret efter det G. och L. Petö stigit ur bilen efter besöket i det internationella ghettot. G. hävdar

från W:s kontor av Arena út och
Benczúr-gatorna och hade mycket
bestämt fått den uppfattningen, att W.
bortförts av militäreskorten,
som med största sannolikhet såg, att
W:s portfölj var fullproppad
med banksedlar. G. fick den uppfatt-
ningen, att massan av nya 1000-pengő-
sedlar måste ha representerat
ett värde av åtminstone 2 miljoner
pengős.

Jag återkommer. Tyvärr finns på
Kansliet här f.n. endast en skriv-
maskin och ett skrivbiträde, som
dessutom icke kan stenografera.

Hjärtliga hälsningar:
Din tillgivne
[signature]

Röd lapp.

Avskrift av Bäckbrev från envoyén
Kastengren till utrikesrådet Dahlman,
dagtecknat Sydney den 21 november 1951.

Hemlig.
Stockholm den 3 december 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.

Engfeldt.

Förste Sekreterare.

HEMLIG
enligt ... sekretesslagen
den 30.11.51.
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet jämlikt ... d. 16 dec. 1949 Nr 69

Exp.

....

Med dessa rader har jag endast velat meddela Dig, att jag igår hade ett långt samtal med Dr. Gergely angående Raoul Wallenbergs försvinnande. Samtalet kommer att fortsättas antagligen i morgon, varefter jag skall skriva en ganska omfattande redogörelse.

Gergely är av den uppfattningen, att W. fortsatte till det ryska högkvarteret efter det G. och L. Petö stigit ur bilen efter besöket i det internationella ghettot. G. skildes från W. i hörnet av Arena ut och Benczur-gatorna och lutar mycket bestämt åt den uppfattningen, att W. mördats av militäreskorten, som med största sannolikhet såg, att W:s portfölj var fullproppad med banksedlar. G. fick den uppfattningen, att massan av nya 1000-pengö-sedlar måste ha representerat ett värde av åtminstone 2 miljoner pengös.

Jag återkommer. Tyvärr finns på kansliet här f.n. endast en skrivmaskin och ett skrivbiträde, som dessutom icke kan stenografera.

TELEGRAM

TELEGRAFVERKET

cs 200 paris 12/11 28 1650 via osloradio =

cabinet stockholm =

KUNGL. UTRIKESDEPT
D. No
29 NOV 1951
Avd. | Gr. | Mål

14 foer kabinettsekretaeren brevet godkaennes med paaskrift foertroligt =

unden +

Exp. av

STOCKHOLM
28 NOV 1951

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Hamburg d. 27.11.1951.

845
29.11.51
P 2 Tar

Röd lapp.

29/11 Brodt, Belin
Lagerkr., Haag

Till Herr Utrikesrådet Sven Dahlman
Kungl. Utrikesdepartementet
Stockholm

Under samtal med den danske paslosen C. Christiansen fick jag en hel del uppslag på personer, som varit arresterade i Krasnogorsk eller i Butyrkafängelset, och att återstår om av de, hur många som återkommit. Här följer de olika namnen:

Hauptmann Krause, Otterbeksallee 15, Hamburg. Han var tyska lärare och vistades huvudsakligast i arbetszonen, Zon III, så länge Christiansen var i Moskva. Christiansen visste ej om han återkommit. Jag kommer i dag att försöka komma i kontakt med honom.

Leutnant Wittmeier. Bor i Stuttgart och är telegrafassistent i postväsendet i Stuttgart. Återkom i april 1949. Även honom kommer jag att söka upp. Han har varit 7 år i Ryssland och kvarhölls i Zon III under den tid Christiansen var där.

Hauptmann Schäfer, Lübeck, Hövelnstrasse 8 A, och

Hauptman Wagner, Wakenitzstrasse 8. (Com-
nämnd även av af Sandeberg)- genom till-
mötesgående av Konsul Reinius får jag i dag
tisdag låna Konsulatets bil och fara till Lü-
beck för att möjligt sammanträffa med dessa
båda herrar. Tyvärr måste jag som ugglan arbeta
bara efter mörkrets inbrott, ty samtliga jag söker
äro i regel på sina arbetsplatser om dagarna, och
där är det föga lämpligt att söka dem. Detta
kvällsarbete gör dock sitt för att förlänga tiden, var-
för det blir svårt att hålla det planerade tids-
schemat.
Major Focke, Weil am Rhein. Han var i
likhet med Hauptman Krause bekant och
Christiansen träffade honom i zon III.
Oberregierungsrat Asmuth, adress:
Ufastadt, Babelsberg, Berlinerstrasse 92.
Sedan jag inte har visum för Berlin och det
måhända skulle väcka visst uppseende hos vän-
nerna i öster, om jag begärde visum, undrar jag
om inte generalkonsul Bratt kunde anbed-
jas forska efter Asmuth, om han nu åter-
vänt. Christiansen sammanträffade med
Asmuth i Butyrka-fängelset varför det
kan vara av stor betydelse att få reda på ho-
nom och få honom hörd! Tacksam för
aktion i den riktningen.

vore jag tacksam, om Apointementet ville bedja beskickningen i Haag höra efter om Mags-berg befinner sig i Holland och om han i så fall måtte höras.

Dr. Jur. Oberregierungsrat Willy Zinkahn, adress: Bundesministerium für Wohnungsbau, Bonn-Duisdorf, Gallwitz Kaserne, telefon 12 2717 och privat Bonn 1841.

Så långt Christiansen, som för övrigt uppgav att han icke träffat Carl. Så vitt han visste. På resan över Odessa hade det visserligen funnits rumäner, men Christiansen hade varit mycket försiktig på grund av de erfarenheter han gjort i Ryssland och han hade aktat sig noga för att inleda eller acceptera nya bekantskaper. Beträffande tidningsartikeln i Sv. M. trodde han att den journalist, som han träffat i Schweiz, blandat ihop uppgifter från af Sandberg och gjort ett mischmasch av de två berättelserna.

Jag sammanträffade även med general Fricks dotter. Fadern har icke återkommit. För åtta månader sedan fick hon ett krigsfångekort, avstämplat Sverdlovsk. Huruvida hennes hjälpsändningar gå fram hade hon aldrig fått bekräftat. Fadern är 58 år gammal.

Oberst Schnicker[?], adress: 22 a/ Alsdorf bei Aachen, casino des E.B.V. Schnickert hade varit anställd vid tyska ambassaden i Bukarest. Han återkom från Ryssland i april 1950. Christiansen träffade honom i Butyrka fängelset. Han är god vän med en pastor Guernandt, S:t Petri Kirche, Köpenhamn, och en ny adress kan erhållas genom Guernandt.

Oberst Süsskind. Familjen bor i Iserlohnen i Westfalen, och på grund av namnets relativa sällsynthet bör det vara lätt att spåra honom eller familjen. Okänt, om han återvänt. Blev tillfångatagen i Rumänien, där han regementskommendör. Christiansen träffade honom i zon III.

Jacob Mijsberg (omnämnd av af Sandeberg) återkom först i april 1949, varför han möjligen kan ha erfarit något om Brandel. Hans av oss sista kända adress var 20 Groot Hoefijzerlaan, Wassenaar utanför Haag. Efter vad jag känner till, så Mijsberg 1950 skickades som representant för en holländsk firma till Venezuela. Dock möjligt att han nu återvänt. Enär jag inte har något reseackreditiv för Holland,

Genom fröken Fricke fick jag en anvisning på en herr
Ernst Damnowski, boende Papenhuder-
strasse 42, telefon 22.28.70. Damnowski
har vistats i något av de lägren, där fadern
hållits internerad. Jag skall försöka nå kon-
takt med honom.

General Woytasch, boende i Bremen. Är
över 70 år gammal. Är den ende general, som
hörts omtalas som blivit frigiven. Troligt-
vis hade han frigivits på grund av sin höga
ålder. Jag skall göra ett försök att nå ho-
nom på återvägen. Det är osäkert i vilket
läger Woytasch hållits fången.

– – – – – –

Jag vore mycket tacksam, om vidlig-
gande brev till Statspolisintendent Thu-
lin kunde överbringas till honom genom
bud.

– – –

Sedan jag knappast hinner med mina upp-
drag i Hamburg och Lübeck under tisdagen
får jag ändra på min ursprungliga plan att
besöka Hannover och Hildesheim på ned-
resan, och jag reser troligen direkt med flyg-
maskin på torsdags morgonen till Minden,
där ett meddelande från P:s kontaktmän

vänta på mig fr. o. m. tisdag morgon. Det är högst troligt att jag från München fortsätter till Salzburg, Linz och Salzkammergut, och därifrån vore det kanske lämpligast att taga vägen över Schweiz och sedan tillbaka till Bern och mellanliggande platser. Jag kommer att hålla Bergfeld à jour med min resroute för de närmaste. Departementet önskar komma i kontakt med mig.

Otto Danielsson

K 5 I uppt

HEMLIG
enl. 3 § sekretesslagen
den 29.11.51
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet jämt. kung. d. 16 dec. 1949 Nr 696

Avskrift av bäckbrev från kommissarie Danielsson till utrikesrådet Dahlman, dagtecknat Hamburg den 27 november 1951.

29/51
Ambassaden, Berlin
Legation, Haag

....

Under samtal med den danske pastorn C. Christiansen fick jag en hel del uppslag på personer, som varit arresterade i Krasnogorsk eller i Butyrkafängelset, och det återstår nu att se, hur många som återkommit. Här följer de olika namnen:

Hauptman Krause, Otterbeksallée 15, Hamburg. Han var tysk läkare och vistades huvudsakligast i arbetszonen, zon III, så länge Christiansen var i Moskva. Christiansen visste ej, om han återkommit. Jag kommer i dag att försöka komma i kontakt med honom.

Leutnant Wittmeier. Bor i Stuttgart och är telegrafassistent i postväsendet i Stuttgart. Återkom i april 1949. Även honom kommer jag att söka upp. Han har varit 7 år i Ryssland och kvarhölls i zon III, under den tid Christiansen var där.

Hauptman Schäfer, Lübeck, Hövellenstrasse 8 A, och Hauptman Wagner, Wakenitzstrasse 8 (omnämnd även av af Sandeberg). Genom tillmötesgående av konsul Reinius får jag i dag, tisdag, låna konsulatets bil och fara till Lübeck för att om möjligt sammanträffa med dessa båda herrar. Tyvärr måste jag som ugglan arbeta bara efter mörkrets inbrott, ty samtliga jag söker äro i regel på sina arbetsplatser om dagarna, och där är det föga lämpligt att söka dem. Detta kvällsarbete gör dock sitt för att förlänga tiden varför det blir svårt att hålla det planerade tidsschemat.

Major Focke, Weil am Rhein. Han var i likhet med Hauptman Krause läkare och Christiansen träffade honom i zon III.

Oberregierungsrat Asmuth, adress: Ufastadt, Babelsberg, Berlinerstrasse 93. Sedan jag inte har visum för Berlin och det måhända skulle väcka visst uppsende hos vännerna i öster,

om jag begärde visum, undrar jag, om inte generalkonsul Bratt kunde ombedjas forska efter Asmuth, om han nu återvänt. Christiansen sammanträffade med Asmuth i Butyrkafängelset, varför det kan vara av stor betydelse att få reda på honom och få honom hörd. Tacksam för aktion i den riktningen.

Oberst Schwikert, adress: 22 a) Alsdorf bei Aachen, Casino des E.B.V. Schwikert hade varit anställd vid tyska ambassaden i Bukarest. Han återkom från Ryssland i april 1950. Christiansen träffade honom i Butyrkafängelset. Han är god vän med en pastor Guernandt, S:t Petrikirche, Köpenhamn, och ev. ny andress kan erhållas genom Guernandt.

Oberst Süsskind. Familjen bor i Iserlohnen i Westfalen, och på grund av namnets relativa sällsynthet torde det vara lätt att spåra honom eller familjen. Okänt, om han återvänt. Blev tillfångatagen i Rumänien, där han var regementskommendör. Christiansen träffade honom i zon III.

Jacob Mijsberg (omnämnd av af Sandeberg) återkom först i april 1949, varför han måhända kan ha erfarit något om Bendel. Hans av Chr. sista kända adress var 20 Groot Hoefijzerlaan, Wassenaar utanför Haag. Chr. känner till, att Mijsberg 1950 skickades som representant för en holländsk firma till Venezuela. Dock möjligt, att han nu återvänt. Enär jag inte har något resekreditiv för Holland, vore jag tacksam, om departementet ville bedja beskickningen i Haag höra efter, om Mijsberg befinner sig i Holland, och att han i så fall måtte höras.

Dr. Jur., Oberregierungsrat Willy Zinkoln, adress: Bundesministerium für Wohnungsbau, Bonn-Duisdorf, Gallwitzkaserne, telefon 122717 och privat Bonn 1841.

Så långt Christiansen, som för övrigt uppgav, att han icke träffat Carl, såvitt han visste. På resan över Odessa hade det visserligen funnits rumäner, men Christiansen hade varit mycket försiktig på grund av de erfarenheter han gjort i Ryssland, och han hade aktat sig noga, för att inleda eller acceptera nya bekantskaper. Beträffande tidningsartikeln i Sv.M. trodde han, att den journalist, som han träffat i Schweiz, blandat ihop uppgifter från af Sandeberg och gjort ett mischmasch av de två berättelserna.

Jag sammanträffade även med general Frickes dotter. Fadern har icke återkommit. För åtta månader sedan fick hon ett krigsfångekort, avstämplat Sverdlovsk. Huruvida hennes hjälpsändningar gå fram, hade hon aldrig fått bekräftat. Fadern är 58 år gammal. Genom fröken Fricke

fick jag anvisning på en viss
Ernst Dannowski, boende Papenhuderstrasse 42, telefon 22 28 70. Dannowski har vistats i något av de läger, där fadern hållits internerad. Jag skall försöka nå kontakt med honom.
General Woytasch, boende i Bremen. Är över 70 år gammal. Är den ende general, hon hört omtalas, som blivit frigiven. Troligtvis hade han frigivits på grund av sin höga ålder. Jag skall göra ett försök att nå honom på återvägen. Det är osäkert i vilket läger Woytasch hållits fången.

Jag vore mycket tacksam, om inneliggande brev till statspolisintendent Thulin kunde överbringas till honom genom bud.

Sedan jag knappast hinner med mina uppdrag i Hamburg och Lübeck under tisdagen, får jag rucka på min ursprungliga plan att besöka Hannover och Hildesheim på nedresan, och jag reser troligen direkt med flygmaskin på torsdagsmorgonen till München, där ett meddelande från P:s kontaktmän väntar på mig fr.o.m. torsdag morgon. Det är högst troligt, att jag från München fortsätter till Salzburg, Linz och Salzkammergut, och därifrån vore det kanske lämpligast att taga vägen över Schweiz och sedan tillbaka till Bonn och mellanliggande platser. Jag kommer att hålla Engfeldt à jour med min resroute för den händelse departementet önskar komma i kontakt med mig.

Röd lapp.

Engfeldt/MS.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM 19

Stockholm den 29 november 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

N:o 159		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Broder,

I anslutning till mitt brev den 23 dennes angående Reszö Müller kan jag nu meddela, att denne av den ungerske författaren Jenö Levai betecknats som "en bekant textilfabrikant". Detta skedde vid en intervju, som "Svenska Dagbladet" hade med Levai den 18 juli 1947. Möjligen kan denna uppgift underlätta uppspårandet av Müller.

Danielsson, som för närvarande befinner sig i Sydtyskland, kommer efter fullgörandet av vissa andra uppdrag att anmäla sig på beskickningen i Bern.

Dahlman.

Ambassadören Hammarström,
Bern.

Exp. [illegible]
30/11 MS

Engfeldt/MS. Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

Stockholm den 3 december 1951.
Personligt och strängt förtroligt. 1 bil.

STOCKHOLM		19
N:o 161		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Broder,

Danielsson befinner sig för närvarande i Tyskland i och för vissa efterforskningar i ärendet Raoul Wallenberg. Han har därvid besökt den i Hamburg bosatte danske pastorn C. Christiansen. Sistnämnde arresterades i maj 1945 av de ryska ockupationstrupperna och fördes därefter till fånglägret Krasnogorsk i närheten av Moskva. Där sammanträffade han för övrigt med af Sandeberg. Under en viss tid av vistelsen i Ryssland - för Sandebergs del den 16 augusti t.o.m. den 24 november 1945 - överfördes de båda herrarna till Butyrkafängelset i Moskva. Christiansen fick lämna fängelset samma dag som Sandeberg.

I Butyrkafängelset träffade Christiansen en Oberregierungsrat Asmuth. Det är icke känt, huruvida denne har något att berätta om Wallenberg. Då emellertid uppgifter föreligga, att Wallenberg någon gång under första halvåret 1945 skulle ha befunnit sig i Butyrkafängelset, vore det av intresse att söka kontakt med Asmuth. Dennes hemortsadress lär vara Ufastadt, Babelsberg, Berlinerstrasse 93. På här tillgänglig karta ha vi icke kunnat fastställa, om Ufastadt ligger i den amerikanska sektorn av Berlin eller i den ryska, östtyska ockupationszonen. Jag hoppas emellertid, att Du skall finna någon utväg att undersöka, om Asmuth återkommit från fångenskapen och i jakande fall om möjligt etablera kontakt med honom. Till ledning för Edert eventuella samtal bifogar jag en uppteckning av vissa synpunkter rörande ./. samtalets uppläggning jämte konkreta frågor.

Dahlman.

Generalkonsul Bratt,
Berlin.

Exp. 4/12 MS.

Frågor till Oberregierungsrat Asmuth.

1) Inledningsvis bör framhållas hur Asmuths namn och vistelse i Butyrkafängelset kommit till vår kännedom. Passa genast på att fråga om data för Asmuths vistelse där. Anledningen till vårt intresse bör motiveras med att vi efterforska "en svensk". Om A. frågar om namnet på svensken, bör detta avböjas med motiveringen, att det vore värdefullare för oss att eventuellt få fram namnet av A., utan att han påverkats. Bekräftar A. därefter, att han träffat en svensk i Butyrkafängelset (eller någon annanstans i Ryssland) men uppgiver, att namnet fallit honom ur minnet, bör A. tillfrågas, om det möjligen varit Sandeberg eller Wallenberg.

Om det bekräftas, att A. träffat R.W. eller det synes sannolikt, att så varit fallet, böra följande frågor riktas till A.:

2) Under vilka omständigheter träffade han R.W. första gången?

3) Kan A. ge en något så när exakt tidsbestämning för sammanträffandet med R.W.?

4) Berättade R.W. några detaljer om orsaken till att han fanns i Sovjetunionen?

5) Hur var R.W:s allmänna tillstånd? Var han

mycket mager och undernärd eller syntes han vara vid god hälsa?

6) Kan A. erinra sig hur R.W. var klädd i fängelset?

7) Kan A. lämna en utförlig beskrävning på R.W. (längd, ålder, hårfärg och myckenhet hår, ögonfärg, ögonbryn /buskiga eller tunna/ ansiktsform, näsans utseende, var munnen bred eller smal, läpparna tunna eller fylliga, öronen stora eller små, åtliggande eller utstående)? Huruden var kroppsbyggnaden? Spenslig, späd, satt eller grov?

8) Kan A. angiva namnen på andra medfångar, som också känna till att R.W. suttit i Butyrkafängelset? Hemortsadresser på ifrågavarande medfångar?

Skulle det visa sig, att A. sammanträffat med R.W. på annan plats än Butyrkafängelset, anpassas givetvis ovanstående frågor därefter.

Reg.

01.

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 29 november 1951.

Förtroligt. 5 bil.

860.

3.12

Broder,

I anslutning till tidigare skriftväxling, senast Bagges handbrev till Dig den 9 sistlidna augusti, angående frågan huruvida Robert Vogeler kan under sin fängelsetid i Ungern ha erfarit något om Raoul Wallenberg ber jag få meddela, att vi den 21 november ånyo hörde oss för i State Department och då blevo upplysta om att Vogeler återkommit till östkusten efter sin vilokur i Västern och att International Telephone and Telegraph Company kunde lämna uppgift om hans adress. Från bolagets härvarande representant Mr. Thomas Blake fingo vi i förrgår höra att Vogeler för närvarande vistas i New York under adress 1170 Fifth Ave., och då man i State Department synes föredraga, att vi direkt kontakta Vogeler, har jag igår bett Nylander uppsöka honom för att höra vad han kan ha att berätta. Nylander meddelar oss resultatet.

En artikelserie av Vogeler har under de senaste veckorna publicerats i Saturday Evening Post. Jag bifogar fem av artiklarna (artikeln för den 17 november+ ha vi för dagen icke till-

Herr Utrikesrådet Dahlman
Kungl. Utrikesdepartementet
Stockholm.

+ ifrågavar. ex. har anskaffats genom pressbyrån (bifogas här)

S.E. 6/12

gänglig). I artikeln för den 10 november berättar Vogeler om en medfånge, med vilken han under 69 dagar delat cell. Denne kan icke gärna ha varit identisk med Wallenberg, men det är tänkbart, att under de båda cellkamraternas långa samtal med varandra dennes namn kan ha blivit nämnt. Det skall därför bli intressant att höra vad Vogeler kan ha att säga.

Jag vill tillfoga, att enligt vad vederbörande såväl i State Department som hos IT&T förtroligt framhållit för oss, man tyvärr icke kan vid alla tillfällen helt lita på Vogelers sakuppgifter. Detta skulle icke enbart vara en följd av hans upplevelser under fängelsetiden.

Vogelers artiklar i Saturday Evening Post äro intressanta och läsvärda. Man gör emellertid osökt den reflexionen, att artiklar av detta slag knappast kunna vara ägnade att hjälpa medmänniskor, såsom t.ex. Oatis, som råka ut för samma öde.

Din tillgivne

[illegible signature]

Avskrift

EMBASSY OF SWEDEN
Washington 8, D.C.

Washington den 29 november 1951.
Förtroligt. 5 bil.

Broder,

I anslutning till tidigare skriftväxling, senast Bagges handbrev till Dig den 9 sistlidna augusti, angående frågan huruvida Robert Vogeler kan under sin fängelsetid i Ungern ha erfarit något om Raoul Wallenberg ber jag få meddela, att vi den 21 november ånyo hörde oss för i State Department och då blevo upplysta om att Vogeler återkommit till östkusten efter sin vilokur i Västern och att International Telephone and Telegraph Company kunde lämna uppgift om hans adress. Från bolagets härvarande representant Mr. Thomas Blake fingo vi i förrgår höra att Vogeler för närvarande vistas i New York under adress 1170 Fifth Ave., och då man i State Department synes föredraga, att vi direkt kontakta Vogeler, har jag igår bett Nylander uppsöka honom för att höra vad han kan ha att berätta. Nylander meddelar oss resultatet.

En artikelserie av Vogeler har under de senaste veckorna publicerats i Saturday Evening Post. Jag bifogar fem av artiklarna (artikeln för den 17 november x) ha vi för dagen icke tillgänglig). I artikeln för den 10 november berättar Vogeler om en medfånge, med vilken han under 69 dagar delat cell. Denne kan icke gärna ha varit identisk med Wallenberg, men det är tänkbart, att under de båda cellkamraternas långa samtal med varandra dennes namn kan ha blivit nämnt. Det skall därför bli intressant att höra vad Vogeler kan ha att säga.

Jag vill tillfoga, att enligt vad vederbörande såväl i State Department som hos IT&T förtroligt framhållit för oss, man tyvärr icke kan vid alla tillfällen helt lita på Vogelers sakuppgifter. Detta skulle icke enbart vara en följd av hans upplevelser under fängelsetiden.

Vogelers artiklar i Saturday Evening Post äro intressanta och läsvärda. Man gör emellertid osökt den reflexionen, att artiklar av detta slag knappast kunna vara ägnade att hjälpa medmänniskor, såsom t.ex. Oatis, som råka ut för samma öde.

u/Erik Boheman

Herr Utrikesrådet Dahlman
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

x) ifrågavar. ex. har anskaffats gen. pressbyrån (bifogas här). S.E. 6/12

Röd lapp.

Muk. 3/12 822 3.12.51 P 2 Rum

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Budapest den 30 november 1951.

Strängt förtroligt.

Broder,

Till svar å Ditt underhandsbrev av den 26 dennes ber jag få meddela, att Waldenströms ifrågavarande utlägg å 290 forint hänföra sig till åkningar i samband med efterforskningar av vissa referenser i Bendelaffären, som lämnats av en fru Steiner, som beskickningen i Wien på sin tid varit i förbindelse med.

Din tillgivne
Sture Tamm

Utrikesrådet S. Dahlman.
Utrikesdepartementet.

P 2 Ung. Nöd laff. 3/12-51

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Albr Tamm, Budapest 18/12 51

Strängt förtroligt.

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den 4-12-51
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet jäml. kung. d. 16 dec. 1949 Nr 696.

Hemlig.
Stockholm den 4 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.

Exp.

(S. Engfeldt.)
Förste Sekreterare.

P.M.

Jag talade idag ånyo med legationsrådet Arfwedson om den ungerska, som på sin tid lämnat en uppgift hon fått av en rysk bekant, anknuten till ryska beskickningen i Budapest, att Raoul Wallenberg vid dåvarande tidpunkt skulle ha befunnit sig i fånglägret nr 1156 i Ryssland. Arfwedson hade svårighet att erinra sig hennes namn. Han nämnde bland annat, att hon numera vore gift med en ungrare och att han möjligen skulle kunna taga reda på hennes nuvarande namn och adress genom att skriva till hennes förutvarande chef på amerikanska legationen i Budapest. Den sistnämndes namn hade emellertid också fallit Arfwedson ur minnet men han skulle försöka erinra sig detsamma.

Ryssen var, som nämnts, knuten till beskickningen i Budapest, men tillhörde hemliga polisen.

Stockholm den 3 december 1951.

S. Engfeldt

Engfeldt/MS.

Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

STOCKHOLM 19

Stockholm den 3 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

N:o 160. BIL.

INK. D. N:o

AVD.	GR.	MÅL.
p	2	Eu I

ang. Sjöborgsutredningen.

Broder,

Jag ber att åter en gång få besvära Dig i Raoul Wallenberg-ärendet.

Av den danske krigsfångesekreteraren Christiansen, som i maj 1945 arresterades i Berlin av de ryska ockupationstrupperna och fördes bl.a. till fånglägret Krasnogorsk i närheten av Moskva, ha vi nyligen erfarit, att han i lägret sammanträffade med en holländare vid namn Jacob Mijsberg. Medan Christiansen fick lämna Ryssland på försommaren 1946, torde Mijsberg ha återvänt först i april 1949.

Christiansen vet icke, om Mijsberg har något att berätta om Raoul Wallenberg. Då emellertid uppgifter föreligga om att Wallenberg under någon tidsperiod under åren 1945-46 skulle ha befunnit sig just i Krasnogorsk-lägret, vore det av intresse att etablera kontakt med Mijsberg för att få höra, om han möjligen kan bekräfta dessa uppgifter.

Mijsbergs sista av Christiansen kända adress var 20, Groot Hoefijzerlaan, Wassenaar utanför Haag. Han torde år 1950 ha avrest till Venezuela som representant för en holländsk firma. Det är dock enligt Christiansen möjligt, att Mijsberg nu återvänt till Holland.

Jag vore tacksam, om Du i sådant fall ville taga kontakt med honom. Samtalet synes böra föras efter samma linjer, som angivits i mitt handbrev till Dig den 3 oktober i fallet Strobele.

Dahlman.

Envoyén Lagerberg,
Haag.

Rek. kurir 4/12 MS.

YNGVE SCHARTAU
Led. av Sveriges Advokatsamfund
TELEFON 23 11 70

YS/elb

STOCKHOLM den 3 december 1951.
FREDSGATAN 10

Av Kabinetts. 22/10 1952

Herr Kabinettssekreteraren Arne Lundberg,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Tillhanda.

INK. UTRIKES DEP:T
D. N:o 224 2535
4/12 ~~24 OKT 1952~~ 57
AVD. P GR. 2 MÅL Sw I

Pol.

Återkommande till vår konversation rörande Raoul Wallenberg anser jag mig böra meddela, att man inom "Wallenbergsaktionen" icke betraktar dess i sistlidna mars och oktober månader gjorda framställningar såsom därmed besvarade, utan alltjämt förväntar en förklaring. Denna torde ställas till Fru Birgitta de Vylder-Bellander såsom dess ordförande.

Med utmärkt högaktning

Yngve Schartau

Röd lapp. 224/2577
5/12 51
P A Ren I

Inb. 5/12

OTTO F. HERRMANNS

KONTOR: JARLAPLAN 4
TEL. 21 57 81

ADR.: PÅLSUNDSPARKEN 12
TEL.: 41 98 95

TELEGRAMADR.: "DOMINE STOCKHOLM"

BANK: SVENSKA HANDELSBANKEN

STOCKHOLM, DEN 4 december 1951

Hemlig.
Stockholm den 18 december 1951.
Överlämnas jämte bilaga för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.

Enligt uppdrag:
Stig Engfeldt.
Förste Sekreterare.

H/da

Exp.

Kgl. Utrikesdepartementet
Jakobsg.3o

Stockholm

NM

Attention: Förste sekretärare Engfeldt

Åberopande dagens angenäme telefonsamtal angående

Raoul W a l l e n b e r g

har jag härmed äran överlämna en redogörelse från fru Elisabeth H e r z, född Goldschmidt, bosatt i Paris, som jag för några veckor sedan träffades i Berlin. Fru Herz bor i Berlin c/o Pension A i d a, Bleibtreustrasse 31 och stannar där ännu flera veckor.

Med utmärkt högaktning

Ottofriedrich Herrmanns.

Über den seinerzeit beim Schwedischen Konsulat beschäftigten Herrn Raoul Wallenberg ist mir folgendes bekannt:

Herr Wallenberg hat in der schwersten Zeit der Budapester Judenverfolgung von Oktober 1944 bis zum Eintreffen der Russischen Truppen im Januar 1945 in aufopferndster Weise den Juden Tag und Nacht zur Verfügung gestanden. Es genügte ein Anruf beim Schwedischen Konsulat und Herr Wallenberg fuhr selbst in der Nacht, um - wenn es notwendig wurde - schon auf dem Marsch befindliche Transporte sogar von der Grenze noch nach Budapest zurückzuführen. Ich selbst habe im Ghettohause Tatra Uca 4 während dieser Zeit gewohnt und verdanke selbst Herrn Wallenberg, dass die an einem Novembersonntag schon vorgenommene Deportierung dieses Hauses verhindert wurde.

Sofort nach der Befreiung taten sich die Budapester Juden zusammen, um in irgendeiner Form Herrn Wallenberg für sein beispielloses und aufopferndes Verhalten während dieser schweren Zeit zu danken.

Zu unserem grössten Bedauern wurde uns mitgeteilt, dass Herr Wallenberg unauffindbar sei. Ich selbst lernte zufällig die Mutter eines jungen Mannes kennen, deren Sohn der Privatchauffeur von Herrn Wallenberg war. Diese Dame war ebenfalls vollkommen ohne Nachricht von ihrem Sohn und erklärte folgendes: am Tage nach dem Eintreffen der Russischen Truppen in Budapest und nachdem Herr Wallenberg sich überzeugt hatte, dass seine Schützlinge nunmehr seiner nicht mehr bedurften, fuhr er mit Chauffeuer in seinem Dienstwagen

in die Provinz, um die Verbindung mit der dort befindlichen neuen Ungarischen Regierung aufzunehmen. Seit dem fehlt sowohl von Herrn Wallenberg, als auch von seinem Chauffeur jede Spur. Die Juden von Budapest gaben einer der Hauptstrassen des ehemaligen Ghettos mit Zustimmung der Regierung seinen Namen. Es wurden auch Feiern zu seinen Ehren abgehalten, in denen es aber von russischer Seite verboten war, über das Verschwinden des Herrn Wallenberg zu sprechen. Gleichzeitig wurde eine Sammlung für ein Denkmal und zur Unterstützung oder als Geschenk für die Familie des Herrn Wallenberg vorgenommen.

Ich verliess im Jahre 1947 Budapest und ging nach Paris. Zufällig traf ich in einer dortigen russisch-französischen aristokratischen Gesellschaft/Personen die auch den Kreisen um den Grafen Bernadotte und dem Roten Kreuz nahestanden. Wir sprachen auch über das wunderbare Verhalten des Herrn Wallenberg. Zu meiner Freude wurde mir mitgeteilt, dass angeblich eine von den Russen zugelassene Abteilung des Roten Kreuzes Herrn Wallenberg in einem Konzentrationslager in Russland getroffen hätte. Ob und inwieweit dieses Gerücht der Wahrheit entspricht, kann ich nicht feststellen. Ich muss leider sagen, dass in Budapest von Mund zu Mund die traurige Nachricht ging, dass Herr Wallenberg auf der Fahrt angeblich von den Russen erschossen worden sein soll.

Berlin, den 19.Nov.1951

Erzsébet Herz

Hemlig.
Stockholm den 8 december 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, p.t.
Bonn.

Engfeldt.
Förste Sekreterare.

Åberopande tidigare samtal tillåter jag mig härmed meddela följande:

Enligt de upplysningar som hittills har kommit mig tillhanda, befann sig augusti 1944 följande personer på rumänska Legationen i Budapest:

- Minister Filotti med fru
- Legationsrådet Cotlarciuc med fru
- Handelsrådet Neguş
- Legationssekreterare Berciu
- Consul Micu
- Pressattaché Buby Cigåreanu med fru
- Pressattaché Gubariu
- Kulturattaché Şeptimiu Bucur med fru
- Gomboşiu - korrespondent för Rador
- Presskorrespondent Buby Radu
- Kansler Ghitå Popa
- frk. Liliana Stånescu
- hr Nicu Necula

Efter den 23 augusti 1944 försökte ovannämnda resa till Rumänien men kom inte längre än till ungersk-rumänska gränsen. Där stannade dom i två dagar och fick återvända till Budapest, där dom blev internerade av ungerska regeringen på Margareta-ön (i början av sept. månad 1944). Omkring början av november samma år deporterades dom av tyskarna först till Tyskland och sedan till Österrike, tillsammans med de rumänska diplomaterna som befann sig på den tiden i Tyskland. Efter krigets slut (maj 194 5) återvände de flesta av dom till Rumänien.
Om deras vidare öde är litet bekant.
Så mycket vet man emellertid att Cigåreanu dog i lägret i Tyskland, Neguş dog efter hemkomsten till Rumänien samt Minister Filotti, Septimiu Bucur och andra till, blev satt i fängelse efter hemkomsten.

Såvitt jag hittills har erfarit är endast Legationssekreterare Berciu utomlands. Hans vistelseort är emellertid än så länge obekant.

Samtidigt har jag erfarit att följande personer vistades i Budapest mellan augusti 1944 och mars 1945 (d.v.s. efter ryska arméns intågande).

./.

Det kan tänkas att dom kan eventuellt lämna upplysningar av värde:

- fru Lale Fenyi (hustru till nyligen framlidne dipl.ing. Bela Fenyi, sistkända adress: Solitelmavägen 31 Traneberg)

- Edy Engström (svensk medborgare, som länge har varit bosadd i Ungern). Vistas f.n. i Malmö.

- Fery Badgony och i synnerhet hans väninna Olga.......
  Badgony tillhörde ungerska säkerhetspolisen och hade i uppdrag att övervaka medlemarna av rumänska legationen i Budapest. Han kom till Sverige i hösten 1944 och efter någon tid reste han till Paris. Badgony är intressant såtillvida att hans väninna Olga...... , som rörde sig i samma kretsar som han, stannade kvar i Budapest långt efter honom. Hon lyckades sedermera - såsom jag har hört - komma till Sverige (förmodligen sommaren 1947). Härifrån reste hon till Paris för att träffa Badgony. Hon borde veta åtskilligt av vad som hände i Budapest december 1944, januari, Bebruari, mars 1945. Upplysningar om deras nuvarande vistelseort torde kunna lämnas av en viss direktör Bergstrand som gjorde affärer med Ungern och som bodde i augusti 1945 i en villa mellan Stockholm och Saltjöbaden.

Det kan tänkas att även en annan person. nämligen fröken Grete Weihskopf (sista adressen Wien 7, Neustiftgasse 93) kan lämna upplysningar av värde. Såvitt jag vet var hon i Budapest när ryssarna kom och lyckades sedermera fly till Österrike. I Budapest hade hon arbetat som sekreterare åt Baron Max Pittner (f,n, i Wien) vilken förestod en press- och nyhetsbyrå i Budapest. Det kan hända att frk. Weihskopf dels genom hennes verksamhet och dels tack vare att hon är halvjudinna (och var förföljd som sådan när tyskarna kom till Budapest) har kommit i kontakt med den person som intresserar Er.

Jag har skrivit till olika personer för att få närmare upplysningar och så snart ~~xxx~~ svaren kommer mig tillhanda skall jag återkomma.

Stockholm den 1 dec. 1951

Mag

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu I

Telegram i blankettchiffer från Bern
Avsänt den 6 / 12 1951 kl. 1900
Ankom den 6 / 12 1951 kl. 2030
Utskrivet i 3 exemplar.
Detta är originalet.

Sluis-Belfrage, Wien

22/12

24. För Dahlman från Fondell:

"Rezsö Müller, troligen identisk med Rudolf Müller, född den 30 juni 1894. Nuvarande adress uppgives vara Ungargasse 2, Wien. Kallar sig även Raoul. Hustruns namn Ella Müller. Vistades i Schweiz sista gången hösten 1950."

Fondell beräknas anlända till Bonn onsdagen den 12 december.

Hammarström.

Coll: B

Pv. tr. Sth. 1947

Rött lapp. Ink. 7/12

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET

Berlin den 5 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

904
7.12.51.
P A

Broder,

I anslutning till tidigare korrespondens senast mitt handbrev den 21 november kan jag meddela Dig, att vi fått ett preliminärt svar från ett av de tre håll, där man lovat oss hjälp med efterforskningarna av Hille. Svaret är som sagt icke definitivt - vår medhjälpare väntar på ännu ett svar från de av honom tillfrågade i östzonen bosatta personerna - men jag vill redan nu säga Dig, att jag har svårt att tro på riktigheten av Hilles uppgifter. Jenselius är alltjämt kvar här för förhandlingar, men då varje utgångspunkt för forskningar i Bautzen saknas, kan jag inte se, att han skulle kunna uträtta någonting där. Så snart jag fått definitivt besked, skall jag återkomma.

Din tillgivne
Eyvind Bratt
(Eyvind Bratt)

Utrikesrådet Dahlman,
S t o c k h o l m.

1 kopia till hr ~~Engfeldt~~. Reg.

Nek 11/12

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D.C.

Washington den 7 december 1951.

Hemlig.
Stockholm den 18 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Engfeldt.
Förste sekreterare.

Strängt förtroligt. 1 bil.

Pol.

921
11.12 51
P 2 Ent

Exp. NM

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 29 november

ber jag få meddela, att Nylander i New York den 3 dennes haft ett längre samtal med Vogeler. Genomslag av Nylanders samma dag daterade handbrev om saken bifogas. Som därav framgår hade Vogeler under fängelsevistelsen icke erfarit något som kunde sprida ljus över Wallenbergs öde. Han tycks emellertid ha för avsikt att i den bok, som han förbereder angående sina egna upplevelser, beröra Wallenberg-frågan i tanke att någon läsare, som till äventyrs känner till något i saken, skall ge sig till känna för att lämna upplysningar.

./.

Din tillgivne

Erik Boheman

Utrikesrådet Dahlman

Kungl. Utrikesdepartementet

Stockholm.

P 2 Eu 1–

921

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET
I NEW YORK

New York den 3 december 1951.

Strängt förtroligt. 1 bil.

Broder,

Som jag nämnde per telefon fick jag i fredags kontakt med Mrs. Robert Vogeler, som meddelade att hennes man komme att vara i New York söndag och måndag. När jag sedan i söndags morse ringde igen erbjöd sig Mr. Vogeler att uppsöka mig måndag morgon å generalkonsulatet; han gick för en stund sedan efter ungefär en timmes samtal.

Tyvärr kunde Mr. Vogeler ej lämna några upplysningar ägnade att sprida ljus över Raoul Wallenberg-affären. Wallenbergs namn var honom ganska väl bekant, men såvitt han kunde minnas, måste han ha hört detta nämnas i sammanhang med de av svenska beskickningen i Wien på sin tid bedrivna efterforskningarna. I varje fall hade han icke hört sina ungerska förbindelser beröra namnet Wallenberg. Jag frågade särskilt huruvida icke Vogelers fängelsekamrat Sandor Cseresnyés - vilken såsom "information officer" stått nära den av ryssarna avrättade förre kommunistledaren och utrikesministern Laszlo Rajk - hade fällt några yttranden, som kunde kasta ljus över Wallenbergs öde. På denna fråga svarade Mr. Vogeler kategoriskt nej; Cseresnyés hade alldeles uppenbart placerats i cellen för att locka hemligheter ur Vogeler och, ehuru frispråkig i många frågor, berörde denne aldrig något som kunde ha samband med Wallenberg.

Ministern R. Bagge
W a s h i n g t o n

På fråga, huruvida han överhuvud kunde tänka sig några personer, som kunde känna till Wallenbergs öde, nämnde han en svensk medborgare, vilkens namn han trodde var "Halvarson" och som företrätt Svenska Tändsticks Aktiebolagets intressen i Ungern efter kriget och är gift med dåvarande sekreteraren till amerikanske ministern i Budapest Selden Chapin. Såvida man från svenskt håll ej redan utfrågat denne - vilket väl vore antagligt - borde detta göras.

Vårt samtal övergick därefter till ett mera allmänt resonemang och jag orienterade honom i stora drag om Wallenbergs ställning vid svenska beskickningen i Budapest under de sista krigsåren och dennes hjälparbete till förmån för de av nazisterna förföljda judarna. Vogeler frankastade en del förmodanden, grundade visserligen på rena gissningar, men som måhända ändock kunna erbjuda intresse. Han trodde sålunda bestämt, att Wallenberg, när han i början av 1945 omhändertogs av ryssarna, icke förts västerut utan med all sannolikhet till Rumänien och Ryssland. Såvitt han hört var det huvudsakligen bara ungrare, som förts till Österrike. Vidare uttalade han förmodandet att det vore mycket troligt att Wallenberg alltjämt kunde befinna sig i livet och i likhet med så många andra, som tagits av ryssarna, användes som informationskälla i frågor som berörde, i detta fall Sverige. Han uppräknade en hel rad personer - amerikaner och andra - som under senare åren tagits av ryssarna och uppenbarligen utnyttjades såsom sakkunniga bakom "järnridån". Mot detta antagande talade emellertid den i sammanhanget

betydelsefulla

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET
I NEW YORK

betydelsefulla omständigheten, att Wallenberg gripits under krigsförhållanden, då processen mot fångarna som regel var ytterst summarisk och mycket mindre genomtänkt än nu är fallet.

Jag bad Mr. Vogeler om konfidentiell behandling av min förfrågan under framhållande av vikten i detta läge, att så litet som möjligt komme fram till offentligheten rörande de från svenskt håll bedrivna efterforskningarna. Mr. Vogeler förklarade sig fullt införstådd härmed; däremot ville han eventuellt beröra Raoul Wallenberg-affären i den bok, som han för närvarande arbetar på och som beräknas utkomma i mars nästa år. I denna avsåge han redogöra för icke endast sitt eget fall utan de många andra olycksöden, som han under vistelsen i Ungern och Österrike erhållit kännedom om. Genom att framdraga namnet Raoul Wallenberg kunde han påvisa, att den kommunistiska regimen icke ens respekterade en person, som ägnat sig åt rent humanitär verksamhet och därtill vore medborgare i ett under kriget neutralt land. Då hans bok sannolikt kommer att läsas av ett mycket stort antal flyktingar från Ungern, både härute och i Europa, kunde Wallenbergs omnämnande i boken måhända medföra, att personer, som till äventyrs känna till något i saken, ge sig tillkänna för att lämna upplysningar.

Mr. Vogeler erbjöd sig till slut att under de närmaste veckorna göra försiktiga förfrågningar bland sina ungerska bekantskaper i New York och Washington. Han skulle ta in namnet Wallenberg på listan av de personer, vilkas öden han nu söker utreda. Vare sig han lyckas eller ej

framskaffa

framskaffa några upplysningar, så skulle han kontakta mig igen om några veckor.

Jag återkommer alltså i sinom tid i saken.

Bifogat urklipp ur Saturday Evening Post återgår härjämte. ./.

(L. Nylander)

P 2 km Röd lapp. 11/12-51

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Avdelningschefen

1 bil.

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den 11/12.51
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet jämlikt kungörelse 16 dec 1949 Nr 696.

Stockholm den 19 december 1951.
Överlämnas för kännedom (ej bil.)
till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
S. Engfeldt. 1:e sekr.

Exp.

P. M.

angående samtal mellan författaren Rudolph Philipp och fru Birgitta Bellander, å ena sidan, kabinettssekreteraren och undertecknad å den andra.

Efter per telefon den 8 december träffad överenskommelse infunno sig hr Rudolph Philipp och fru Bellander idag kl. 10.00 hos kabinettssekreteraren, som anmodat även mig att vara närvarande. Under samtalet, som varade nära två timmar och varunder fru Bellander gjorde noggranna anteckningar, förekom i huvudsak följande:

1. Hr Philipp förklarade, under hänvisning till vad han preliminärt nämnt i sitt telefonsamtal med kabinettssekreteraren, att han och fru Bellander kommit för att, som befullmäktigade av Raoul Wallenbergs anhöriga och som medlemmar av den s.k. Wallenbergs-aktionen, meddela, att de på vissa villkor vore villiga att till kabinettssekreteraren överlämna det material beträffande Raoul Wallenberg, som aktionen insamlat, sammanställt och bearbetat.

Villkoren, vartill hr Philipp företedde ett utkast, diskuterades och utformades i överensstämmelse med närslutna ./. förbindelse. Man enades om att denna förbindelse skulle undertecknas av kabinettssekreteraren och att hr Philipp idag på eftermiddagen skulle till denne överlämna aktionens material.

2. Under det fortsatta samtalet ville hr Philipp göra gällande, att kabinettssekreteraren vid deras inbördes samtal i mars i år förklarat, att en ny svensk démarche (note) till sovjetregeringen om Wallenberg vore meningslös och att andra vägar att få denne fri måste prövas. Kabinettssekreteraren ville bestämt ha fastslaget att vid samtalet ifråga hr Philipp

själv först uttalat den meningen att en officiell diplomatisk démarche hos sovjetregeringen icke kunde tjäna något positivt syfte och betecknat ett sådant förfarande som meningslöst; hr Philipp hade uttryckligen sagt, att man från svensk sida kunde få Wallenberg fri blott genom att taga någon lämplig gisslan och frampressa ett byte. Till detta, underströk kabinettssekreteraren, hade han sagt sig kunna instämma beträffande utsiktslösheten i en diplomatisk démarche; han hade också tillagt att det nog vore riktigt att ett byte av något slag vore mera ägnat att leda till resultat, om nu tillfälle därtill skulle erbjuda sig. Undertecknad intygade att kabinettssekreteraren omedelbart efter ifrågavarande samtal givit ovanstående version av vad som på denna punkt vid tillfället ifråga hade yttrats.

3. Det framgick nu att hr Philipp och fru Bellander, som representanter för Wallenbergsaktionen, ingalunda ville avskriva det ofta framförda yrkandet på en ny diplomatisk démarche, vilken borde ha formen av en formell note med uttrycklig framställning om att sovjetregeringen måtte hemsända Wallenberg. Kabinettssekreteraren och undertecknad anmärkte, att i och för sig varken nu - eller tidigare - något hinder funnes för en ny démarche. Vad som hittills avhållit departementet därifrån hade varit två omständigheter; dels otillräckligheten i den bevisföring, som efter de ryska bestridandena, som departementet skulle önska åberopa sig på i en förnyad framställning i Moskva, dels farhågan för att en direkt diplomatisk démarche blott skulle leda till nya och mera kategoriska bestridanden från sovjetregeringens sida och därmed för all framtid omöjliggöra ytterligare försök att komma till tals med Sovjet. Men, framhöll kabinettssekreteraren, om det förhåller sig så att de anhöriga alltjämt yrka på en förnyad direkt diplomatisk hänvändelse, är utrikesledningen beredd att efterkomma denna önskan, trots de betänkligheter man inom departementet må hysa beträffande effekten av åtgärden för Raoul Wallenberg själv.

Hr Philipp förklarade, att det bevismaterial han nu vore beredd att överlämna vore så övertygande och bindande att inga farhågor behövde hysas för dess effektivitet. Det viktigaste vore att ställa sovjetregeringen inför ett formligt krav på Wallenbergs utlämnande. Endast ett rättframt och modigt uppträdande gjorde intryck på denna regim. Han sade sig ej kunna inse att den omständigheten att ryska re-

geringen kunde tänkas avvisa den påyrkade framställningen, föranledde någon tvekan. Även om ryssarna ånyo skulle förneka all kännedom om Wallenbergs öde, skulle svenska regeringen mycket väl kunna framgent återkomma till och driva sina krav.

Kabinettssekreteraren konstaterade att departementet blott intagit den naturliga ståndpunkten, att ett så allvarligt steg som en ny démarche icke borde företagas utan att Wallenbergs anhöriga helt och fullt önskade en sådan åtgärd. Han ville slå fast att en ny note kommer att utarbetas och överlämnas, om de anhöriga, efter att ingående ha övervägt saken, vidhålla sin önskan därom. För notens utformning måste utrikesdepartementet svara, liksom i sista hand regeringen har hela det politiska och juridiska ansvaret för vad som må komma att göras i saken. Med tanke på den ovisshet som måste råda beträffande démarchens inverkan på Raoul Wallenbergs öde måste emellertid också de anhörigas moraliska ansvar för av dem påyrkade åtgärder stå fullt klart.

Hr Philipp och fru Bellander syntes vilja förbehålla Wallenbergsaktionen (eller de anhöriga) rätt att medverka vid utformningen av en eventuell note. Kabinettssekreteraren ansåg sig icke kunna göra något medgivande på denna punkt. Självfallet skulle dock noten gå ut på Wallenbergs återförande till Sverige.

Hr Philipp, som ånyo hänvisade till det av Wallenbergsaktionen sammanställda materialets utomordentliga bevisvärde, krävde nu att kabinettssekreteraren skulle förplikta utrikesdepartementet att inom en viss bestämd tid efter materialets överlämnande göra démarche i Moskva.

Kabinettssekreteraren förklarade sig icke vara befogad att göra en dylik utfästelse men lovade att, sedan materialet studerats och kontrollerats med hjälp av bästa kriminaltekniska expertis, föreslå utrikesledningen/att en ny démarche snarast möjligt måtte göras (detta givetvis under förutsättning att de anhöriga vidhålla sin önskan därom). Sedan bearbetningen av materialet slutförts borde noten kunna överlämnas inom en tidrymd, som kunde räknas i veckor, ej i månader eller år. Kabinettssekreteraren vägrade kategoriskt att fixera en bestämd tidpunkt; hr Philipp hotade då först att

låta hela överenskommelsen om materialets överlämnande falla men gav slutligen vika.

Stockholm den 11 december 1951.

Sven Dahlman

Avskrift.

12/12 Skr. Danielsson, Rom.

Till Författaren Rudolph Philip och Fru Birgitta Bellander,
Raoul Wallenbergs-aktionen,
Stockholm.

I fråga om den framtida behandlingen av det material angående Raoul Wallenberg, som herr Rudolph Philip och fru Birgitta Bellander den 11 december 1951 överlämnat till undertecknad, förbinder jag mig att iakttaga följande:

uppgifter ur materialet komma att av mig endast delgivas den eller de personer, för vilkas pålitlighet och tystlåtenhet jag anser mig kunna ansvara,

om utrikesdepartementet påfordrar kontroll av avgivna vittnesutsagor, skall en av ovannämnda överlämnare utsedd person på statsverkets bekostnad beredas tillfälle närvara,

överlämnarna av materialet skola hållas underrättade om de åtgärder, som på grundval av det överlämnade materialet må komma i fråga; sådana åtgärder skola företagas endast efter medgivande av hr Philip och fru Bellander,

namnuppgifter ur materialet få icke utan överlämnarnas tillstånd delgivas ryska myndigheter.

Stockholm den 11 december 1951.

Arne S Lundberg

(Arne S. Lundberg)

:d lapp.

227/2709
11.12.51. I
P 2 Dem

Lämnat [illegible] av dr Rudolph Philip 11/12 kl 16.00

Undertecknade Raoul Wallenbergs närmaste anhöriga uttala härmed såsom sin önskan att Utrikesdepartementet inom den närmaste framtiden tillställer vederbörande ryska myndigheter en not med yrkande om Raoul Wallenbergs snara återsändande.

Stockholm den 11 december 51.

Maj von Dardel   FvDardel

Guy von Dardel   NINA LAGERGREN
gm FvDardel

P 2 unE

Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Kabinettssekreteraren

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den 11.12.51.
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen

P.M.

Kl. 15.30 idag infann sig Philipp och överlämnade två dokument undertecknade av den italienske diplomaten Claudio de Mohr. Philipp lovade, att om utrikesdepartementet icke vid närmare undersökning skulle finna bevisen tillräckliga, skulle ytterligare material ställas till förfogande. Jag sade, att det givetvis var omöjligt att fälla något omdöme om värdet av detta nya material innan det hunnit närmare granskas. Jag skulle återkomma beträffande formerna för denna granskning.

./. bif.

Stockholm den 11 december 1951.

Arne S Lundberg

Överlämnad av R. Philipp 4/12 1951 till [illegible]

D I C H I A R A Z I O N E

Ilssottoscritto, Dott. Claudio de Mohr, fu Arnaldo, nato a Milaho il 26 giugno 1900, funzionario di ruolo al Ministero degli Affari Esteri in qualità di Addetto-Stampa, dichiara di essere stato, mentre si trovava in servizio in Bulgaria alla Legazione d'Italia, arrestato dalle ~~truppe~~ sovietiche alla stazione ferroviaria di Rakowsky il 18 settembre 1944 e traspostato con altri diplomatici italiani e germanici a Mosca, ove veniva rinchiuso nella prigione "Lefortowskaja" per parecchi anni. Durante la reclusione in questa prigione egli riusciva a mantenersi in costante contatto con il diplomatico svedese Raoul Wallenberg, rinchiuso in una cella contigua. Tale contatto durò dal 20 aprile 1945 sino agli inizi del 1948. Non esiste alcun dubbio sulla identità del Sign. Raoul Wallenberg, dati i particolari e le informazioni dallo stesso forniti al sottoscritto.

Il sottoscritto è pronto a confermare i fatti sopra esposti innanzi a qualsiasi tribunale od autorità, sotto vincolo di giuramento.

In fede

Roma, 3 dicembre 1951

(Dott. Claudio de Mohr)

P.M.

Översänd av R. Philipp 11/12 51 till Kab.-sekr.

S.E.

Io sottoscritto, Dott. Claudio de Mohr, fu Arnaldo, nato a Milano il 26 giugno 1900, funzionario di ruolo al Ministero degli Affari Esteri in qualità di Addetto Stampa di 3°classe, dichiaro quanto segue:

Nel settembre 1944 mentre mi trovavo in Bulgaria, in servizio come Addetto Stampa presso la Legazione d'Italia, l'esercito russo invadeva ed occupava quel paese. Il 18 settembre, mentre con alcuni membri della Legazione e con quelli della Legazione germanica, cercavo di raggiungere la Turchia, venni sorpreso ed arrestato con tutti i miei compagni di viaggio, alla stazione ferroviaria di Rakowsky, da un reparto dell'esercito sovietico. Venivamo trasportati, per aereo, dapprima a Dobrice, nella Dobrugia bulgara, e il 22 settembre, sempre per aereo, a Mosca, ove venivamo separatamente rinchiusi nella prigione "Lefortowskaja". Io venni segregato, con altri due compagni, nella cella N° 152, al secondo piano del braccio nord-ovest della facciata della prigione. In tale cella rimasi sino al 5 aprile 1948; a questa data venni trasferito nella cella N°144 dello stesso braccio e piano della Lefortowskaja, ove rimasi sino al 29 luglio 1949; in tale data venni nuovamente trasferito nella cella N°185, al terzo piano del braccio sud-est della medesima prigione e vi rimasi sino a tutto il mese di marzo 1950, salvo il periodo 25 novembre-14 dicembre 1949 in cui fui ricoverato nell'ospedale della prigione "Butiurka" per operazione chirurgica in seguito ad infezione causata dalle pessime condizioni igieniche in cui erava-

mo mantenuti. Rientrato alla Lefortowskaja, sempre nella cella 185, venni poi trasferito, il 1° Aprile 1950, alla prigione "Butiurka", cella N° 307, ove rimasi sino al mese di agosto '50; in tale data venni ancora una volta trasferito e trasportato nella prigione "Lubianka" (detta anche "Tzentrala") e rinchiuso con nuovi compagni in una cella del pianterreno della quale non ricordo il numero. (272 ?). Il 6 settembre 1950 venne annunciato il rimpatrio ai prigionieri italiani; fummo riuniti insieme per la prima volta dopo 72 mesi di segregazione e trasportati per ferrovia, sempre in stato di arresto, a Vienna; da qui, il 10 settembre per auto, fummo condotti e internati nel campo di concentramento di Wiener-Neustadt ove rimanemmo detenuti sino al 6 ottobre 1950, giorno della nostra liberazione mediante consegna alla Legazione d'Italia a Vienna.

Mentre ero rinchiuso nella cella N°152 della Lefortowskaja insieme con il Sign. Giovanni Ronchi, italiano, cancelliere di Legazione e il Dott. Karl Supprian, Segret. Gener. dell'Istituto Germanico di Cultura a Bucarest, venni in contatto, per mezzo di segnalazioni convenzionali battute sulla parete, con i vicini di una cella contigua, N°151, nella quale, il 20 aprile 1945, erano stati rinchiusi due nuovi prigionieri e precisamente il Sign. Roedel, Consigliere presso la Legazione Germanica di Bucarest, e il Sign. Raoul Wallenberg. Il Sign. Wallenberg mi comunicò di essere un diplomatico svedese, inviato in missione a Budapest dal suo governo per occuparsi delle questioni relative agli ebrei nei confronti dei governi di Budapest e di Berlino; nel gennaio 1945, allorchè i russi accerchiarono ed occuparono in parte Budapest egli venne arrestato da elementi della

Armata Sovietica. Ho dimenticato la data esatta dell'arresto del Wallenberg, che questi mi aveva comunicato; non saprei pertanto assicurare se l'arresto sia avvenuto il 14 o il 15 gennaio, o poco più tardi (forse il 30); ma sono perfettamente sicuro che avvenne nel mese di gennaio 1945. Il Wallenberg venne trasportato a Mosca; ma solo il 20 aprile rinchiuso nella cella 151; ignoro dove fosse stato precedentemente rinchiuso; probabilmente in un'altra cella della Lefortowskaja. Siccome ero stupito che i russi avessero arrestato un diplomatico di uno stato neutro che manteneva normali rapporti diplomatici con Mosca, chiesi al Wallenberg le ragioni che avevano motivato il suo arresto ed egli mi comunicò di non saperlo neppure lui e non riusciva a rendersene conto. Egli fu lungamente interrogato a più riprese, sopratutto nel primo periodo di detenzione e quasi sempre di notte. Nella cella 151 egli rimase circa un anno; poi venne trasferito con il suo compagno Roedel in altra cella del piano superiore, esattamente sopra la 151, cosicchè potemmo ancora comunicare con lo stesso sistema per parecchi mesi e certamente sino a tutto il 1947. Nell'aprile 1948, essendo stato io stesso trasferito alla 144 non ebbi più possibilità, nè occasione di riprendere contatto con il Wallenberg ed ignoro che cosa sia avvenuto in seguito di lui. Ritengo tuttavia che anche egli sia stato in seguito trasferito in altra prigione (alla Butiurka o alla Lubianka) perchè la Lefortowskaja venne, in principio del 1950, vuotata di tutti i prigionieri diplomatici, politici e militari stranieri. Mi è stato detto che alcuni prigionieri germanici erano stati condannati e deportati in altre sedi e probabilmente anche in Siberia; ma non ne ho la certezza.

Durante tutto il periodo in cui mantenni con lui i contatti il Wallenberg era in buona salute. I fatti sopra esposti possono venir con-

fermati anche dal Signor Giovanni Ronchi (attualmente al Consolato Generale d'Italia in Algeri)e dal Dott. Karl Supprian,già sopra nominato,che ,però,trovasi ancora prigioniero in Russia;entrambi erano con me nella cella 152 della Lefortowskaja ed hanno partecipato alle comunicazioni con Wallenberg e con Roedel.

Non appena rientrato in Italia ho fatto il possibile per mettermi in contatto con le famiglie dei compagni di prigionia rimasti in Russia per darne notizie ai famigliari che le ignoravano totalmente. Ho potuto infatti entrare in contatto con molte di esse;ma soltanto ora con la famiglia del Sign.R.Wallenberg grazie all'interessamento di conoscenti comuni.

Posso aggiungere che sull'identità del Sign.Wallenberg Raoul non vi è dubbio alcuno.

In fede Claudio de Mohr

(Dott. Claudio de Mohr)

Roma 3 dicembre 1961

Avskrift.

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den 2.12.51
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet [illegible]

Översättning av Malling. (måhända någon mindre oklarhet på någon punkt, säger Malling; likaså på bifogade berättelse, som M. också översatt)

U t s a g o.

Undertecknad, Dr. Claudio de Mohr, son till framlidne Arnaldo de Mohr, född i Milano den 26 juni 1900, tjänsteman i Utrikesdepartementet i egenskap av pressattaché, förklarar att han, medan han tjänstgjorde vid italienska legationen i Bulgarien, arresterats av sovjettrupper vid järnvägsstationen i Rakowsky den 18 september 1944 och med andra italienska och tyska diplomater transporterats till Moskva, där han insattes i fängelset "Lefortowskaja" under flera år. Medan han satt i detta fängelse lyckades han hålla sig i ständig kontakt med den svenske diplomaten Raoul Wallenberg, som var insatt i en angränsande cell. Denna kontakt varade från den 20 april 1945 ända till början av 1948. Det föreligger intet tvivel om herr Wallenbergs identitet med hänsyn till de detaljer och uppgifter, som denne lämnat till undertecknad.

Undertecknad är redo att bekräfta ovan angivna fakta inför envar domstol eller myndighet, under edlig förpliktelse.

Detta bekräftas /Sign/ Claudio de Mohr

(Dr. Claudio de Mohr)

Rom, den 3 december 1951.

Avskrift.

den 12/12.51. 5.2
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet jäml. kung. d. 15 dec. 1949 Nr 670

DICHIARAZIONE

Il sottoscritto, Dott. Claudio de Mohr, fu Arnaldo, nato a Milano il 26 giugno 1900, funzionario di ruolo al Ministero degli Affari Esteri in qualità di Addetto-Stampa, dichiara di essere stato, mentre si trovava in servizio in Bulgaria alla Legazione d'Italia, arrestato dalle truppe sovietiche alla stazione ferroviaria di Rakowsky il 18 settembre 1944 e transpostato con altri diplomatici italiani e germanici a Mosca, ove veniva rinchiuso nella prigione "Lefortowskaja" per parecchi anni. Durante la reclusione in questa prigione egli riusciva a mantenersi in costante contatto con il diplomatico svedese Raoul Wallenberg, rinchiuso in una cella contigua. Tale contatto durò dal 20 aprile 1945 sino agli inizi del 1948. Non esiste alcun dubbio sulla identità del Sign. Raoul Wallenberg, dati i particolari e le informazioni dallo stesso forniti al sottoscritto.

Il sottoscritto è pronto a confermare i fatti sopra esposti innanzi a qualsiasi tribunale od autorità, sotto vincolo di guiramento.

In fede

(undert.) Claudio de Mohr.

(Dott. Claudio de Mohr)

Roma, 3 dicembre 1951.

<u>Avskrift.</u>

den 12.12.57 · S.E.

Jag undertecknad, Dr. Claudio de Mohr, son till framlidne Arnaldo de Mohr, född i Milano den 26 juni 1900, tjänsteman vid Utrikesministeriet i egenskap av pressattaché av tredje klassen, förklarar följande:

I september 1944, då jag befann mig i Bulgarien och tjänstgjorde som pressattaché vid italienska legationen, invaderades och ockuperades detta land av ryska armén. Den 18 september, då jag med några medlemmar av italienska och tyska legationen sökte nå Turkiet, överraskades och arresterades jag jämte alla mina reskamrater på järnvägsstationen i Rakowsky av en sovjetrysk truppavdelning. Vi fördes per flyg först till Dobrič i bulgariska Dobrudscha och den 22 september, fortfarande med flyg, till Moskva där vi var för sig insattes i fängelset "Lefortowskaja". Jag avskildes, jämte två andra kamrater, i cell no. 152, på andra våningen av nordvästra delen (braccio eg. = arm) av fängelsets framsida. I denna cell förblev jag till den 5 april 1948; denna dag överfördes jag till cell no. 144 samma del och samma våning i Lefortowskaja, där jag förblev kvar till den 29 juli 1949; den dagen blev jag på nytt överförd till cell no. 185, på tredje våningen av sydöstra delen av samma fängelse och där stannade jag till och med mars månad 1950, utom tiden 25 november - 14 december 1949 då jag var intagen på fängelset "Butiurkas" sjukhus för operation till följd av en infektion framkallad av de dåliga hygieniska förhållanden i vilka vi höllos. Återkommen till Lefortowskaja, alltjämt i cell 185, överfördes jag den 1 april 1950 till fängelset "Butiurka", cell no. 307, där jag stannade till augusti månad 50; vid den tidpunkten förflyttades jag ännu en gång och fördes till fängelset "Lubianka" (också kallat "Tzentrala") och insattes med nya kamrater i en i bottenvåningen belägen cell vars nummer jag inte minns (272?). Den 6 september 1950 underrättades de italienska fångarna om repatrieringen; vi fördes tillsammans för första gånger efter 72 månaders åtskillnad och transporterades per järnväg, alltjämt i arrest, till

Wien; varifrån vi den 10 september med bil fördes till och internerades i koncentrationslägret i Wiener-Neustadt där vi höllos kvar till den 6 oktober 1950, dagen för vår befrielse genom överlämnande till italienska legationen i Wien.

Medan jag var insatt i cell no. 152 i Lefortowskaja tillsammans med herr Giovanni Ronchi, italienare, legationskanslist och Dr. Karl Supprian, generalsekreterare vid tyska kulturinstitutet i Bukarest, kom jag, förmedelst sedvanliga signaler slagna på väggen, i kontakt med grannarna i en angränsande cell, no. 151, i vilken den 20 april 1945 insatts två nya fångar nämligen herr Roedel, råd vid tyska legationen i Bukarest och herr Raoul Wallenberg. Herr Wallenberg meddelade mig att han var svensk diplomat av sin regering skickad i uppdrag till Budapest för att befatta sig med frågor rörande judarna gentemot regeringarna i Budapest och Berlin (occuparsi delle questiono relative agli ebrei nei confronti dei governi di B. e di B.); i januari 1945 då ryssarna omringade och delvis ockuperade Budapest hade han arresterats av personer i sovjetarmén (element della Armata Sovietica). Jag har glömt den exakta datum för Wallenbergs arrestering, som denne meddelat mig; jag skulle därför inte kunna fastställa huruvida arresteringen skedde den 14 eller de 15 januari eller något senare (kanske den 30); men jag är helt säker på att den inträffade i januari 1945. Wallenberg hade transporterats till Moskva; men först 20 april insatts i cell 151; jag vet inte var han tidigare varit insatt; förmodligen i en annan cell i Lefortowskaja. Eftersom jag var förvånad över att ryssarna hade arresterat en diplomat från en neutral stat som uppehöll normala diplomatiska förbindelser med Moskva, frågade jag Wallenberg om skälen till hans arrestering och han meddelade mig att han inte visste det och inte heller själv kunde finna någon förklaring. Han förhördes länge och vid flera tillfällen, framförallt under fängelsetidens först del och nästan alltid nattetid. I cell 151 var han kvar ungefär ett år; sedan överfördes han med sin kamrat Roedel i en annan cell i våningen över, precis över 151, så att vi kunde kommunicera med samma system flera månader och säkert hela 1947. I april 1948, då jag själv överförts till 184 hade jag inte längre möjlighet eller tillfälle att ta kontakt med Wallenberg och jag vet inte vad i fortsättningen hände med honom. Jag minns emellertid att också han skulle i fortsättningen ha överförts till annat fängelse (till Butiurka eller Lubianka) ty Lefortow-

skaja hade, i princip från 1950, tömts på utländska diplomatiska politiska och militära fångar. Det har sagts mig att några tyska fångar dömts och deporterats till andra platser och förmodligen också till Sibirien, men därom har jag ingen visshet.

Under hela den tid som jag hade kontakt med honom var Wallenberg vid god hälsa. Ovan angivna fakta kunna bekräftas också av herr Giovanni Ronchi (f.n. vid italienska generalkonsulatet i Alger) och av Dr Karl Supprian, redan nämnd ovan, som dock ännu är fånge i Ryssland; båda voro med mig i cell 152 i Lefortowskaja och deltogo i kommuniceringen med Wallenberg och med Roedel.

Såsnart jag återvänt till Italien gjorde jag vad jag kunde för att ta kontakt med de i Ryssland kvarvarande fängelsekamraternas familjer, vilka helt saknade kännedom om dem. Jag har i själva verket kunnat komma i kontakt med många av dem; men först nu med herr R. Wallenbergs familj tack vare gemensamma bekanta.

Jag kan tillägga att rörande herr Raoul Wallenbergs identitet finns där icke något tvivel

Detta bekräftas

/sign/ Claudio de Mohr

(Dr. Claudio de Mohr)

Rom den 3 december 1951.

Avskrift.

12.12.57. 53

Io sottoscritto, Dott. Claudio de Mohr, fu Arnaldo, nato a Milano il 26 giugno 1900, funzionario di ruolo al Ministero degli Affari Esteri in qualità di Addetto Stampa di 3° classe, dichiaro quanto segue:

Nel settembre 1944 mentre mi trovavo in Bulgaria, in servizio come Addetto Stampa presso la Legazione d'Italia, l'esercito russo invadeva ed occupava quel paese. Il 18 settembre, mentre con alcuni membri della Legazione e con quelli della Legazione germanica, cercavo di raggiungere la Turchia, venni sorpreso ed arrestato con tutti i miei compagni di viaggio, alla stazione ferroviaria di Rakowsky, da un reparto dell'esercito sovietico. Venivamo trasportati, per aereo, dapprima a Dobrice, nella Dobrugia bulgara, e il 22 settembre, sempre per aereo, a Mosca, ove venivamo separatamente rinchiusi nella prigione "Lefortowskaja". Io venni segregato, con altri due compagni, nella cella No 152, al secondo piano del braccio nord-ovest della facciata della prigione. In tale cella rimasi sino al 5 aprile 1948; a questa data venni trasferito nella cella No 144 dello stesso braccio e piano della Lefortowskaja, ove rimasi sino al 29 luglio 1949; in tale data venni nuovamente trasferito nella cella No 185, al terzo piano del braccio sud-est della medesima prigione e vi rimasi sino a tutto il mese di marzo 1950, salvo il periodo 25 novembre-14 dicembre 1949 in cui fui ricoverato nell'ospedale della prigione "Butiurka" per operazione chirurgica in seguito ad infezione causata dalle pessime condizioni igieniche in cui eravamo mantunuti. Rientrato alla Lefortowskaja, sempre nella cella 185, venni poi trasferito, il 1° Aprile 1950, alla prigione "Butiurka", cella No 307, ove rimasi sino al mese di agosto 50; in tale data venni ancora una volta trasferito e trasportato nella prigione "Lubianka" (detta anche "Tzentrala") e rinchiuso con nuovi compagni in una cella del pianterreno della quale non ricordo il numero. (272?). Il 6 settembre 1950 venne annunciato il rimpatrio ai prigionieri italiani; fummo riuniti insieme per la prima volta dopo 72 mesi di segregazione e trasportati per ferrovia, sempre in stato di arresto, a Vienne; da qui, il 10 settembre per auto, fummo condotti e internati nel campo di con-

centramento di Wiener-Neustadt ove rimanemmo detenuti sino al 6 ottombre 1950, giorno della nostra liberazione mediante consigna alla Legazione d'Italia a Vienne.

Mentre ero rinchiuso nella cella No 152 della Lefortowskaja insieme con il Sign. Giovanni Ronchi, italiano, cancelliere di Legazione e il Dott. Karl Supprian, Segret.Gener. dell'Istituto Germanico di Culture a Bucarest, venni in contatto, per mezzo di segnalazioni convenzionali battute sulla parete, con i vicini di una cella contigua, No 151, nella quale, il 20 aprile 1945, erano stati rinchiusi due nuovi prigionieri e precisamente il Sign. Roedel, Consigliere presso la Legazione Germanica di Bucarest, e il Sign. Raoul Wallenberg. Il Sign. Wallenberg mi comunico di essere un diplomatico svedese, inviato in missione a Budapest dal suo governo per occuparsi delle questioni relative agli ebrei nei confronti dei governi di Budapest e di Berlino; nel gennaio 1945, allorchè i russi accerchiarono ed occuparono in parte Budapest egli venne arrestato da elementi della Armata Sovietica. Ho dimenticato la data esatta dell'arresto del Wallenberg, che questi mi aveva comunicato; non saprei pertanto assicurare se l'arresto sia avvenuto il 14 o il 15 gennaio, o poco più tardi (forse il 30); ma sono perfettamente sicuro che avvene nel mese di gennaio 1945. Il Wallenberg venne trasportato a Mosca; ma solo il 20 aprile rinchiuso nella cella 151; ignoro dove fosse stato precedentemente rinchiuso; probabilmente in un'altra cella della Lefortowskaja. Siccome ero stupito che i russi avvesero arrestato un diplomatico di une stato neutro che manteneva normali rapporti diplomatici con Mosca, chiesi al Wallenberg le ragiono che avevano motivato il suo arresto ed egli mi communicò di non saperlo neppure lui e nun riusciva a rendersene conto. Egli fu lungamente interrogato a più riprese, sopratutto nel primo periodo di detenzione e quasi sempre di notte. Nella cella 151 egli rimase circa un anno; poi venne trasferito con il suo compagno Roedel in altra cella del piano superiore, esattamente sopra la 151, cosicchè potemmo ancora comunicare con lo stesso sistema per parecchi mesi e certamente sino a tutto il 1947. Nell'aprile 1948, essendo stato io stesso trasferito alla 144 non ebbi più possibilità, nè occasione di riprendere contatto con il Wallenberg ed ignoro che cosa sia avvenuto in seguito di lui. Ritengo tittavia che anche egli sia stato in següito trasferito in altra prigione (alla Butiurka o alla Lubianka) perchè la Lefortowskaja venne, in principio del 1950, viotata di tutti i prigioniero diplomatici

politici e militari stranieri. Mi è stato detto che alcuni prigionieri germanici erano stati condannati e deportati in altre sedi e probabilmente anche in Siberia; ma non ne ho la certezza.

Durante tutto il periodo in cui mantenni con lui i contatti il Wallenberg era in buona salute. I fatti sopra esposti possono venir confermati anche dal Signor Giovanni Ronchi (attualmente al Consolato Generale d'Italia in Algeri) e dal Dott. Karl Supprian, giàsopra nominato, che, però, trovasi ancore prigioniero in Russia; entrambi erano con me nella cella 152 della Lefortowskaja ed hanno partecipato alle comunicazioni con Wallenberg e con Roedel.

Non appena rientrato in Italia ho fatto il possibile per mettermi in contatto con le famiglie dei compagni di prigionia rimasti in Russia per darne notizie ai famigliari che le ignoravano totalmente. Ho poputo infatti entrare in contatto con molte di esse; ma soltanto ora con la famiglia del Sign.R. Wallenberg grazie all'interessamento di conoscenti comuni.

Posso aggiungere che sullidentità del Sign. Wallenberg Raoul non vi è dubbio alcuno.

In fede

(undert.) Claudio de Mohr

(Dott. Claudio de Mohr.

Roma 3 dicembre 1951.

P 2 Kurt

Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Kabinettssekreteraren

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den 12.12.51
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet jämt. kung. ...

P.M.

Philipp meddelade vid ett telefonsamtal, att de Mohr icke ville bli förhörd och att det därför icke var möjligt att sända ner Danielsson ensam till Italien. Jag uppmanade då Philipp att infinna sig hos mig. Han utvecklade då närmare, att det var nödvändigt att han fick resa med till Italien. Med hänsyn till önskvärdheten att undvika läckor till den svenska pressen och skydda de Mohr överenskoms, att denne icke skulle kallas till Sverige utan Danielsson resa från Bonn till Rom och Philipp från Stockholm till Rom. Överenskommelse träffades rörande resans modaliteter.

Stockholm den 12 december 1951.

Arne S. Lundberg

P 2 pessar   Röd lapp

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Kabinettssekreteraren

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den 12.12.57
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet jml. kung. d. 16 dec. 1949 Nr 696.

KJM

P.M.
rörande samtal med Philipp den 12 december 1951.

Philipp berättade, att Wallenberg strax efter tillfångatagandet lyckats fly och taga sig över till Buda, där han "arbetat" i fem veckor. Därpå hade han gripits igen av ryssarna den 7 februari. Denna gång hade det icke varit Malinowskis NKVD utan Tolbuchins, som arresterat Wallenberg. Tre vittnen styrka denna episod. Det finns också ett pålitligt vittne, som styrker, att Wallenberg hölls fängslad tre dagar i Györ. Alla dessa vittnesmål ha emellertid sekundärt intresse och det är ingen mening att nu lägga ner arbete på dem, då de två italienska vittnesmålen äro avgörande och allt som behövs, framhöll Philipp.

Bakgrunden till fru Gärde-Widemars uppgift i interpellationsdebatten i våras, att Wallenberg häktats den 7 februari, har i Philipps berättelse sin förklaring, enligt vad han själv uppgav. Wallenberg-aktionen har sålunda meddelat fru Gärde-Widemar denna uppgift, som Philipp emellertid icke vid sina samtal delgav mig.

Stockholm den 12 december 1951.

Arne S Lundberg

Engfeldt/MS. Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

Stockholm den 12 december 1951. 5 bil.

STOCKHOLM 19		
N:o 121		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. T

Broder,

I lördags satte sig Philipp telefonledes i förbindelse med kabinettssekreteraren. Enligt överenskommelse vid samtalet infunno sig Philipp och fru Bellander igår den 11 december hos kabinettssekreteraren. Under ett två timmars samtal framkom bland annat följande.

Philipp förklarade, under hänvisning till vad han preliminärt nämnt vid sitt telefonsamtal med kabinettssekreteraren, att han och fru Bellander kommit för att som befullmäktigade av Raoul Wallenbergs anhöriga och som medlemmar av den s.k. Wallenberg-aktionen meddela, att de på vissa villkor vore villiga att till kabinettssekreteraren överlämna det material beträffande Wallenberg, som aktionen innehade. Sedan villkoren diskuterats, upp-
./1. sattes här närslutna handling, som undertecknades av kabinettssekreteraren samt överlämnades till Philipp och fru Bellander.

Vid ett senare besök samma dag överlämnade Philipp till ka-
./2. binettssekreteraren dels här i avskrift närslutna deklaration av förutvarande italienske pressattachén i Sofia, doktor Claudio de Mohr - som uppenbarligen för närvarande tjänstgör i italienska utrikesministeriet - dels en likaledes av Mohr undertecknad redo-
./3. görelse rörande dennes vistelse i Ryssland åren 1944-1950. Såsom därav framgår, uppger han sig från 1945 t.o.m. hela år 1947 ha varit i förbindelse med Raoul Wallenberg, som suttit i cellen bredvid Mohrs.

Mohr tillhör den grupp om nio italienska diplomater, som i oktober förra året fingo återvända från fångenskapen i Ryssland.

Kommissarie O. Danielsson,
p.t. Rom.

Exp. ... 12/12 ml.

I ett brev den 12 oktober 1950 från mig till ambassadören Beck-Friis i Rom begärde vi, att de nio diplomaterna skulle höras genom italienska utrikesministeriet. Med ett brev till mig den 21 november 1950 översände Beck-Friis avskrift av en skrivelse från italienska utrikesministeriet, varav framgick, att ingen av ifrågavarande diplomater kunnat säga något om Wallenberg. Enligt vad Philipp upplyst, har italienska utrikesministeriet emellertid aldrig utfrågat Mohr, som under sex månader efter återkomsten var sjuk. Mohr skulle vidare tre gånger ha uppsökt svenska beskickningen i Rom och begärt att få tala med beskickningschefen men hänvisats till en underordnad tjänsteman, något som Mohr icke velat acceptera. Det hade därför, enligt Philipp, dröjt ända tills nu innan Mohr slutligen kommit i kontakt med familjen.

Tanken är nu, som Du förstår, att Du skall höra de Mohr. På grund av Philipps och fru Bellanders villkor, som vi accepterat, har emellertid den förstnämnde yrkat på att få närvara. Han avreser härifrån med flygplan lördag 15 december kl. 14,20 (ankomst Rom kl. 0.30).

Som Du ser av Mohrs berättelse, finns vid italienska generalkonsulatet i Alger ytterligare en av de nio italienska diplomaterna, en cellkamrat till Mohr vid namn Giovanni Ronchi, som skulle kunna till fullo bekräfta alla Mohrs uppgifter. Det är givetvis av yttersta vikt, att detta nya spår snarast möjligt utredes till botten ävensom att Ronchi höres. Såsom framgår av närslutna telegramavskrift, har Mohr ombetts anmoda Ronchi omgående komma till Rom. Skulle det ej gå att ordna ens efter förnyad anmodan efter Din och Philipps ankomst, bör Du omedelbart avresa till Alger, helst ensam, men om Philipp insisterar måste han, enligt de av oss accepterade villkoren, tillåtas medfölja. Du kan vända Dig till ambassadör Beck-Friis för erhållande av erforderliga penningmedel. ./4.

Då Philipp icke invigts i det arbete, som bedrivits av departementet och av Dig i denna fråga och överhuvud taget synes vara okunnig om att Du är genom oss inkopplad i Wallenbergaffären, bör Du givetvis gå försiktigt tillväga. Vissa vanskligheter kan uppkomma, om Du skulle vilja ställa frågor till de båda herrarna, som äro av intresse för Dina tidigare utredningsuppgifter, som Philipp alltså icke har kännedom om. Emellertid har Philipp antytt, att han har även andra spår, som peka mot Moskva och han visar sig kanske benägen att tala med Dig om dem. Det vore givetvis värdefullt, om Du genom honom kunde få kompletterande

uppgifter, vilka kanske för övrigt, tillsammans med vad Du så att säga "officiellt" vet, kunna hjälpa Dig att ställa de frågor jag nyss omnämnt till de båda italienska UD-tjänstemännen.

Jag får vidare nämna, att kabinettssekreteraren med Philipp diskuterat önskvärdheten av att uppsöka "Damen i Rom", "Ujvary" och eventuella andra av familjen uppgivna källor. Detta avböjdes av Philipp beträffande de båda förstnämnda. Däremot skulle han tillsammans med Dig önska taga kontakt med de två tyskar (f.d. fångar i Ryssland), som Ernst Paul, på Philipps uppdrag, efterforskat i Tyskland. Om resan till Alger inte blir av, får jag sålunda be Dig på återvägen taga dessa kontakter, tillsammans med Philipp, om nu vederbörande äro anträffbara.

Jag vill slutligen fästa Din uppmärksamhet på att vi, på grund av Philipps villkor och den omständigheten att Beck-Friis enligt de Mohrs uppgift icke velat taga emot den sistnämnde, ha sett oss nödsakade att icke inviga Beck-Friis i ärendet, i varje fall på detta stadium. Vi ha endast instruerat honom att till Dig utanordna nödiga medel för Dina resor etc. och nämnt, att Du befinner Dig "på speciellt uppdrag".

./5. Jag bifogar ett annat brev från mig till Dig, som Du kan uppvisa för Philipp, om han skulle visa sig vara intresserad av de instruktioner Du fått.

Dahlman.

Avskrift.

12.12.51

Till Författaren Rudolph Philip och Fru Birgitta Bellander,
Raoul Wallenbergs-aktionen,
Stockholm.

I fråga om den framtida behandlingen av det material angående Raoul Wallenberg, som herr Rudolph Philip och fru Birgitta Bellander den 11 december 1951 överlämnat till undertecknad, förbinder jag mig att iakttaga följande:

uppgifter ur materialet komma att av mig endast delgivas den eller de personer, för vilkas pålitlighet och tystlåtenhet jag anser mig kunna ansvara,

om utrikesdepartementet påfordrar kontroll av avgivna vittnesutsagor, skall en av ovannämnda överlämnare utsedd person på statsverkets bekostnad beredas tillfälle närvara,

överlämnarna av materialet skola hållas underrättade om de åtgärder, som på grundval av det överlämnade materialet må komma i fråga; sådana åtgärder skola företagas endast efter medgivande av hr Philip och fru Bellander,

namnuppgifter ut materialet få icke utan överlämnarnas tillstånd delgivas ryska myndigheter.

Stockholm den 11 december 1951.

(undert.) Arne S. Lundberg.

HEMLIG
enligt 38 § sekretesslagen
den 12.12.57 · 44
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen

Avskrift.

Telegram till Signore de Mor
(avsänt 12/12 gm hr Rudolph Philipp).

Rudolph Philipp représentant la famille se mettra en contact personel avec vous 16 décembre stop Tachez arranger que signore Ronchi soit prêt se rendre à Rome par avion à nos frais à fin rencontrer Philipp

Guy von Dardel

Engfeldt/MS.

Kod lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgsutredningen.

Stockholm den 12 december 1951.

STOCKHOLM 19		
N:o 192	bil.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL.

Hemlig enl. § 30 sekretesslagen
den 12/12 51
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet. Jämf. kungl. k. d. 16 dec. 1949 Nr 696.

Till Statspoliskommissarien Otto Danielsson,
c/o Svenska Beskickningen, Rom.

Såsom Ni erfarit från Stockholm, är avsikten att Ni i Rom tillsammans med författaren Rudolph Philipp, som torde vara Eder väl bekant, skulle hava godheten under diskreta former uppsöka en person vid namn dr Claudio de Mohr, vilken under sex år (1944-50) satt fången i Lefortowskaja-fängelset i Moskva - han var uppenbarligen under kriget italiensk pressattaché i Sofia - och som nu förmodligen tjänstgör i italienska utrikesministeriet. Mohr har skriftligen till Raoul Wallenbergs familj uppgivit, att han åren 1945 - 1947 suttit i en cell, som angränsat till Wallenbergs, i Lefortowskaja-fängelset och upprätthållit viss kontakt med Wallenberg. De till familjen överlämnade aktstyckena översändas härjämte i avskrifter, vilka torde brännas efter tagen del.

Jag får på uppdrag av kabinettssekreteraren Lundberg anhålla, att Ni ville - tillsammans med författaren Philipp - närmare höra de Mohr om allt som kan vara av betydelse för fastställandet av huruvida Raoul Wallenberg verkligen befunnit sig i Lefortowskaja-fängelset under angiven tid samt häröver i sinom tid överlämna en rapport till kabinettssekreteraren. En cellkamrat till Mohr, en italiensk konsulatstjänsteman vid namn Ronchi, har genom herr Philipps försorg kallats till Rom och jag får anhålla, att Ni, tillsammans med herr Philipp, hör även honom. Skulle vederbörande icke kunna resa från sin nuvarande tjänstgöring vid italienska generalkonsulatet i Alger, bemyndigas Ni, efter medgivande av herr Philipp, att omedelbart avresa till Alger i nämnda syfte. Erforderliga

Exp. kurir
12/12 MS

penningmedel kunna av Eder rekvireras hos beskickningen i
Rom, som erhållit instruktioner.

(Sven Dahlman.)

~~Kört Oppe~~?.

Telegram till signore de Moz
(avsänt 12/12 genom hr Rudolph Philip).

12/12 Dlr. Danielsson, Rom!

SE

Rudolph Philipp|représentant la famille se mettra
en contact personel avec vous 16 décembre stop
Tachez arrenger que signore Ronchi soit prêt se
rendre à Rome par avion à nos frais à fin rencontrer
Philip

Guy von Dardel

Kungl. Utrikes Departementet

Sjöborgsutredningen.

Telegram

Stockholm	12.12.51.19	
N:o 37 Chiffer BUD.		Bil.
Ink. D. N:o		
Avd.	Gr.	Mål.

Du

Beskickningen i R o m

Statspoliskommissarie Otto Danielsson anländer Rom fredag kväll i speciellt uppdrag. Därest han behöver pengar för resa till Algeriet eller för annan persons resa därifrån torde Ni förskottera. Insänd sedvanlig räkenskapsrapport men i kuvert till Dahlman. Kurirpost för Danielsson flygexpedieras härifrån imorgon 0710 avhämta.

Cabinet

Exp 12/12 1930 Dan

Röd lapp.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 7 december 1951.

1 bil. (i 4 ex.)

Strängt förtroligt och Personligt.

Hemlig.
Stockholm den 19 december 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Engfeldt.
Förste Sekreterare.

Broder,

./. Härmed får jag tillställa Dig en P.M. med vissa uppgifter rörande den ryska krigsfångepolitiken. Uppgifterna torde hava ett visst intresse för Danielsson.

Din tillgivne
K. A. Belfrage

Utrikesrådet S. D a h l m a n,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

Strängt förtroligt.

P.M.

Förtroligt har följande uppgifter erhållits från en person, som genom sin tjänstgöring som översättare i krigsfångefrågor sedan krigsslutet torde hava erhållit ingående kännedom om dessa.

1. Ryssarna ha i största möjliga utsträckning gått in för att konsekvent ådöma krigsfångar straff för gärningar, vilka de anse vara förbrytelser som intet ha att göra med den straffades militära status. Dessa straff avtjänas i arbetsläger m.m. spridda över hela Ryssland, alltså icke i krigsfångeläger. Vid straffutmätningen göres skillnad mellan om vederbörande tillfångatagits i Ryssland eller under försvar av det egna landet, vilka förband vederbörande tillhört o.s.v.

2. En registrering av krigsfångarna i Ryssland företogs icke förrän 1946-47. På grund av vad som nämnts i punkt 1 ovan, nådde denna registrering endast ett begränsat antal krigsfångar, vilka vid registreringstidpunkten faktiskt vistades i krigsfångeläger i vanlig bemärkelse. Man har varit mycket noga med att icke dessa "registrerade" krigsfångar senare skulle taga skada eller på annat sätt behandlas illa.

3. När på förfrågan från tyskt och österrikiskt håll svarats, att i Ryssland icke längre finnas några krigsfångar, torde detta kunna äga sin riktighet i enlighet med rysk terminologi enligt punkt 1 och 2 ovan.

4. De ryska lägren (både arbets- och krigsfångeläger) ha under årens lopp avsiktligt och kontinuerligt fått nya och ändrade nummerbeteckningar.

5. Enligt en indirekt men av allt att döma pålitlig

källa (en man som under fem års fångenskap i Ryssland på grund av sin ställning haft intim kontakt med den ryska krigsfångeadministrationen) torde i Ryssland ännu finnas kvar 2 miljoner tyska krigsfångar enligt "västerländsk" terminologi. Ett stort antal av dessa kan icke med mänskliga medel nås, då de äro "angesiedelt" i områden långt öster om Ural, där de ofta gift sig och smält in i den lokala miljön.

Wien den 7 december 1951.

K

Röd lapp.

Rek. 14/12

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 7 december 1951.

Personligt, Strängt förtroligt.

R 18.

916
14.12.51.
P 2 Dahl

Hemlig.

Stockholm den 18 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Stig Engfeldt. 19/12
Förste Sekreterare.

Broder,

Under Danielssons och Hammarskjölds samtal med v. Maasburg framkom, att inga nyheter kunnat erhållas om den brittiske w/o Officer Barrat, vilken försvann ungefär samtidigt med Wallenberg. Av Danielssons yttranden framgick vidare, att vederbörande brittiska myndigheter i London icke hade visat sig särskilt meddelsamma, när det gällde ärendet Barrat, då de från svensk sida kontaktades härom. Vi ha här relativt goda förbindelser med dem som från brittisk sida syssla med dylika säkerhetsärenden, varför jag vill fråga Dig, om Ni ha något emot, att vi med dem, som sannolikt på sin tid haft med saken att göra, på ett försiktigt sätt taga upp frågan.

Din tillgivne
K-A. Belfrage

Utrikesrådet S. D a h l m a n,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

Röd lapp.

Ink. 14/12

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 7 december 1951.
Personligt, Strängt förtroligt.
R 18.

917
14.12.51
P a ...

Expedierades med kurir avd. tisdag 30/11 som dock fört avgick - med flyg - den 2 december.

Broder,

Med anledning av Ditt handbrev den 23 november angående Danielssons besök (vilket anlände först hit den 6 innevarande månad) får jag meddela följande.

I måndags den 5 fingo vi ett telefonmeddelande från Danielsson i Salzburg, att han önskade sammanträffa med någon på beskickningen. Då jag tyvärr i början av veckan var helt låst, fick Hammarskjöld åka ner för detta sammanträffande. Härunder blev det tillfälle till ömsesidigt utbyte av informationer samt överenskoms om vilka efterforskningar som härefter av beskickningen skola företagas.

Från Salzburg reste Danielsson och Hammarskjöld till Kitzbühel, där de hade ett längre samtal med von Maasburg under vilket en del nya detaljer rörande dennes vistelse i slottet Čeklis kommo fram samt vi erhöllo namnen på ytterligare några medfångar.

Avsikten var att även baronen Kurt von Holzhausen skulle uppsökas, men denne var tyvärr för tillfället bortrest. I stället överenskoms, att vi härifrån skola kontakta Holzhausen, när denne återvänt. Vid passagen

Utrikesrådet S. D a h l m a n,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

genom Linz passade Danielsson resp. Hammarskjöld på att taga kontakt med därvarande säkerhetschef.

Närmare detaljer torde Du erfara av Danielsson.

Din tillgivne

K. A. Belfrage

Röd lapp.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 7 december 1951.
Personligt och Strängt förtroligt.
R 18.

Broder,

Under Hammarskjölds och Danielssons samtal med v. Maasburg gav denne en detaljerad skildring av sitt fängelse i slottet Cěklis samt sitt liv därstädes. Under samtalets gång riktade v. Maasburg en direkt fråga till Danielsson, huruvida man vid det besök som på sin tid svenske konsuln i Bratislava gjorde i Cěklis undersökte de namnteckningar som fångarna traditionellt bruka lämna efter sig i de lokaler, där de förvaras. Detta förnekades av Danielsson. Då Hammarskjöld den 15 dennes avser att resa med bil till Prag som kurir har han möjlighet taga vägen hem över Bratislava. Kanske kunde man därvid tänka sig att han som "turist" skulle kunna besöka slottet Cěklis? Med tanke på de väl förmodligen mycket små möjligheter som förefinnas, att han därvid skulle finna några spår liksom de risker som dock alltid äro förbundna med dylika extraturer, vill jag emellertid icke låta honom göra denna resa med mindre än att departementet anser det lämpligt och telar oss besked före den 15 december hit eller därefter under någon dag till Prag.

Utrikesrådet S. D a h l m a n,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

Röd lapp. Inh. 14/12

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 10 december 1951.

Personligt. 1 bil.

945
14.12.51.
P 2

Broder,

Härmed får jag i vanlig ordning tillställa Dig Hammarskjölds reseräkning för den på Danielssons begäran företagna resan till Linz, Salzburg och Kitzbühel. Den planerade avstickaren till Holzhausen i Wartberg a/K. får anstå tills vederbörande återvänt från en utlandsresa.

./. S.E.

Bilagan översänd till Falkman. (i 2 ex räkningen) S.E. 15/12

Din tillgivne

K.-A. Belfrage

Utrikesrådet S. Dahlman,
Kungl.Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

Bilaga till Beskickningens i Wien
skrivelse n:r. 566 den 10.12.1951.

R e s e r ä k n i n g.

Lönegrad: Ce 22:22

Resan verkställd på uppdrag av beskickningschefen.

Restider:

1951	december	3	Avresa	Wien	kl	13.30
"	"	"	Ankomst	Salzburg	"	20.00
"	"	4	Avresa	Salzburg	"	09.00
"	"	"	Ankomst	Kitzbühel	"	11.45
"	"	"	Avresa	Kitzbühel	"	15.00
"	"	"	Ankomst	Salzburg	"	18.00
"	"	5	Avresa	Salzburg	"	09.30
"	"	"	Ankomst	Linz	"	11.30
"	"	"	Avresa	Linz	"	12.30
"	"	"	Ankomst	Wien	"	15.30

Reskostnader:	sv.kr.
ersättning för färd med egen bil 852 km à 40 öre =	340:80
hotellkostnader ö.sch. 102:30 (därav garage 18:-) enl.verif.	20:46
Traktamentsersättning:	
3 dagar à 35 kr	105:-
mig tillgodo	466:26

./.

Jag får anhålla,att den ersättning som må tillerkännas mig insättes på min checkräkning med Skandinaviska Banken,huvudkontoret.

Wien den 10 december 1951.

u/Knut Hammarskjöld.

Röd lapp.

Ink. 14/12

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET

Berlin den 11 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

946
14.12.51.
P 2 Ink

Broder,

DM

Åberopande Ditt handbrev den 23 november ber jag få meddela, att jag givetvis också observerat, att vår medhjälpare i efterforskningarna av Hille uppfattat dennes namn som Hiller. Jag riktade genast hans uppmärksamhet på missuppfattningen och fastän jag icke tror, att felet har någon betydelse för efterforskningarna - om vederbörande verkligen kommit någon med namnet Hille på spår, hade han naturligtvis icke förtigit detta allenast på den grunden, att den efterforskade uppgivits heta Hiller - så har rättelsen förts vidare.

Din tillgivne
Eyvind Bratt
(Eyvind Bratt)

Utrikesrådet Dahlman,
S t o c k h o l m.

Röd lapp.

Ink. 14/12

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET

Berlin den 12 december 1951.
Personligt och strängt förtroligt.
1 bil.

955
14.12.51.
P 2 Dan.

Hemlig.
Stockholm den 18 december 1951.
Överlämnas jämte bilaga för kännedom till Kommissarie Dahielsson, Stockholm.

Enligt uppdrag:

Stig Engfeldt.
Förste Sekreterare.

16/1 52
T.

Broder,

I dag besökte jag tyska röda korsets "Suchdienst" för att höra, om man där möjligen hade några uppgifter rörande Hille - tyvärr är ju verksamheten för uppspårandet av under kriget försvunna personer anförtrodd ett flertal skilda organisationer. Jag gick igenom minst ett 50-tal kort med uppgifter på personer, som buro namnet Hille. Av dessa hade sex stycken förnamnet Kurt. Ingen av dem lär nu kunna vara identisk med den, som vi söka. För fullständighetens skull vill jag dock säga, att fyra av dem voro födda på 1920-talet (således alltför unga). Tre av dem voro till yrket hantverkare. Den fjärde var född först sent på 1920-talet, jag tror 1929. Jag skall nedan återkomma till denne. De två återstående med namnet Kurt voro födda 1912 och 1913 och kunde ju åtminstone på den grunden möjligen vara identiska med den efterforskade. Emellertid voro båda födda i Berlin och till yrket hantverkare. Den ene hade möjligen stupat redan 1942 och den andre saknades efter slaget om Stalingrad. Det verkar icke som om någon av dessa båda vore identisk med den, vi söka. Emellertid var det ju så, att af

Utrikesrådet Dahlman,
S t o c k h o l m.

./2

Sandeberg icke var säker på, att Hilles förnamn verkligen var Kurt. Under genomgången av korten fäste jag mig vid en Erhard Hille. Frånsett förnamnet stämde däremot överraskande nästan alla andra uppgifter, vi ha om den efterforskade med signalementet på af Sandebergs sagesman. Jag närsluter avskrift av hans registerkort. Du finner därav, att han är föd 1913, att han till yrket var Schriftleiter och anställd i National-Zeitung. Att Damgren inte kunde i Essen få några uppgifter om den efterforskade sammanhänger väl därmed, att Erhard Hille, som registerkortet utvisar, var anställd hos National-Zeitungs förlag i Berlin. Av registerkortet finner Du vidare, att Hille skulle råkat i fångenskap i Kurland, vidare att han befunnit sig i fånglägret nr. 7027/1, vilket just är Krasnogorsk, och att han vore gift och hade två barn. Härtill kommer slutligen, att Hilles fader, enligt vad vi konstaterat i en adresskalender, innehade ett värdshus. Det enda som inte stämmer, är att värdshuset var beläget på en plats "Grosshartmannsdorf", som visserligen ligger i "bergen" och är allmänt känt som en omtyckt utflyktsort, men som befinner sig icke en mil utan tio mil från staden Bautzen (sydväst om Dresden). Emellertid ligger Grosshartmannsdorf i "Regierungsbezirk Dresden-Bautzen", och det är ju möjligt att af Sandeberg av denna anledning av Hille fått höra Bautzen omtalas. Jag nämnde nyss, att jag bland korten på saknade personer funnit en Kurt Hille född på 1920-talet. Denne Kurt Hille är, enligt vad registerkortet utvisar, broder till Erhard, och man skulle ju kunna tänka sig, att Erhard talat om sin broder Kurt och att af Sandeberg förväxlat namnen. Till förklaring av kortet vill jag ytterligare säga, att "Ogf" är förkortning på Obergefreiter, d.v.s. ett slags underbefäl och att "Landessch." betyder Landesschütze, vilket, enligt vad jag inhämtat, är beteckningen på något slags secunda trupper.

Vad vi nu kunna göra är uppenbarligen att söka få tag i Erhard Hilles moder. Röda Korset sätter sig genom vederbörande pastorsämbete i förbindelse med henne, och få vi tag i henne, få vi väl för statsmedel ombestyra, att någon betrodd person uppsöker henne och frågar henne var hennes son nu befinner sig.

P.S. Jag bör kanske tillägga, att moderns förfrågan hos Röda Korset icke ägt rum före mars 1950.

Din Tillgivne

Eyvind Bratt

(Eyvind Bratt)

Avskrift.

Männl.
Kgf.

Suchdienst des Roten Kreuzes L.N.D. Berlin

Bitte mit Schreibmaschine oder Blockschrift ausfüllen.

Personalien des Abwesenden

H i l l e	Erhard	(Otto Hille)
Familienname	Vorname	Vorname des Vaters
2.2.1913	Sohland (Spree)	verh.
geb.am	in (Ort,Kreis)	led.verh.verw.gesc
2 / 2	Schriftleiter	Schriftleiter
Kin-/davon min- derzahl/derj.	Erlernter Beruf	zuletzt tätig (selbs mith.Fam.Ang.Beamter Angest.Arb.)

Verlag u. Druck "National Zeitung", Berlin

Letzte Arbeitsstätte (Name/Firma/ und Anschrift

1 Berlin-Staaken, Schulstrasse ?

Wohnsitz bei Kriegsbeginn am 1.Sept.1939

Ogf.

~~Letzter Dienstgrad~~ ~~Letzte Feldpost-Nr.~~

Inf. Landessch.

~~Offene Truppenanschrift~~ ~~zuletzt ver-~~
wendet als
(z.B.:Melder,
Kp-Schreiber
usw.)

Kurland

Avskrift.

Personalien des Anmeldenden

Hille	Bertha		geb. Böhme
Familiehname	Vorname		bei Frauen auch Mädchenname
30.3.1891	Sohland (Spree)	verw.	Mutter
Geb.am	in (Ort,Kreis)	Familienstand	Verwandschaftsverhältnis zum Abwesenden

10a Grosshartmannsdorf Nr. 304 Krs. Freiberg/Sachsen

Jetzige genaue Anschrift des Anmeldenden(Ort,Strasse

10 a Grosshartmannsdorf Nr. 304 Krs. Freiberg/Sachsen

Wohnsitz des Anmeldenden bei Kriegsbeginn am 1 Sept.1939

WAS IST IHNEN ALS LETZTES ÜBER DEN ABWESENDEN BEKANNT?

Letzte eigene Nachricht des Abwesenden:	? Januar 1948
Woher(Feldpost-Nr. und offene Truppenanschrift,Einsatzort,Lazarett,Lager mit Lager-Nr., sonstiger Gewahrsam,Land)	Lager Nr. 7027/I Russland SCCP

(Unterschrift)

Weitere sachdienstliche Hinweise: Hatte Brief u.Bild versprochen,-leider

Röd lapp. Ink. 14/12

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET

Berlin den 12 december 1951.
Personligt och strängt förtroligt.

Hemlig.
Stockholm den 18 december 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Engfeldt.
Förste Sekreterare.

956
14.12.51
P 2 Sm I

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 3 december ber jag få meddela, att det tyvärr förhåller sig så, att Ufastadt befinner sig i östzonen (alltså icke i östsektorn). Då vi icke veta, huruvida Asmuth verkligen är anträffbar under den uppgivna adressen, är det icke tillrådligt att skriva till honom. För att få kontakt med honom måste vi begagna någon person, som kan träda i förbindelse med honom på ort och ställe. Som Du förstår, är detta icke ordnat i en handvändning och jag kan därför icke med dagens kurir lämna Dig annat än detta preliminära besked.

Din tillgivne

Eyvind Bratt
(Eyvind Bratt)

Utrikesrådet Dahlman,
S t o c k h o l m.

Röd lapp.

Engfeldt/MS.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM		19
N:o		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Stockholm den 14 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

Med dessa rader får jag endast be Dig att framdeles insända eventuella meddelanden i ärendet Raoul Wallenberg i tre exemplar.

Dahlman.

178
Envoyén Belfrage,
Wien. x)

(Vi behöva nämligen för tre olika arbetsdossierer ha ex. av varje dokument.)

Generalkonsul Bratt, Berlin. 180 xx

Envoyén Allard, Prag. 129

(Vi behöver nämligen alltid, för olika arbetsdossierers skull, ha ex. av varje dokument.)

(Engfeldt behövertvå exemplar för sina efter skilda principer upplagda dossiers och Fondell får alltid ett.)

Exp x) 20/12 ms

xx) 19/12 ms

TELEGRAM

TELEGRAFVERKET

c502 fs 93 bonn bonn bundeshaus 4933 28 13 2200 =

elt = philipp groeturegatan 8b stockholm =

hier nichts bekannt ausser gefangenschaft stop
mache nachforschungen bei rotkreuz muenchen stop
unterichtete daniel stop wenn jul in deutschland
willkommen bei uns =
= ernst +

STOCKHOLM 14 DEC 1951

Bl. 200 (1947)

Exp. av

Avs. Gunborg Koblanck Grevtureg. 8 B

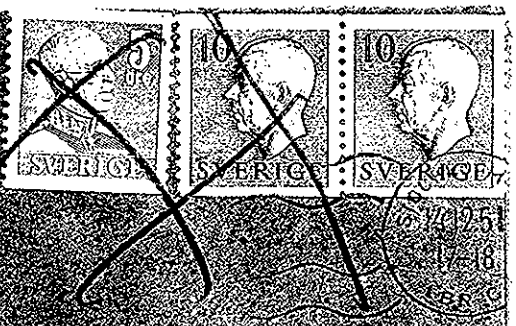

Utrikesrådet Sven Dahlman

U D

Jakobsg. 30
STOCKHOLM

Engfeldt/MB.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

Telegram

STOCKHOLM 14.12.51.19

N:o 27 CHIFFER BUD. BIL.

INK. D. N:o

AVD. GR. MÅL.

Företrädesrätt

Beskickningen i Wien

Primo Icke anledning Hammarskjöld besöker Čeklis brev följer.

Secundo Ingen erinran beträffande Barrat handbrev Belfrage-Dahlman 7 december.

Cabinet.

Exp den 14/12 kl 1445

Engfeldt/MS. Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Stockholm den 14 december 1951. 19

Personligt och strängt förtroligt.

N:o 181	1 bil.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Fu I

Sjöborgsutredningen.

Hemlig.
Stockholm den 14 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Engfeldt.
Förste Sekreterare. Exp.

Exp.

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 7 dennes rörande Knut Hammarskjölds ifrågasatta resa till Čeklis får jag meddela, att von Maasburg redan vid sitt samtal med Malling den 14 december 1946 framhöll, att det ingalunda vore uteslutet, att man vid ett besök i Ivanka kunde i det rum där "svensken varit fängslad" på något av "Ersatz-fönstren" eller annan plats finna en anteckning av hans hand. Denna möjlighet torde ha observerats av konsul Stodola vid hans besök den 29 januari 1947 i det under Ivanka lydande slottet Čeklis. I Stodolas uppteckning ./. av besöket - jag bifogar en avskrift - nämner han, att de gamla fönsterbågarna i arrestlokalerna bortskaffats. Det framgår visserligen icke av Stodolas redogörelse, om han även på annat sätt undersökt förekomsten av eventuella namnteckningar, men man torde få utgå härifrån, då han ju, som sagt, observerat själva frågan. Det torde därför icke - såsom även i särskild ordning meddelats beskickningen - finnas anledning för Hammarskjöld att på återvägen från Prag göra en avstickare till Čeklis.

Dahlman.

Envoyén Belfrage,
Wien.

Exp. 20/12 MS

Dahlman/MS.

Telegram

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

Företrädesrätt

STOCKHOLM 15.12.51. 19		
N:o 38 CHIFFER BUD.		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL Eu II

//

Beskickningen i Rom

DM

Urgent. Endast för ministern. Meddela genast Danielsson från Lundberg:

Primo. I Veckojournalen idag och i samtliga morgontidningar offentliggöres en artikel av Philipp vari med uteslutningar av personnamn och vissa ortsangivelser återges hela de Mohrs dichiarazione, men alltså icke den utförligare berättelsen. Redan innan Philipp till mig överlämnade de Mohrs material har han författat och med Veckojournalen avtalat dess offentliggörande utan att sedan trots uppgörelsen med mig avisera oss om den förestående publiciteten. Du är alltså nu oförhindrad orientera ministern om affären. Följaktligen kan Du också söka utröna hur förhåller sig med en av Philipp muntligen lämnad uppgift om att Mohr tre gånger sökt Beck-Friis men ej fått träffa denne utan hänvisats till en sekreterare. Detta hade varit skälet till att Mohr vänt sig direkt till familjen.

Secundo. Samtidigt erfor vi igår genom af Sandeberg att Stockholmstidningens Romkorrespondent Kumlien känner hela affären, varom denne utförligt informerat chefredaktör Kreuger och Sandeberg. I Kumliens brev till Sandeberg redogöres också för ett annat spår, som Philipp möjligen ej känner till. Om detta spår informeras Du närmare genom brev, vilket som kurirpost medsändes flygplanet, ankomst Rom i natt 00.30.

(Telegrafist ahlin) Cabinet

Exp 15.12. 1430 MS.

Engfeldt/MS.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

Stockholm den 15 december 1951.

5 bil.

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den............
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke ... särskilt tillstånd av ... tet jämt. kun...

STOCKHOLM		19
N:o 191		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu1

Broder,

1) I anslutning till meddelande till Dig i särskild ordning bifogar jag härmed klipp ur "Veckojournalen" av Philipps artikel om de Mohr och Wallenberg samt av af Sandebergs artikel i "Stockholms-Tidningen" idag. Vid samtal på morgonen mellan kabinettssekreteraren och Philipp visade sig den sistnämnde ganska förkrossad över vad han ställt till med genom att ge publicitet åt de Mohrs vittnesmål. Han försökte försvara sig med att han vid tidpunkten för artikelns överlämnande till "Veckojournalen" ännu trodde det vara nödvändigt att genom den allmänna opinionen sätta utrikesdepartementet under press. Han förklarade också, att han tvingats till publicering, då det visat sig, att Guy von Dardel pratat bredvid munnen och informerat sin svärmor, fru Jungstedt, varigenom saken i sin tur torde ha kommit även till "Stockholms-Tidningens" korrespondents i Rom, Kumlien, kännedom. Kommentarer överflödiga.

./1-2.

2) Att Philipp på sistnämnda punkt är vederhäftig framgår x) med all önskvärd tydlighet av i avskrift bifogade promemoria, som af Sandeberg igår spontant och utan något som helst sammanhang med affären Philipp-de Mohr överlämnade till mig. Därav framgår, att Kumlien utförligt informerat sin chefredaktör i saken (förutom Kreuger känner tillsvidare endast af Sandeberg till Kumliens rapport). Vad som gör Kumliens rapport speciellt intressant är att han, som Du ser, däri berör ett annat ärende, som måhända kan ge oss någon ytterligare ledtråd i våra efterforskningar efter Raoul Wallenberg. Kumlien har nämligen sammanträffat med en från Ryssland hemvändande

./3.

Statspoliskommissarie O. Danielsson,
Rom.

italienare vid namn Franco Trandafilo, som från 1 april till utgången av maj år 1950 i Butiurka-fängelset suttit i samma cell som en på svenska Budapest-beskickningens B-avdelning anställd tolk, Tomsen, enligt uppgift norsk medborgare. Denna hade tidigare suttit även i Lubianka- och Leforta-fängelserna. Saken bragtes på sin tid - i mars i år - till vår kännedom genom en förfrågan från härvarande norska ambassad till B-avdelningen. Sedermera lämnades till norrmännen ett svar i överensstämmelse med de uppgifter Lars Berg på utrikesdepartementets förfrågan givit i här i avskrift närslutna brev. ./4. ./5.

Det vore, som Du förstår, av intresse att också höra Franco Trandafilo, vilket jag härmed ber Dig göra. Det är givetvis tänkbart, att Philipp känner till även Trandafilo, men icke säkert. Du kanske kan försiktigt känna Dig för på denna punkt och handla efter omständigheterna.

Dahlman.

x) P.S. Före brevets undertecknande har jag ännu inte fått upp den av Sandeberg utlovade avskriften. Jag föreslår Du kontaktar Kumlien.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Bifogade promemoria (Kumliens rapport till "Stockholms-Tidningen" angående de Mohr och Tomsen) visades upp för kabinettssekreteraren och utrikesrådet Dahlman i fredags den 14 december kl. 18.30 av redaktör af Sandeberg.

S. Engzell 17/12 1951.

Enda kopia av original-promemoria, som förvaras av rad. af Sandeberg

Hemlig. Stholm 13.12.51. Överl. t. Ko
Danielsson i ansl. till hbr 15.12.5
Dahlman-Danielss
(Rom). Engfeldt.

Promemoria (Raoul Wallenberg).

I oktober 1950 återkom till Italien en grupp italienska diplomater och militärer, som sedan 1944 befunnit sig i rysk fångenskap. Militärer som mest var högre officerare som nått pensionsålder eller var svårt sju hade vistats i krigsfångeläger, under det att diplomaterna samtliga varit ackrediterade i de olika Balkanhuvudstäderna, vilka efterhand ockuperats av ryssarna under deras frammarsch i krigets slutskede. Mot all internationell sedvänja hade diplomaterna hållits fångna i tre olika fängelser i Moskva, Lefortovskaja, Butirskaja och Lubianka. Orsaken till att denna grupp dock så småningom återkom till Italien var resultatet av en utväxling efter långvariga förhandlingar, och motprestationen från italienskt håll var en grupp sovjetryska militärer, vilka under kriget med fallskärm nedsläppts i Italien för att förstärka de kommunistiska partisanerna i Garibaldibrigaderna. Dessa ryssar hade ertappats med att utföra ~~xxhxxxgx~~ spionage efter krigsslutet, vilket alltså inte kunde ha ursäkten att det var riktat mot tyskarna, och hade hållits i fängsligt förvar tills man kunnat byta ut dem mot den nu hemkomna gruppen, som man inte tidigare hade några direkta förbindelser med, och om vilka man knappast visste, om de verkligen var i livet.

En av de återvändande, Claudio de Mohr, f.d. pressattaché vid italienska legationen i Sofia och nu på pressavdelningen på det italienska utrikesdepartementet, hade hållits inspärrad en längre tid i fängelset Lefortovskaja i Moskva i cell 152 tillsammans med en annan italienare, likaledes diplomat, vilken nu befinner sig på det italienska konsulatet i Alger. I cellen bredvid - nr. 151 - satt Raoul Wallenberg tillsammans med en tys diplomat vid namn Röhrich. Genom knackningar i väggen kunde invånarna i de båda cellerna kommunikera med varandra, trots bestraffningar om de upptäcktes. Wallenberg omtalade sin via dolorosa från Budapest till Moskva, alltsedan den januaridag 1945, när ~~xxx~~ man sist hört av honom på svenska legationen i Budapest och kunde inte förstå att han som neutral diplomat skulle hållas i fängelse av ryssarna under sådana omständigheter. Detta var 1948 och något senare fördes Wallenberg till en cell ovanför de båda italienarna, varefter hela fängelset utrymdes och italienarna överfördes till Butirskajafängelset istället och förlorade kontakten med Wallenberg och Röhrich.

Vid återkomsten till Rom satte sig de Mohr omedelbart i kontakt med svenska legationen i Rom beträffande Wallenberg, men det svenska UD har underlåtit att meddela hans familj.

En annan medlem av den italienska gruppen Franco Trandáfilo, f.d. sekreterare vid italienska legationen i Bukarest kom i fängelset Butirskaja 1948 att dela cell med en annan medlem av svenska legationens B-avdelning i Budapest, Henry Tomson, enligt uppgift norrman till börden, och som hade till speciell uppgift att ta hand om sovjetryska medborgare i Budapest, eftersom Sverige i Ungern då var skyddsmakt för Sovjetunionen och mannen talade ryska ~~fxxxxx~~x (rysk moder). Han berättade, att han blivit bortförd på samma sätt som Wallenberg i bil under bevakning och därefter slagen medvetslös genom ett plötsligt slag i huvudet. När han vaknade befann han sig i en kasern i utkanterna på Budapest och blev utsatt för långa förhör, som alla - liksom var fallet med Wallenberg - gick ut på att ryssarna misstänkte honom för spionage. Under ett flyganfall lyckades det emellertid Tomsen

att fly genom ett fönster och ta sig tillflykt till en väninnas bostad, där han emellertid förgäves försökte att sätta sig i förbindelse med svenska legationen och slutligen infångades igen och med flyg fördes till Moskva. Han kunde lika lite som Wallenberg förstå varför han hölls i fångenskap.

Efter återkomsten till Rom meddelade Tradàfilo både svenska och norska utrikesministerierna om T2 Tomson, men fick från det svenska UD det överraskande svaret att mannen är okänd, medan det norska UD tackade för xxxxxxxx- upplysningarna och bad om ytterligare upplysningar om mannen.

De befriade italienarna ansåg att ryssarna inte tar några som helst h hänsyn till humanitära bevekelsegrunder eller vanliga diplomatiska påtryckningar eller publicering, utan det enda verkliga argument, som i detta fall är verksamma är bytesobjekt för utväxling, och de uttryckte sin stora överraskning över att de svenska myndigheterna låtit det glänsande tillfället gå sig ur händerna att häkta den svenske storspionen Anderssons kontaktman Tass-mannen Orlov och sedan byta ut honom mot Wallenberg.

Gunnar D. Kumlien.

Ink 17/12

Röd lapp.

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET
I NEW YORK

New York den 14 december 1951.

Hemlig.
Stockholm den 27 december 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:

Engfeldt.
Förste Sekr.

968
17.12.51
P 2 Ren I

STRÄNGT FÖRTROLIGT.

Broder,

Åberopande Engfelts brev den 26 oktober ber jag få meddela att jag ånyo varit i kontakt med ungraren Jenö Thassy rörande Raoul Wallenberg. Vi hade ett samtal i dag å generalkonsulatet, därvid följande förekom.

Thassy hade sedan vi råkades sist utfrågat ett trettiotal landsmän i New York samt dessutom tillskrivit några ute i landet. Ingen av dessa hade dock kunnat lämna några upplysningar i saken - "nobody new anything for certain" - med undantag för en person, som han, Thassy, fått anvisning på genom en landsflyktig ungersk industriman. Personen ifråga vore Dr. János (John) Falvy, bosatt under adress 330 East 71st Street, New York (telefon Regent 4-1714 Mr. Thassy hade genast satt sig i förbindelse med Dr. Falvy och det visade sig, att denne stått Raoul Wallenberg mycket nära och t.o.m. skrivit en bok om honom och hans verksamhet i Ungern. Mr. Falvy, som påstådde sig icke tidigare ha kontaktats från svenskt håll, hade förklarat sig beredd lämna alla upplysningar han sutte inne med, ifall vi så önskade. Till Thassy hade Mr. Falvy vidare förklarat, att Wallenberg begivit sig till Debreçen och sedermera med all sannolikhet plundrats och dödats av ryska soldater.

Utrikesrådet S. Dahlman,
Stockholm.

Då Falvy kan träffas endast efter kl.18, kommer jag att ringa honom i kväll för ett sammanträffande någon av de närmaste dagarna. Jag återkommer alltså snarast härom.

Jag vill tillfoga, att Mr. Thassy på särskild fråga ånyo bekräftade, att han icke kunde namnge någon särskild person såsom sagesman till uppgiften från våren 1945 att Wallenberg skulle blivit sedd i Debreçen. Han hade fått uppgiften från olika håll men han kunde omöjligen nu nära sju år efteråt erinra sig några detaljer.

(L. Nylander)

Engfeldt/MS.

Telegram

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

ang. Sjöborgsutredningen.

STOCKHOLM	17.12.51. 19	
N:o 39 Chiffer BUD.		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Företrädesrätt

NM

Beskickningen i R o m.

Genom fru Bellander ha vi idag erfarit att advokat Schartau i lördags avreste till Rom på semester med samma flygplan som Philipp. Hamrin uppger i DN idag att Philipp och en annan herre som torde vara representant för UD eller möjligen medlem av familjen Wallenberg anlänt till Rom. På frågor från tidningarna har fru Bellander uppgivit sig ämna svara att den andre mannen är Schartau, detta för att skydda Danielsson. Informera denne. Hamrins stort uppsmällda reportage med intervju med de flesta namngivna denne. Artikeln telegraferas en clair.

Cabinet.

Exp 17/12. 13.15 /B

Engfeldt/IT

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Telegram

Raoul Wallenbergfrågan

STOCKHOLM den 17 dec. 1951		
N:o 107	En clair	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL Eu

Telegrammet sänt (en clair) på uppdrag av Pr. S.E.

S.E.

Svensk Rom

107 Under stor förstasidesrubrik återger Dagens Nyheter idag korrespondens Hamrin rörande sammanträffande de Mohr stop utdrag citat doktor Claudio de Mohr som själv var fånge hos ryssarna i över sex års tid och numera tjänsteman italienska utrikesministeriets pressbyrå stop Dagens Nyheters medarbetare träffat Mohr tre gånger under senaste två dagarna stop de Mohr ytterst obenägen framträda intar ståndpunkten att ett fall sådant som Raoul Wallenberg bör behandlas med diskretion och under undvikande av alltför vidlyftig publicitet om utsikten skall bestå att vår landsman en dag återfår sin frihet stop varje som helst tvivel om

v.g.v.

EXP 17.12.51. kl. 13.05. J.F.

Wallenbergs identitet är uteslutet enär såväl Mohr som hans landsman och cellkamrat mer eller mindre dagligen i nära tre års tid med knackningsspråket talat med denne och erhållit en mängd detaljer som helt stämmer in på densamma stop tänkbart är att förhandlingarna mellan de båda från Stockholm anlända herrarna och Mohr kommer att leda till att italienske diplomaten inbjudes komma Stockholm slutcitat

Cabinet

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu I

Telegram i blankettchiffer från

Rom

Avsänt den 18 / 12 1951 kl. 0150

Ankom den 18 / 12 1951 kl. 0930

Utskrivet i 4 exemplar.

Detta är originalet

Företrädesrätt

Tgm Rom 18/12 51.

A.T.

1 ex Statsr.

1 ex Englund

NM

S.E.

22. För Lundberg från Beck-Friis. Danielsson meddelar:

"Vittnet förklarar, att han ej hade kontakt hela tre år men i varje fall under 18 månader. Detta passar in i vad Du meddelade före avresan."

Avresan Alger ännu obestämd. Mohrs sällskap onödigt.

Jag dementerar bestämt uppgift, att jag hänvisat Mohr till sekreterare. Italienska protokollet sannolikt underlåtit att framföra Mohrs framställning besöka mig.

Svenska korrespondenters intresse efter VeckoJournalens artikel ytterligt besvärande. Mohr meddelat den och sannolikt hela pressen om Philipps och annan persons hitkomst.

Vi ha på frågor om officiella åtgärder hänvisat till UD och förklarat, att vi ha inga kommentarer samt neka att besvara frågor om två svenskars vistelse här. Tacksam för instruktion om annan inställning mot pressen bör iakttagas.

Beck-Friis

Coll: [signature]

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	Eu I

Telegram i blankettchiffer från Rom.
Avsänt den 18/12 1951 kl. 1525
Ankom den 18/12 1951 kl. 1710
Utskrivet i 3 exemplar.
Detta är originalet.

Tg n Rom 19/12 -51

ex 2-3
Engfeldt

DM 23.

För Dahlman personligem från Danielsson.
Franco Trandáfilo visar sig vara den den sensationsjournalist, som agerat och visat de svenska journalisterna på de Mohr. Under sådana omständigheter anser jag det ej vara lämpligt att kontakta Trandafilo, då det med säkerhet skulle bli nya skriverier i tidningarna. Anhåller om besked.
Ronchi kommer på lördag till Rom.

Beckfriis.

Coll:

Ink. 18/12

ROYAL
SWEDISH LEGATION

Canberra den 4 december 1951.
1 bilaga. (i 4 ex)
HP 1.
Strängt förtroligt.

P.M. 18/12 57.
Bil. Sven Danielsson 18/12 57.

Pol.

901.

Ink. 18.12.57
Avd. P 2 Eu I

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 18 sistlidna oktober i Raoul Wallenberg-affären ber jag härmed få bifoga en P.M. angående de tvenne samtal, som jag hade med Dr. György Gergely den 20 och 22 november.

Gergely står gärna till tjänst med de ytterligare upplysningar som önskas angående hans förbindelse med Wallenberg. Han gjorde endast ett förbehåll beträffande användandet av de lämnade upplysningarna, nämligen att de icke skulle bli föremål för sensationell behandling av någon journalist.

Hjärtliga hälsningar!
Din tillgivne
[signature]

Herr Utrikesrådet Sven Dahlman,
S t o c k h o l m.

Bil.t.hbr.Kastengren-Dahlman, den 4.12.51.

Stockholm den 18.12.51.
Överl. för kännedom till Kommissarie
Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Engfeldt. Förste Sekr.

Exp.

P.M.

ang. samtal i Sydney med Dr. György Gergely i ärendet Raoul Wallenberg

G., som sedan tre år tillbaka är bosatt i Sydney (adress 28 View Street, Annandale), infann sig på min begäran på legationens konsulatkansli förmiddagarna den 20 och 22 november. Han uppgav sig vara 37 år gammal, ha tagit fil.d:rs-grad i nationalekonomi samt efter kriget till 1948 ha innehaft en befattning i rådsgraden på det ungerska handelsdepartementets avdelning för "foreign trade policy and treaties". Under denna tjänstgöring hade han deltagit i förhandlingar i London, Haag och Frankfurt am Main. I Australien hade han hittills sysslat med tillverkning av syntetiska ädelstenar, en verksamhet, som han nu måste nedlägga på grund av förhöjda omsättningsskatter. Han kände sig deprimerad över att icke kunna erhålla en sysselsättning, som bättre motsvarade hans utbildning och tidigare verksamhet. Hustrun hade däremot lyckats bra på sitt specialområde, kemin.

G. gjorde på mig ett sympatiskt intryck men verkade nervös till läggningen och hade svårt att erinra sig detaljer. Det föreföll, som om han var angelägen att på allt sätt stå till tjänst med upplysningar, klargörande de förhållanden, under vilka Raoul Wallenberg försvann. Några av de vid vårt första samtal lämnade uppgifterna korrigerade han nästa gång efter att, som han sade, under mellantiden ha tagit sig en ordentlig funderare. Han bad att beträffande vissa tidsuppgifter få återkomma efter att först ha rådgjort med hustrun, som hade ett bättre minne.

Ombedd att berätta om det sista sammanträffandet med Raoul Wallenberg nämnde G. inledningsvis, att han under några månader år 1944 (antagligen juli, augusti och september) tjänstgjort som W:s sekreterare i relief-arbetet samt därefter - i samförstånd med W. - arbetat för Friedrich Born vid organiserandet av det internationella röda korsets hjälpverksamhet. Mellan svenska legationen och röda korsorganisationen hade i fortsättningen rått ett intimt samarbete.

G. hade i januari 1945 bott i huset Benczurgatan 35 c, som låg c:a 50 meter från huset nr 16 vid samma gata i ett kvarter hörn om hörn med sistnämnda husnummer. Det område, på vilket fastigheterna voro belägna, hade, enligt vad G. förklarade vid vårt första samtal, kommit i ryssarnas besittning den 11 januari 1945. W. hade anlänt på besök till Benczurgatan 16 den 13 januari samt en kort stund efter ditkomsten uppsökt G. i nr 35 c. Då jag under samtalets senare del påpekade för G., att hans datumuppgifter avveko från dem som lämnats av andra personer, medgav G., att hans antagande, att ifrå-

gavarande sammanträffande med W. ägt rum ett par dagar efter det ryssarna befriat fastigheterna, kunde vara felaktigt. Det kanske hade förflutit 3, 4 eller 5 dagar från den 11 januari. G. skulle precisera uppgiften, sedan han rådgjort med hustrun, och vid andra besökte hos mig ändrade han densamma därhän, att ryssarna befriade Benczurgatan 35 c den 13 januari kl. 5 f.m. och att sammanträffandet med W. måste ha ägt rum den 16 eller 17 januari.

W. hade vid tillfället ifråga anlänt till Benczurgatan 16 i chaufförén Langfelders sällskap i en automobil, som icke var W:s egen. Bilen var liten och förmodligen en grå täckt sådan (Sedan). G. kunde icke erinra sig, huruvida bilen hade två eller fyra dörrar. Det rörde sig absolut icke om en s.k. jeep. W:s egen bil var en stor, sannolikt svart Sedan. Den var parkerad på gården - möjligen till fastigheten Benczurgatan 12 - och W. hade i G:s sällskap som hastigast inspekterat densamma. Den <u>lilla</u> bilen stod på gatan utanför Benczurgatan 16, lastad med bagage. G. hade gjort den reflektionen, att det måste ha varit svårt för W. och Langfelder att få rum i densamma.

W. hade haft mycket bråttom och G. trodde, att besöket vid Benczurgatan inskränkte sig till ett par timmar. G. var med andra ord av den meningen, att W. anlänt samma dag, detta därför att W. för honom berättat, att den ryska militären tog honom till olika nattkvarter varje dag. Detta hade icke förvånat G., enär man ju faktiskt befann sig vid en stridsfront, som ideligen ändrade sig. Då jag upplyste, att det fanns flera uttalanden om, att W. tillbragt flera dygn i Benczurgatan 16, gjorde G. den reflektionen, att detta ju ej vore alldeles uteslutet.

Vid det andra besöket hos mig betonade G. att kontakten mellan 16 och 35 c Benczurgatan varit dålig - en viss antagonism hade t.o.m. rått mellan de hjälporganisationer, som voro inrymda i resp.fastigheter. W. kunde mycket väl ha tillbringat några nätter i Benczurgatan 16 utan att G. kände till detsamma. Han höll icke för absolut uteslutet att W. med den bagagefyllda bilen och rysk militäreskort övernattat där. Hans antagande, att W. tämligen nyss anlänt, var baserat på att bilen stod ute på gatan, fylld med bagage, och på W:s uttalande om de skiftande nattkvarteren.

Såvitt G. kunde erinra sig hade W. varit klädd i en resekostym, antagligen en grå sådan. Det kunde, uppgav han på ett inpass av mig, ha varit - såsom från ett håll uppgivits (Veres) - en "grey tweed sport suit".

G. och dr. László Pétö voro med i bilen, då W. och chauffören Langfelder lämnade Benczurgatan 16, åtföljda av tre ryska militärer

på motorcykel (två sutto på motorcykeln och en i sidvagnen). De hade inbjudits att medfölja till det internationella ghettot, där W. skulle besöka svenska sjukhuset. G. var intresserad av att få följa med, enär han hade uppsikt över fem röda kors-hus därstädes. Då G. steg in i bilen, hade han frågat W., varför han hade så mycket bagage med sig och då erhållit svaret, att ryssarna i flera dagar lovat taga honom till marskalk Malinovskis högkvarter. W. ville ha allt i ordning för omedelbar avfärd.

W. hade berättat för G. om de senaste dagarnas händelser, bl.a. att han överallt beledsagades av rysk militäreskort. De tre militärer, som vid tillfället ifråga följde bakom bilen, gjorde på G. intrycket att vara meniga soldater. Möjligen var en av dem korpral eller dylikt. Samtliga sågo ut som "européer". Då jag erinrade G. om, att han på svenska legationen i Budapest hade uppgivit, att W. var beledsagad av en rysk kapten eller major, förklarade G. att det var svårt att bilda sig en bestämd uppfattning om vederbörandes grad, helst som militärerna voro klädda i överrockar. W. hade framhållit, att han fick åka vart han ville - dock alltid med militäreskort - att han därför de facto erkändes av den ryska militären, att han av ryssarna behandlades med artighet men på grund av den ständiga bevakningen kände sig som i skyddshäkte.

Vid framkomsten till det svenska sjukhuset vid Tatra-gatan hade W. fortfarande haft mycket bråttom. Han hade sålunda icke gått in i huset utan inskränkt sig till att träffa sjukhusets föreståndare, Müller, i porten till byggnaden. Militärerna hade icke lagt sig i saken men dock befunnit sig så nära, att de måste ha sett vad G. såg, nämligen att W. till Müller överlämnade pengar och att den stora portfölj, ur vilken W. tog dessa, var fullproppad med sedlar. G. kunde konstatera, att det rörde sig om nya sedlar på 1000 pengös. Sammanlagda beloppet i portföljen måste ha uppgått till åtminstone ett par miljoner pengös, sålunda ett mycket ansenligt belopp. Det till Müller för sjukhusets behov överlämnade beloppet utgjorde 200,000 pengös.

Man hade från sjukhuset fortsatt till ett par av de röda korshus vid Tatra utca, i vilka G. var intresserad. G. hade där som hastigast talat med några personer.

W. och Langfelder hade sedan i bilen tagit G. och dr. Pétö tillbaka till närheten av de sistnämndas bostäder, därvid körande Podmanczky-gatan, som löpte parallellt med järnvägsspåren till Western Railway Station. Plötsligt hade en rysk militärtruck dykt upp från en sidogata. De bägge åkdonen hade kolliderat och hade skador uppstått bl.a. på en stänkskärm på W:s bil. Truckens förare

och några medföljande soldater hade ställt till med ett uppträde, därvid militäreskorten emellertid lyckligtvis inskridit till chauffören Langfelders hjälp. Ett automatiskt skjutvapen hade flera gånger riktats mot Langfelder, som enligt G. nog hade militäreskorten att tacka för att han undkom med livet. G. förstod ej vad som sades under den animerade ordväxlingen, som fortgick väl närmare en halvtimme, men tyckte sig flera gånger höra ordet sabotage. Det var endast vid detta tillfälle, som G. fick någon uppfattning om var det ryska högkvarteret kunde befinna sig, i det W. vid olyckans inträffande sagt: "Hur skall jag nu kunna fortsätta 200 km. i denna bil?" G. påpekade, då han berättade detta för mig, att det väl ej skulle ha uppstått ett bråk på c:a en halvtimme, om i militäreskorten verkligen ingått en officer i så pass hög ställning som major.

Dr. Pétö steg av vid Podmanczky-gatan i grannskapet av den gata, vid vilken han bodde. Det var först därefter som G. med W. upptagit frågan att få medfölja till det ryska högkvarteret. Han hade gjort detta av det skälet, att han överenskommit med röda kors-delegaten Hans Weyerman att G., därest han först kom i kontakt med ryssarna, skulle söka utverka ett erkännande av röda kors-organisationerna i den ryska sfären. Här tycktes erbjuda sig ett tillfälle att ordna denna sak på högsta ort i stället för med ett underordnat militärförband i framryckning.

G. anmärkte mera parentetiskt, att det ju var förbundet med stor fara att på detta sätt åka omkring i en krigszon och att det var hyggligt av ryssarna att ställa eskort till förfogande för dessa riskfyllda bilfärder.

Från Podmanczky-gatan hade man vikt in på Arena ut, som skar densamma. G. hade stigit av, då man kom till hörnet av Benczurgatan. Han tog farväl av W. som sade, att han nu skulle begiva sig till marskalken. W. och eskorten hade fortsatt rakt fram och icke svängt in på Benczurgatan.

På därom av mig framställd fråga kunde G. ej erinra sig, hur man suttit i bilen. Han hade dock under en del av färden haft plats bredvid W.- antagligen i baksätet, efter det dr. Pétö stigit av. En av militärerna hade tagit plats i bilen, då G. steg ur.

G. förklarade sig vara av den uppfattningen, att W. rånmördats av militäreskorten på landsvägen till det ryska högkvarteret. Denna uppfattning grundade han på militärens vetskap om att W. medförde bl.a. ett stort penningbelopp.

Med angivande av källorna endast undantagsvis - såsom beträffande Philipps och Lévais böcker - fäste jag G:s uppmärksamhet på några av de upplysningar, som förelågo från andra håll, vilket föranledde G. till

följande förklaringar.

a) <u>Beskickningens i Budapest rapport den 5 april 1946.</u> G. var ej övertygad om, att W. kommit under rysk uppsikt redan den 12 januari. Ryssarna hade nämligen först den 13 ockuperat fastigheterna vid Benczurgatan. Det var dock möjligt att, såsom det påståtts (Veres), W. den 11 kunde ha från Ullöi ut telefonerat till Benczurgatan 16 om att få taga in där för att komma i snabb kontakt med ryssarna. De avgörande striderna hade nämligen utkämpats först påföljande dag den 12 januari. Denna åtgärd från W:s sida ådagalagde, att han icke var rädd för att träffa ryssarna. G. uttalade i detta sammanhang, att han icke kunde förstå, vad ryssarna kunde ha emot W. Hans uppträdande mot tyskarna och pilkorsarna hade ju snarast bort tilltala dem.

G. hade aldrig uppgivit, att W. sökte komma i kontakt med den ungerska regeringen. Uttalandet härrörde sig sannolikt från Hugo Wohl. G. hade icke sagt, att W. färdades i den egna bilen, utan endast att W. och Langfelder ensamma åkte i en bil, medan militäreskorten följde på motorcykel. Pengarna hade vid sjukhuset lämnats till Müller och icke till Ödön Gergely. Därpå kunde G. gå ed. Han hade icke något som helst minne av Ö.G. i <u>det</u> sammanhanget. Han kände endast helt obetydligt denne person, som icke var någon släkting till honom. W. hade aldrig nämnt något till G. om att han med marskalken skulle avhandla frågor rörande återställandet av judisk egendom.

b) <u>Philipps bok.</u> Det var enligt G. icke uteslutet, att ytterligare en person (Eugen Biró?) var närvarande, då W. till Müller överlämnade pengarna i porten till Tatra utca 6. G. hade icke något minne av att W. under det mycket korta samtalet med Müller sagt något om briljanter och stora penningsummor, deponerade utan kvitto i Hazai-Banken. Däremot tyckte han sig minnas, att W. nämnt något om att han överlämnat pengar även till ett annat sjukhus.

c) <u>Lévais bok.</u> Dr. Pétö's berättelse eller det sätt, på vilket Pétö citerats, var i flera hänseenden felaktigt. G. och Pétö samarbetade intimt i röda kors-organisationen. Det var Pétö, som introducerat G. till W. och Pétö hade flera gånger varit i G:s hem. Bägge hade för den i handlingarna omnämnde Dr. Hegedus i G:s hem berättat, vad som tilldrog sig vid deras sista sammanträffande med W. Inga avvikelser hade då förelegat mellan G:s och Pétö's redogörelser. Hegedus hade förklarat sig inneha något slags uppdrag av den Wallenbergska familjen. Han hade uppträtt

på ett olämpligt sätt, vilket föranlett en "rough and angry scene".

Någon István Szabados hade icke varit med i bilen. G. hade sammanträffat med denne någonstädes efter avflyttningen från Ungern men kunde ej erinra sig var.

Anledning till att dr. Pétö ej omnämnt, att det var G., som var hans följeslagare, kunde måhända vara, att han gjort uttalandena vid en tidpunkt, då G. alltjämt var i ungersk statstjänst och icke ville inblanda honom i saken. W. hade aldrig begivit sig upp till kansliet i Tatra-gatan 6. Pétö's eventuella samtal med W. om att få medfölja till Debrecen måste ha förts i Benczur-gatan 16, innan G. infann sig där. Under bilfärden yttrades ingenting därom. László Pétö's och hans faders, Ernö, adresser - de voro resp. c:a 36 och 60 år gamla - kunde säkert erhållas i Budapest. Särskilt fadern, som var en mycket ansedd advokat, var väl känd i judiska kretsar. Presidenten för den judiska menigheten i Budapest (adress 12 Sit utca) visste säkert, var de bägge herrar Pétö befunno sig. Försiktighet vore tillrådlig vid en förfrågan, enär presidenten ifråga var kommunist. G. kände ej till, var herr Müller befann sig för närvarande.

Lévais tvivelsmål beträffande möjligheten av ett besök av W. vid Tatra utca den 17 januari, föranledde G. till påpekandet, att några strider då ej pågingo där. En eller annan kula kunde dock förlöpa sig dit från andra sidan floden. G. hade under striderna i Budapest ibland tillryggalagt 6 km till fots för att uträtta viktiga ärenden. Den enda dag, som det var omöjligt för honom att ge sig ut, hade varit, då de avgörande striderna utkämpades kring Benczur-gatan, den 12 januari.

Canberra den 30 november 1951.

P 2 [handwritten]

Röd Inf. [handwritten]

HEMLIG
enligt 3 § sekretesslagen
den 18.12.51.
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen

Stockholm den 19 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt.)
Förste Sekreterare.

P.M.

Doktor György Gergelys uppgifter enligt envoyén Kastengrens promemoria den 30 november 1951 synas i huvudsak innehålla följande av intresse.

Wallenberg hade berättat, att den ryska militären tog honom till olika nattkvarter varje dag. Detta synes innebära, att Wallenberg snarare lämnat Benczurgatan 16 den 17 januari 1945 än som Veres respektive Wilhelm uppgivit den 14 respektive den 15 januari (se promemoria den 28 september 1951).

Gergely bekräftar uppgiften i Philipps bok (sid 173 f.) att Gergely och László Pétö voro med i bilen, då Wallenberg och Langfelder lämnade Benczurgatan 16, åtföljda av tre ryska militärer (två på motorcykel och en i sidovagn). Wilhelm förnekade bestämt denna uppgift. Man begav sig icke till kansliet på Tatragatan 6 (Philipps bok sid. 173 f. och Levais bok sid. 241 f.) utan till det svenska sjukhuset vid Tatragatan, enligt vad Gergely uppger.
Däremot bekräftas uppgiften om kollisionen på Podmanczkygatan med en rysk "militär-truck", varvid skador uppstodo bland annat på en stänkskärm på Wallenbergs bil. Vid olyckstillfället skall Wallenberg ha yttrat: "Hur skall jag nu kunna fortsätta 200 km i denna bil?" (Debrecen).

Gergely påstår, att några strider ej pågingo kring Tatra-gatan den 17 januari - såsom Wilhelm och Revai påstått.

Stockholm den 18 december 1951.

S. Engfeldt [signature]

Engfeldt/MS.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM 18.12.51.19		
N:o 4/1 CHIFFER B U D.		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

ang. Sjöborgsutredningen.

FÖRETRÄDESRÄTT.

JH Beskickningen i Rom

Ni bör vidhålla hållningen gentemot pressen enligt Edert chiffer 22 in fine. Ytterst angeläget Danielssons identitet icke röjes.

Cabinet

Exp. 18.12 KL 1400 BD

Engfeldt/MS. Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Sjöborgsutredningen.

Hemlig.
Stockholm den 18 december 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Stig Engfeldt.
Förste Sekreterare.

STOCKHOLM 19
Stockholm den 18 december 1951.
Strängt förtroligt.

N:o 188		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL I Eu

Broder,

Såsom Du ser av beskickningens meddelande i särskild ordning till utrikesdepartementet den 13 december 1946 och skrivelse den 14 mars 1947, har Arfwedson på sin tid lämnat en uppgift om att Raoul Wallenberg enligt en anonym källa skulle ha befunnit sig i Sovjets fångläger nr 1156. Vi ha varit i kontakt med Arfwedson, som lämnat vissa kompletterande upplysningar i ärendet. Ehuru mycket små utsikter föreligga att detta spår skall ge oss något, vill vi gärna ytterligare fullfölja det. Då den ursprunglige uppgiftslämnarens namn fallit Arfwedson ur minnet, medan däremot en på amerikanska beskickningen i Budapest år 1946 anställd tjänsteman torde känna till vederbörande, vore jag tacksam, om Du ville insända avskrift av 1946 års ungerska diplomatlista rörande Förenta Staterna. Vi sakna här möjligheter att undersöka saken, då någon diplomatlista från Budapest av år 1946 icke finns tillgänglig på departementet.

Engfeldt.

t.f. Chargé d'Affaires Tamm,
Budapest.

Exp. [illegible]
MS. 9/1 52

Engfeldt/IT

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM den 19 dec. 1951		
N:o 42 CHIFFERBUD		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

ang. Sjöborgsutredningen.

dM

Svensk Rom

Edert chiffer 23. d'accord

Cabinet

Exp. 19/12 kl 1055 Dan

Engfeldt/MS. Rod Exp.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Stockholm den 19 december 1951. STOCKHOLM 19 19

Personligt och strängt förtroligt.

N:o 185	bil.	BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL Eu 1

ang. Sjöborgsutredningen.

Hemlig.
Stockholm den 19 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Engfeldt.
Förste Sekr.

Broder,

Såsom Du sett i Stockholms-pressen de senaste dagarna, har man kommit en italiensk diplomat på spåren, som uppger sig ha suttit i en cell intill Raoul Wallenbergs i ett fängelse i Moskva. Publiciteten började med en här i urklipp närslu-

./1. ten artikel i "Veckojournalen" i lördags den 15 december av den i Wallenberg-saken kände författaren Rudolph Philipp.

./2. I måndags återgav "Dagens Nyheter" under stor förstasidsrubrik en intervju, som tidningens Rom-korrespondent haft med den italienska diplomaten, vars namn också offentliggjordes; Philipp hade nämligen uteslutit detta och vissa ortsangivelser.

Artikeln i "Veckojournalen" kom som en chock för oss, enär kabinettssekreteraren bara några dagar dessförinnan under omständigheter, som omgivits med den största sekretess, kommit överens med Philipp och Wallenberg-aktionen om samarbete för utrönande av dessa nya, i sanning märkliga och viktiga uppgifter. Detta för Din allmänna orientering.

I samband med efterforskningarna av Wallenberg intressera vi oss givetvis även för vad som kan ha hänt andra till vår Budapest-beskickning anknutna personer av icke svensk nationalitet. Genom en tillfällighet har just i dagarna vår uppmärksamhet kommit att riktas på vissa uppgifter, som en samtidigt med den ovannämnda italienska källan återvändande italienare, Franco Trandafilo, efter återkomsten från fångenskapen i Ryssland lämnat till norska legationen i Rom om en möjligen norsk medborgare vid namn Harry Tomsen, med vilken

Ambassadören Ahlmann,
Oslo.

Exp. [illegible] 21/12. Cm S.

Trandafilo skulle ha suttit i samma cell i Butyrkafängelset i Moskva från den 1 april till utgången av maj 1950.

Norska ambassaden vände sig den 27 februari i år till oss med en här i avskrift närsluten promemoria och anhöll att få veta, huruvida svenska utrikesdepartementet hade några upplysningar att lämna om Tomsen, som påstått sig ha varit anställd vid svenska legationen i Berlin åren 1943-1944. I promemorian upplyses vidare, att Tomsen arresterades i Budapest i oktober 1944 och att han överfördes först till Lubianka- och därefter till Leforta-fängelset i Moskva. B-avdelningen, som naturligen fick ärendet om hand, men som beklagligtvis ej informerade oss på politiska avdelningen om saken, svarade norrmännen med i avskrift närslutna promemoria, dagtecknad den 21 mars i år. Den bygger på uppgifter, som inhämtats från Lars Berg. Dennes handbrev jämte bilagda promemoria, båda av den 12 mars, bifogas även för Din kännedom. Såsom framgår av Bergs promemoria, anställdes en man vid namn Thomsen vid beskickningens i Budapest B-avdelning, förmodligen i oktober eller november månad 1944, såsom rysk tolk. Det synes sannolikt, att denne Thomsen är identisk med den i den norska promemorian omnämnde Tomsen. ./3. ./4 ./5-6.

Det kan ju mycket väl tänkas, att denne Tomsen sitter inne med uppgifter om Wallenberg. All sannolikhet talar visserligen för att mannen fortfarande sitter i ryskt fängelse, men vi skulle gärna vilja veta, vilka eventuella åtgärder norrmännen vidtagit i affären och vilket resultat dessa kan ha fört till. Jag får därför be Dig att strängt förtroligt taga upp sistnämnda fråga med vederbörande i norska utrikesdepartementet. Därvid bör Du <u>icke nu</u> ingå på detta ärendes samband med den förstnämnde italienska diplomatens uppgifter om Wallenberg eller gå in på vad jag ovan därom orienterat Dig utan blott hänvisa till den skriftväxling som ägt rum med norska ambassaden här i Stockholm och helt allmänt framhålla vårt intresse, i samband med Wallenberg-utredningen, för andra medlemmars av Budapest-beskickningen öden. När vi fått Ditt svar härpå, återkomma vi eventuellt ytterligare en gång till saken.

Dahlman.

Vecko-Journalen nr 5

Nytt sensationellt vittne i fallet Wallenb

MEDFÅNGE I TRE ÅR BERÄTTAR

Mannen som satt fängslad i cellen bredvid Wallenberg framträder för första gången för offentligheten

Riksdagsstenografernas pennor raspade snabbt över stenogramblocken, på pressläktaren gjorde ett stort uppbåd journalister sina anteckningar, åhörarläktaren var packad av folk. Det var den 22 maj i ...en dag utrikesminister Östen Undén valt att besvara en interpellation om UD:s åtgärder i fallet Raoul Wallenberg. Kontentan av Undéns tal var detta: Sverige kunde uträtta föga förrän man kunde »peka på något bestämt faktum som tyder på att Wallenberg funnits i livet på någon viss ort vid någon viss tidpunkt efter omhändertagandet.»

Nu finns detta nya faktum. Ett nytt vittne har framträtt, en italiensk diplomat som under kriget tjänstgjort i ett balkanland, där han blev arresterad av ryssarna. För endast några dagar sedan undertecknade han ett dokument, vari han intygar att han under flera år suttit fängslad i ett visst namngivet NKVD-fängelse i Moskva, och att Raoul Wallenberg befann sig i cellen intill hans. Under tre års tid lyckades de båda fångarna meddela sig med varandra, och deras kontakt varade ända fram till 1948. Man vet alltså nu inte bara den exakta adressen på Wallenbergs fängelse, man vet också i vilken del av byggnaden han hölls fången — ja t. o. m. numret på hans cell.

Man känner också identiteten på flera av Wallenbergs cellkamrater och på dem som fanns i cellerna i närheten av hans — till största delen var det diplomater och funktionärer i olika länders utrikesrepresentation som under krigets slutskede tillfångatagits av den framträngande Röda Armén.

Av vittnesmålet framgår att Raoul Wallenberg under den första tiden i fängelset ideligen fördes till förhör. Detta skedde nästan alltid nattetid. När hans medfångar undrade varför han, som tillhörde ett land med vänskapliga diplomatiska relationer till Sovjet, hölls fången, svarade han att han inte kunde förstå ryssarnas motiv.

Wallenberg meddelade att han bliv... av ryssarna i januari 1945. Ännu i ... 1948, då kontakten mellan vittnet o... bröts, var han vid god hälsa.

Den italienske diplomaten är bere... der edligt ansvar upprepa sina uppg... han gett dels muntligen, dels skriftl... protokoll, som i översättning återges ... Hans namn har liksom vissa ortsuppg... av diskretionsskäl hållas hemliga ti... Originalintyget har tillställts Utrik... mentet och befinner sig nu hos kabi... terare Arne S. Lundberg.

Protokollet, som är daterat den 3 ... i år, har följande lydelse:

...ove veniva rinchiuso nella prigio-
...parecchi anni. Durante la reclusione in
questa prigione egli riusciva a mantenersi in costante contatto
con il diplomatico svedese Raoul Wallenberg, rinchiuso in una cel-
la contigua. Tale contatto durò dal 20 aprile 1945 sino agli ini-
zi del 1948. Non esiste alcun dubbio sulla identità del Sign. Ra-
oul Wallenberg, dati i particolari e le informazioni dallo stesso
forniti al sottoscritto.

Il sottoscritto è pronto a confermare i fatti sopra espos-
ti innanzi a qualsiasi tribunale od autorità, sotto vincolo di giu-
ramento.

In fede

,3 dicembre 1951

Undertecknad, dr..., yrkesdiplomat ... härmed att jag under tjänstgöring ... legation i — — — arresterades av sovjetry... trupper den ... den tillsammans ... diplomater fördes till Moskva, där ja... spärrad i NKVD-fängelset ... under fl... der fångenskapen i detta fängelse ly... hålla ständig kontakt med den svenska ... Raoul Wallenberg, som hölls fången i ... Denna kontakt varade från den 20 april 1945 ... början av 1948. Det finns inget tvivel o... lenbergs identitet på grund av de detalje... lysningar som denne gav undertecknad.

Undertecknad är beredd att under e... ovanstående redogörelse inför vilken do... myndighet som helst ...

Namntecknin...

Med detta dokument som utgångs... svenska utrikesdepartementet fått m... en förnyad framställning hos ryssar... dan har från svensk sida ansetts sv... sedan utrikesminister Vysjinski i au... meddelade svenskarna att Wallen... kunnat återfinnas på rysk mark. N... med säkerhet vet att han också efter ... befann sig på ryskt territorium fin... möjligheter för UD att äntligen u... tillfångatagne diplomatens befrielse

Rudolph...

DAGENS NYHETER 17.12

ITALIENSKE DIPLOMATEN SLÅR FAST:

ALLT TVIVEL UTESLUTET WALLENBERG I LIVET 1948

Raoul Wallenberg

Detaljer i mängd från 3 års samtal ger full visshet

Från Dagens Nyheters Romkorrespondent
AGNE HAMRIN

ROM, söndag.

Det nya vittnet i affären Wallenberg, alltså den italienske diplomat som i nära tre års tid från april 1945 till januari 1948 var granne till vår landsman i NKVD-fängelset i Moskva, är dr Claudio de Mohr, som själv var fånge hos ryssarna i över sex års tid och numera är tjänsteman i italienska utrikesministeriets pressavdelning. Dagens Nyheters medarbetare har träffat dr de Mohr tre gånger under de senaste två dagarna och kan intyga att detta nya, märkliga, ja, antagligen avgörande vittne verkligen existerar.

Dr de Mohr, nu en 51-års man, vars ansikte nog kan sägas fortfarande bära spår av den långa fängelsevistelsen i Ryssland, är emellertid ytterst obenägen att framträda. Bortsett från yrkesdiplomatens så att säga traditionella tendens till att vara reserverad är det emellertid i detta fall i och för sig synnerligen respektabla, rent mänskliga skäl som förestavat dr de Mohrs skygghet inför offentligheten. Dr de Mohr intar nämligen den ståndpunkten att ett fall sådant som Raoul Wallenbergs bör behandlas med diskretion och under undvikande av en alltför vidlyftig publicitet, om utsikten skall bestå att vår landsman en dag återfår sin frihet.

COPYRIGHT
Dagens Nyheter. Eftertryck helt eller delvis förbjudet.

Raoul Wallenberg och några av hans medarbetare under Budapesttiden.

Wallenbergs...

(Forts. från sidan 1)

Diplomaten till koncentrationsläger för att få vila efter fängelseåren

Dagens Nyheters korrespondent kan därför intyga att det var först efter betydande svårigheter som han omsider lyckades nå fram till dr de Mohr. Efter att ha tillbragt 73 månader i sovjetryska fängelser är det måhända också förklarligt om en man föredrar ett liv ostört av nya irriterande element.

Faktum är nu också att dr de Mohr med den inställning han har till denna angelägenhet icke hade några svårigheter att försäkra den representant för familjen Wallenberg som nyligen uppsökte honom i Rom om sin diskretion. I och med att sekreteraren i Wallenbergskommittén själv har avslöjat att ett nytt och viktigt vittnesmål i affären Wallenberg föreligger borde ju saken kunna sägas ha kommit i ett nytt läge publicitetsmässigt sett, och det torde vara svårt att inse att man skulle göra Raoul Wallenberg någon otjänst genom att låta hans forne cellgranne i Moskva framträda även med sitt namn. Dr de Mohr vill emellertid tills vidare icke sträcka sig längre än så.

Den italienske diplomaten befann sig i tjänst i Dobrudscha när han arresterades av ryska trupper. Efter arresteringen hamnade han så småningom i ett NKVD-fängelse i Moskva och fick där en cell tillsammans med en annan italienare, som f. n. befinner sig i konsulär tjänst utanför Italien. Ett flertal diplomater av olika nationer satt då redan i detta fängelse, och en av dem var Raoul Wallenberg, som hade cellen bredvid dr de Mohr.

Som cellkamrat hade Wallenberg en tysk. Mycket snart började fångarna föra samtal med varandra genom knackningar i väggen, och på detta sätt berättade Wallenberg för sin italienska kollega sin historia liksom denne berättade sin. Efter en tid förflyttades Wallenberg till en cell belägen rakt ovanför den där dr de Mohr förvarades, och även då fortsatte dessa samtal.

Misstag beträffande identiteten utesluten

Den italienske diplomaten har visserligen, det erkänner han, aldrig med egna ögon sett Raoul Wallenberg, men varje som helst tvivel om dennes identitet är utesluten, enär såväl dr de Mohr som hans landsman och cellkamrat mer eller mindre dagligen i nära tre års tid med knackningsspråket har talat med denne och erhållit en mängd detaljer som helt stämmer in på densamme.

Att Raoul Wallenberg hölls i fångenskap i detta Moskvafängelse fram till januari månad 1948 får sålunda anses vara bevisat. Vad som har hänt honom efter januari 1948 vet emellertid dr de Mohr inte, helt naturligt eftersom han själv vid denna tidpunkt förflyttades och kontakten med Wallenberg alltså upphörde.

I oktober 1950 återbördades dr de Mohr till sitt hemland. Dock icke direkt från det ryska fängelset. Från detta fördes han nämligen först till Wien, där han placerades i ett koncentrationsläger. Syftet med denna vistelse var uppenbarligen att den lösgivne fången skulle få tid på sig att äta upp sig och få en smula av hälsans färg på sina av de 73 månadernas fängelsevistelse gulbleka kinder.

Enligt vad Dagens Nyheters korrespondent erfarit sent på söndagskvällen anlände antingen på lördagskvällen eller på söndagsmorgonen två personer från Stockholm för att få kontakt med dr de Mohr i och för fortsatta förhandlingar om dennes betydelsefulla vittnesmål.

Den ene av de bägge herrarna är Rudolf Philipp, Wallenbergskommitténs sekreterare, den andre torde vara en representant för utrikesdepartementet eller möjligen någon medlem av familjen Wallenberg, vilketdera har inte varit möjligt att fastställa vid denna sena timme.

Tänkbart är att förhandlingarna mellan dessa bägge herrar samt dr de Mohr kommer att leda till att den italienske diplomaten inbjudes att komma till Stockholm för att, vilket han själv har förklarat sig villig att göra, under edlig förpliktelse betyga riktigheten av vad han e-dan i form av ett brev till Raoul Wallenbergs anhöriga meddelat, nämligen:

Att vår landsman befann sig i livet och i rysk rångenskap, i vart fall fram till januari 1948, och att dr de Mohr som den korrekta person han är redan innan hans vittnesmål honom oförvållandes publicerades i Sverige informerat sina överordnade i italienska utrikesministeriet om sin avsikt att meddela familjen Wallenberg vad han visste om sin svenska kollegas öde i Moskvafängelset säger sig självt.

Avskrift.

P.M.

ang. Harry Tomsen.

Såvitt en tjänsteman vid svenska beskickningen i Budapest under åren 1944-45 kunnat erinra sig, anställdes vid beskickningens B-avdelning en man i 40-års åldern, vars namn var Thomsen. Vederbörande har icke kunnat erinra sig Thomsens förnamn och ej heller några uppgifter om härstamning, nationalitet eller föregående verksamhet. Beskickningens arkivalia hava förstörts, varför noggrannare uppgifter om Thomsen icke står att erhålla. Thomsen hade vid beskickningen till uppgift dels att biträda hjälpsökande ryska medborgare dels ock att göra översättningar till ryska av olika slags handlingar för beskickningens räkning. Han uppgives därvid hava utfört ett mycket förtjänstfullt arbete och hade försett - under beskickningens överinseende - dess tjänstemän, svenska kolonin och B-avdelningens skyddslingar med tryckta legitimationshandlingar på ryska. Såvitt tjänstemannen kan erinra sig hade Thomsen aldrig för honom nämnt, att han vore norsk medborgare och ej heller hade Thomsen i tjänstemannens närvaro någonsin använt norska språket, vilket hade legat nära till hands med hänsyn till tjänstgöringen på svenska beskickningen. Vederbörande har icke kunnat erinra sig, att han sett något pass eller legitimationshandling för Thomsen. Sedan vid jul-tiden 1944 Budapest omringats av ryska trupper hade den ryska artillerielden omöjliggjort all kommunikation inom staden. Varken tjänstemän eller hjälpsökande hade kunnat infinna sig vid beskickningen, vars verksamhet helt lamslagits. Såvitt vederbörande kan erinra sig hade han sett Thomsen senast den 23 december 1944. Thomsen hade icke under belägringen

givit något livstecken ifrån sig och ej heller hade han sökt upp beskickningen efter belägringens slut i mitten av februari 1945. Vederbörande tjänsteman erfor ryktesvis i början av mars 1945 att Thomsen skulle hava häktats av ryssarna och anklagats för spioneri. Samme sagesman hade även gjort gällande att Thomsen redan blivit avrättad. Några möjligheter att få dessa uppgifter officiellt bekräftade, hade icke förelegat under dåvarande förhållanden i Budapest.

Stockholm den 21 mars 1951.

AVD.	GR.	MÅL.
P	2	En I

Tgm Budapest 21/12

Telegram i blankett chiffer från Budapest

Avsänt den 20/ 12 19 51 kl.0800

Ankom den 20/ 12 19 51 kl.0800

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är originalet.

171. Voice of Americas ungerska radioutsändning den 18 dennes kl. 20.00 innehöll meddelande, att en italiensk diplomat, Caldio de Mohr, attaché vid beskickningen i Sofia 1944 och tillfångatagen i samband med ryssarnas ockupation av Bulgarien i NKVD-fängelse i Sovjetunionen, haft kontakt med Raoul Wallenberg. Mohr som nyligen frigivts hade ej personligen träffat Wallenberg, som befann sig i en annan, bredvidliggande cell men hade genom väggknackningar kunnat fastställa dennes identitet. Italienske ministern har bekräftat, att Mohr varit anställd vid italienska beskickningen i Sofia vid ifrågavarande tidpunkt samt att han tillfångatagits av ryssarna och för omkring ett år sedan jämte vissa andra fascist-diplomater återbördats från Sovjet. Då Mohr uppgives befinna sig i Italien, torde kontakt utan svårighet kunna etableras genom beskickningen i Rom.

Tamm.

Coll:

Pv. tr. Sth. 1947

LÉGATION DE SUÈDE

Rom den 18 december 1951.
Personligt.

Broder,

De Mohr har enligt Philipp numera helt frånfallit sina tidigare uppgifter att han sökt företräde hos mig elle beskickningen, utan att vi velat taga emot honom, så det är ju egentligen onödigt att orda om saken, som Philipp och ja betrakta som utagerad, men jag vill i alla fall att å dossieren finnes papper på hur med saken sig förhållit.

Jag ber att kraftigt få dementera varje påstående att italienska utrikesministeriet eller någon tjänsteman därifrån vänt sig till vare sig mig personligen eller beskickningen med en begäran att de Mohr skulle bliva mottage och att detta avvisats. De Mohr har ej heller, så vitt jag kunnat fastställa, på minsta sätt trätt i kontakt med beskickningen. En hans tidigare uppgift, att italienska protokollet skulle bett mig taga emot honom och jag avböjt detta är rent grotesk. Det är väl självfallet att vilken som hels person, som rekommenderas av ett utrikesministerium eller annan myndighet genast bliver mottagen. Jag har överhuvudtaget för princip att om det är praktiskt möjligt taga emot envar besökande, som uttrycker önskan att råka mig personligen, och jag kan ej erinra mig något enda fall under min tjänstgöring i Rom, där jag vägrat taga emot någon, som begärt detta. Mina medarbetare här och å mina tidigare chefsposter torde kunna vitsorda, att jag ej är svåranträfflig.

De Mohr synes igår ha ändrat sin uppgift därhän, at han vänt sig till någon sekreterare (som han ej vill namngiva) i italienska protokollet med begäran att denne skulle förmedla ett sammanträffande. Sekreteraren skulle därefter i de Mohrs närvaro ha ringt upp beskickningen, varvid förbindelse ej erhållits, varpå inga vidare åtgärder synes ha

Herr Kabinettssekreteraren A.Lundberg,
Utrikesdepartementet.

vidtagits, än att de Mohr vid ett par tillfällen bett sekreteraren ordna samtalet med mig utan att sekreteraren låtit sig avhöra.

Det ligger ju i sakens natur, att en 50-årig tjänsteman i ett utrikesministerium utan minsta svårighet kan skaffa sig kontakt med en främmande beskickningschef eller beskickning, om han så önskar. Har intet meddelande om den önskade kontakten nått den främmande beskickningen, är väl enda förklaringen den, att vederbörande ej varit intresserad erhålla en sådan.

I övrigt rapportera väl vederbörande direkt om vad som förekommit. Jag borde dock kanske nämna, att telefonsamtalet till Dig sent igår eftermiddag tillkom på Philipps begäran.

Din tillgivne
Johan Beck-Friis

LÉGATION DE SUÈDE

Rom, am 18. December 1951

182
20.12.51

Lieber Freund Lundberg,

wir kamen Sonntags 3 Uhr vorm. hier an. Zufällig flog Advokat Yngve Schartau mit Frau mit gleichem Flugzeug. Wir taten, alsob wir einander nicht kannten. Erst als wir das ord. Flugzeug wegen Motorstopp verlassen hatten u. nach vier Stunden Wartezeit nur noch 6 Passagiere waren -die Reisenden für Kurzstrecken bekamen ihre Billette zurück, da unser Flugzeug direkt via Brüssel nach Rom u. Teheran instradiert wurde - setzen wir-Schartau plus Frau u. ich -uns zusammen und ich bekam von beiden Versprechen strenger Diskretion. Dies war gut, da ich beim Zoll in Rom von Danielsson und Leg. Rat Bergenstråhle erwartet wurde, was ja Schartau sehen musste, zumal er Danielsson seit langem gut kennt. Das wies sich später als gut, obwohl ich von der Anwesenheit Bergenstråhles unangenehm überrascht war. Wir hatten ja vereinbart, dass ich für die Legation in Rom unbekannt sein sollte, und dass aller Kontakt via Danielsson durchgeführt werden sollte. Auch dieser Verstoss gegen unseren ursprünglichen Plan wies sich später als im Effekt besser als das geplante Versteckspiel.- B. Führte uns ins Hotel Albergo Reale.

Sonntag früh -wenige Stunden nachdem wir den Plan für unsere Arbeit fixiert hatten u. gerade versuchten, auszuruhen, teilte Beck-Friis telefonisch mit, dass ein Telegramm, unterzeichnet mit Gunnarsson, eingetroffen. Da im Telegramm Raoul W. genannt war, fuhren wir sofort zur Legation. Da die Legation die Zimmer für D. u. mich bestellt hatte und B. mich coram publico beim Eintreffen empfangen hatte u. beim Zoll interveniert hatte, nahm ich offene Zusammenarbeit mit Legation als nicht zu umgehendes Factum.-

Telegramm forderte, Legation solle sich mit "Gunnarsson" (ohne weitere Adress-resp, Identitätsangabe "wegen Raoul W. ins Einvernehmen setzen. Der Minister wusste nicht, wer dieser Gunnarsson sein könnte u. konnte schon aus technischen Gründen nicht antworten.

Ich vermutete -u. sagte das B-Fr -dass es sich um DN:s bitr. Redakt. sekret. G. handle.- G. hatte seit Nov. 1946 eine feindliche Haltung contra RW-Aktion eingenommen u. unter anderem von Dr. LAUER inspirierte Artikel publiciert. Wir stimmten B-Fr zu, dass er des Unbekannten Telegramm ad acta lege.-

In B-F:s Gegenwart telefonierte ich in Dr de Mohrs Privatwohnung u. fragte ihn Deutsch, wo u. wann er mich und "meinen Mitarbeiter" (Danielsson) treffen wolle. Dr de Mohr verstand nicht diese einfache Frage, obwohl er sofort wusste, dass ich der avisierte "Repräsentant" sei. Das war das erste Factum für mein wachsendes Misstrauen. Dann in seiner Erzählung vom 3. Dec. hatte er auf Guys Frage

LÉGATION DE SUÈDE Rom,18.Dec.1951

"in welcher Sprache knackte er mit RW" geantwortet:Deutsch,Französisch u.zuletzt etwas Russisch".-

Via Daniel vereinbarten wir,einander um 18 Uhr in unserem Hotelzimmer zu treffen.De M.kam ~~mit [illegible] Stunde Verspätung~~ rechtzeitig u.blieb bei uns bis ca 19,25.- Kurzer Inhalt unseres 1.Verhöres geht aus gleichzeitigem offic.Rapport hervor.-

Dazu als Kommentar: Technisch:D stellte seine Fragen -die ich via D. durch schwed.Hinweise via D.ergänzte -in franz.Sprache.Während D. de M:s Antwort niederschrieb,stellte ich in schwachem Italienisch Ergänzungsfragen an de M.,Fragen u,Antwort referierte ich jeweils D.,der dann -wenn er sie für protokollwert ansah-in Französ.wiederholte u.verwendete.Wir hatten immer zur Richtschnur,ohne Tendenzbetonung de M.zum Erzählen von möglichst vielen Details zu bringen.ohne in ihm den Verdacht zu wecken,es handle sich um Verhör.De M.nahm ohne Bedenken ad notam,dass D.der Begleiter des "Repräsentanten" sei.-

Es kam also von keiner Seite zu Sugestivfragen.Meine u.D:s Absicht u.Methode ging parallell u.diente nur dem Finden möglichst vieler kontrollierbarer Details,die wir später systematisch ergänzen konnten.

De M.machte Eindruck,vollkommen ungehemmt alles berichten zu wollen, und nichts tendenziös zu verschweigen oder tendenziös färben zu wollen. Für mich war Anlass zum Misstrauen Nr.1,dass de M.gegenüber Guy behauptet hatte:Er sei einigemal von schwed.Legation abgewiesen worden, als er persönlichen Empfang erbat,wobei er expressis verbis erklärt hätte,er habe wichtige Facta betreffen RW mitzuteilen.-Diese Anschuldigung korrigierte er später gegenüber Guy dahin,dass er "officiell via ital.Protokoll"um Audienz bei B-Fr ersucht hätte u.dass er negativen Bescheid erhalten habe.-

Als ich am Tage unserer Ankunft wegen Telegramm Gunnarsson B-Fr in Daniels Gesellschaft besuchte,erklärte B-Fr bestimmt,dass weder er noch ein Legat.beamter eine solche Anfrage vom ital.Protokoll bekommen habe.Ich sagte da zu B-Fr.:Då är saken för oss utagerad"

Aber im Kreuzverhör mit de M ergab sich schliesslich folg."letzte" Version:De M.bat im März oder April 1951 einen kleineren Beamten des Protokoll,telefonisch bei unserer Legation um Audienz anzusuchen "und der (nicht mit Namen genannte "Kamerad Mohrs bekam kein telefonisches Antwortszeichen.Auch zwei spätere Versuche,Legation telefonisch zu erreichen,misslangen".-Also hat niemals irgendjemand bei unserer Legation -laut Mohrs Version- von Mohrs Wunsch Kenntnis erhalten.-

Wie kann es kommen,dass ein 5o-jähriger jur.Doctor mit 20 Dienstjahren als Diplomat nicht Kontakt mit dem schwed.Minister oder einem in Schweden tätigen Landsmann finden konnte u.technische Schwierigkeiten

als Entschuldigung angeben kann dafür,dass er es dem Zufall überliess,die Familie eines Unglückskameraden vom Schicksal des gefangenen Diplomaten zu benachrichtigen.- Mohr hätte doch in Brief mit Adresse "UD Stockholm" den gewünschten Kontakt mindest versuchechen können zu erreichen.-

Mein Misstrauen wurde verstärkt,als ~~ich~~ Mohr zum 2.Zusammentreffen (mit 1 Stunde Verspätung) ganz aufgeregt kam u.behauptete,er werde von Repräsentanten der schwed.u.Weltpresse "gejagt".Ohne Zutun von seiner Seite sei die Identität zwischen ihm u.dem im V-J genannten "ital.Diplomaten" verraten worden. Sowohl in seinem Privatheim wie im Büro werde er "gejagt".Ich sagte zu D,:jetzt spielt er Theater,ich werde ihn beruhigen.-Ich sagte zu Mohr:ich könne ihm noch am gleichen Tage mit Hilfe von Freunden Permission für einige Tage schaffen.Er könne auf unsere(Familie v.D:s)Kosten in einem Hotel wohnen u.prompt mit uns zu Ronchi fliegen.So könnte wir 2 Fliegen treffen:Ronchi als Prüfung u.Ergänzung von Mohrs Bericht an Ort u.Stelle benützen und die "sensationslüsterne Journalisten" desinteressieren.Denn nach wenigen Tagen werde das Interesse der schwed.u.Welt-Presse verflogen sein. Mohr meinte tragisch,:Morgen (das wäre heute,am 18.Dec.) wird die ganze ital.Presse voll sein mit Mohrs Russlandserlebnissen,u.er befürchte unangenehme Konsequenzen.- Ich kam rasch mit Daniel übereins,zur Legation zu fahren und mit UD:s telefonisch einzuholender Zustimmung zu DRITT nach Algier zu fliegen.-

Telefonat mit Ldbg u.Telegramm.-

In Legation hielt sich Red Hamrin von DN auf und versuchte,B-Fr um Nachrichten bezgl Philipps Reise zu pressen.B-Fr sah sich gepresst u.ich beschloss,Legation abzulasten u.mit Hamrin unter 4 Augen die Sache beizulegen. Hamrin versprach på heder och samvete bedingungslose Diskretion,wenn ich ihm plausibel machen könne, dass seine ev.weiteren Artikel in dieser Sache RW und Sverige schaden können. Das gelang mir durch den Hinweis,dass Mohr nur ein Puzzel unter vielen sei u.dass ich bald -vielleicht noch am gleichen Tag,"in von Moskau beherrschtes Gebiet" reisen muss um andere Zeugen zu hören.Gegen das Versprechen "den nächsten de Mohr betreffenden Artikel einige Stunden früher als den übrigen Romkorrespondenten Hamrin zu senden,versprach er beim Weggehen in Bergenstråhles Gegenwart unbedingte Diskretion u.Unterlassen weiterer Bespitzelung meiner Schritte.-

Hamrin erzählte mir folgendes:Mohr hatte er DREIMAL getroffen.

LÉGATION DE SUÈDE 18.Dec.1951

Hamrin erklärte unter Ehrenwort:Mohr habe ihm (Hamrin) VOR Kenntnisnahme des V-J-Artikels expressis verbis erlaubt,Mohrs Identität in einem Artikel für DN zu decamouflieren. Hamrin erklärte,via einen ital. Bekannten Mohrs Historie gekannt zu haben,BEVOR er den V-J-Artikel kannte. Und er (Hamrin) hatte am 1.Tage unserer Ankunft,am Sonntag, für 19 Uhr Zusammentreffen mit Mohr vereinbart,u.er traf auch Mohr, der aber weitere Informationen zu geben WEIGERTE.Mohr berief sich auf Gelübde der Diskretion,das er Familie v.D gegeben habe.
Das passte gut zusammen damit,dass Mohr beim ersten Kontakt mit uns - Telefonat von Legation aus -erklärt hatte,er stehe uns ab 18 Uhr zur Disposition...aber in unserem Hotelzimmer erklärt um 19 Uhr :er müsse zu einem vereinbarten Rendezvouces ..u.das war wahrscheinlich Hamrin.-
Nach Gespräch mit Hamrin änderte ich Plan -zu Dritt nach Algier zu fliegen,was ich im Telegramm ausdrückte (Reise mit Zeugen wahrscheinlich unnötig).-

Ich sah,dass meine Einschätzung (Mohr übertrieb "Gefahr seitens der ihn jagenden Journalisten) richtig war. Wir kamen überein,unbedingt zu verhindern,dass Mohr VOR ev.Verhör durch D u mich Sign.Ronchi bearbeite.Wie wir das durchführen sollten,das hing davon ab,ob ~~wir~~ Ronchi schon Mohr auf dessen Telegramm u,Brief (in welchen Mohr den Ronchi ersuchte,Permission zu verlsngen u,hierher zu kommen) geantwortet habe.Das sollten wir um 21 Uhr am gleichen Tage(gestern,Montag) hören.
Statt um 21 Uhr kam Mohr um ca 22 Uhr in unser Hotel.Wir hatten beschlossen,ihm ein "Festessen" zu bieten u.nachher im Zimmer Klarheit über seine Rolle vis a vis den Journalisten u.bezüglich dessen,was er nach angestrengter Rekonstruktion wirklich an Data betr RW wusste, zu schaffen.
Wir liessen ihn frei reden,D schrieb das Wichtige auf,u ich unterhielt mich während D schrieb mit Mohr.Als Protokoll fertig war,fragte ich àpropos OB MOHR UND MIT WELCHEN SCHWED.U.ITAL.JOURNALISTEN BETREFFEND RW GESPROCHEN HABE. Stotternd u.sich sammelnd nannte er Nilsson von Expressen u.Frl.Larsson von SvD -fröken L.habe ihn "verfolgt" u sei am gefährlichsten.- Trotz wiederholter Bitten,bestimmt alle Journalisten zu nennen,nannte er nur noch Trantafilo -der mit Mohr im NKVD-Gefängnis gewesenwar.- Ich bat M,sein parole d'honneur zu geben, dass er nicht noch einen oder mehrere schwed.Publicisten informiert hatte. Mohr kam mit"Ich begreife nicht den Sinn dieser Zumutung" .Und er wich immer wieder aus u.er erklärte nicht,dass er nicht weitere Journalisten OHNE ZWANG betreffend RW informiert hatte.-

LÉGATION DE SUÈDE

Rom, am 18.Dec.1951

Letzter (bisher) u.bestimmehder Faktor für mein Misstrauen gegenüber Mohr: Mohr konnte keine psychologisch-logische ausreichende Erklärung für sein Verhalten geben, nämlich daf§r, dass 3 nichtzustandekommende telefon.Anschlüsse mit Legation ihn zu Monaten voller Passivität gegen§ber RW:s Schicksal führen konnten. Und dass ein Zufallsgespräch bei einer Party ihm -den alten Diplomaten - die "Ueberzeugung" beibringen konnten, "Jetzt sei alles geschehen, um RW:s Familie und RW:S Vaterland für RW zu interessieren.-

Und dass Mohr Monate (vom März bis zum December 1951) ruhig wartete u.keine weiteren Schritte unternahm, um mit R:s Familie oder mit einer schwed.Instanz in Kontakt zu ~~nehm~~ kommen.

All das führte dazu, dass wir beschlossen, als Mohr uns gestern nachts Ronchis Antworttelegramm zeigte :Wir fliegen Sonnabend, den 22.Dec. nach Nizza. Zwanzig Minuten nach Ankunft unseres Flugplanes trifft Ronchi mit Flugplan von Algier dort ein. Wir steigen in Ronchis Flugzeug. Ich bin ihm von Mohr als Fam.den Dardels Repräsentant avisiert, ich präsentiere Daniel als meinen Mitarbeiter, und wir versuchen, festzustellen, was Ronchi wirklich im NKVD-Gefängnis erlebte.-

Mit gleichem Flugzeug reist env.B-Fr nachhause "för att fira jul".-

Wir konnten nicht Ronchis Reisezeit etc mitbestimmen, ohne a priori Ronchis u,de Mohrs Misstrauen zu wecken. Laut Antworttelegramm hat Ronchi erst für Sonnabend Permission bekommen.

Aus genannten Motiven forcierten wir heute am Morgen o1,30 Abschliessung des Berichtes Mohrs. Kurze schwed.Reproduktion liegt bei. Kulturatfaché Bonde arbeitet soeben an ital.Uebersetzung. Diese lassen wir morgen, Mittwoch, von Mohr unterschreiben.-

Wartezeit bis Sonnabend werden wir verwenden, um mit Prinzessin (jene Dame, die Mohr zufällig bei einer Party traf und welche Mohrs Mitteilung betr, RW nach Schweden weiterleiten sollte) mit Frau ~~Supprian~~ Rickmann etc zu sprechen.

Bevor wir eingehend Ronchi gehört, können wir zu keinem definitiver Beurteilung des Wertes von de M:s Zeugenschaft kommen.

Ich habe vom ersten Moment loyal gegen§ber RW;S Sache und gegenüber UD als Verbündetem der Familie RW:s zusammen mit Daniel gearbeitet. Ich habe der Presse gegen§ber alle Verantwortung ALLEIN übernommen und verhindert, dass Daniels Identität auch nur geahnt wird. NIEMAND ausser Legation weiss, wer mein Mitarbeiter hier ist. Auf die Frage der Journalisten, "wer der polisman" sei, der in Rom betr RW Informationen einhole: das sei ich, da meine Aufgabe, neben vielen Zeugen in vielen Ländern auch nebenbei den unwichtigen Mohr zu hören, leicht als krimi-

LÉGATION DE SUÈDE 18.Dec.1951

kriminalistisch gedeutet werden kann. Hamrin u,Frl Larsson sagte ich nach dem sie in Gegenwart von Bergenstr.resp B-Fr strengte Diskretion gelobt hatten: ich reise auf Kosten der Familie aber mit Wissen und Unterstützung UD:s,da jetzt Familie u,UD keine irgendwie divergierende Ziele und Meinung betr Wahl der zweckmässigsten Methoden haben.-

Sei überzeugt,dass Du mit meiner unbedingten Loyalität rechnen kannst, solange UD loyal gegenüber RW und dessen Freunde ist.

Hier in Rom war ich angenehm überrascht durch die unbedingte Mitarbeit aller in der Legation,vom Minister bis zu den Kanzleigehilfinnen.

Hätten wir a priori solche ehrliche Zusammenarbeit erstrebt und realisiert,so wäre der Kampf zw ischen Ud und den Freunden Raouls seit langer Zeit durch ehrliche und eher zum Ziel führende Zusammenarbeit ersetzt worden.Aber es nicht zuspät,wie ich trotz Mohr hoffe.

In alter Freundschaft

Rudolphilipp

Ohne Kopie

Braunerhielm/SpÅ

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

övers.foto av Raoul
Wallenberg.

U.n.

Stockholm den 20 december 1951.

P 2 ~~1 bil.~~

STOCKHOLM		19
N:o 1181		BIL.
INK. D. N:o 532		27.11.51.
AVD. P	GR. 2	MÅL. ~~Ap~~ Eu I

c7

Ärade Broder,

Till svar på Ditt handbrev den 23 november 1951 ber ./. jag få översända ett kort av Raoul Wallenberg, det enda vi lyckats uppbringa.

(Gösta af Petersens)

EXPEDIERAT	
med	den
sv. kurir	22/12 1951
utl. kurir	
luftpost	14
vanl. post	klo

Envoyén Lagerberg, H a a g.

LÉGATION DE SUÈDE

Röd lapp. Ink. 20/12

Rom den 18 december 1951.

Personligt. 991 20.12.51. P 2 Ru I.

Broder,

För den händelse några klagomål skulle framkomma från en person vid namn Gunnarsson för bristande samarbete från beskickningens sida i Wallenberg-affären vill jag nämna, att jag söndag morgon emottog följande telegram, avsänt från Stockholm samma morgon kl. 9:45:

"Urgent. Svenska Ambassaden, ROMA.
Vänligen ring omgående personligt samtal viktiga överläggningar Wallenbergaffären= Gunnarsson".

Då jag ej känner någon person vid namn Gunnarsson och ej heller de i Wallenberg-affären närmast intresserade kände honom samt någon adress eller telefon ej uppgivits kunde självfallet ingen åtgärd vidtagas.

Din tillgivne
[signature]

Utrikesrådet Dahlman,
Utrikesdepartementet.

Röd lapp.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Wien den 19 december 1951.

Personligt och Strängt förtroligt.

R 18. 1 bil. (i 3 ex.)

Hemlig.
Stockholm den 27 december 1951.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Engfeldt.
Förste Sekr.

Exp.

Broder,

./. Härmed får jag översända P.M. över samtal med brittiska vederbörande rörande w/o Barrat.

Din tillgivne
K. A. Belfrage

Utrikesrådet S. D a h l m a n,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

Bil. 1 till handbrev Envoyé Belfrage-
Utrikesrådet Dahlman 18.12.1951.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Personligt.
Strängt förtroligt.

P.M.

I enlighet med i särskild ordning erhållet bemyndigande kontaktade jag i dag överste Reid, Scotland Yard, på brittiska Ambassaden i fallet Barrat. Av dossiern i ärendet - vilken var mycket tunn - framgick att det aktuellaste dokumentet daterade sig från 1946. Engelsmännens informationer emanerade huvudsakligen från von Maasburg och torde överensstämma med våra. Utöver vad som framkom vid Danielssons och mitt samtal med v. Maasburg första dagarna i december, erfor jag dock följande som måhända kan vara av intresse. Barrat. vilken två gånger flytt ur tyska fångläger och vilken i Budapest skulle ha samarbetat med Wallenberg gick där och i Čěklis under täcknamnet "Gordon". I čěklis skall samtidigt med honom ha befunnit sig en brittisk överste, vars namn de brittiska myndigheterna ej kunnat få tag på. Vissa av v. Maasburgs uppgifter om Barrats tidigare verksamhet hade bekräftats av en polsk D.P. från Budapest.

På min fråga om man från brittisk sida kontaktat ryssarna beträffande Barrats öde, meddelade Reid,att officiella framställningar gjorts hos de sovjetiska ambassaderna dels i London och dels i Budapest. Dessa framställningar hade - med dennes tillstånd - baserats på v. Maasburgs vittnesmål. På bägge framställningarna hade som svar endast konstaterats, att man icke kände till någon Barrat.

Enligt vad Reid kände till, hade ryssarna försökt

värva Barrat - liksom den i detta sammanhang av v. Maasburg omnämnde Dombrowski - till det ryska underrättelseväsendet.

Wien den 18 december 1951.

K

Röd lapp.

KUNGL. SVENSKA
GENERALKONSULATET

Berlin den 19 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 12 dennes ber jag få meddela, att en person, som vi känna och vilken haft möjlighet att besöka Ufastadt, kunnat konstatera, att just det område, där Asmuth skulle bo, är ryskt "Sperrgebiet". Det är alltså icke troligt, att Asmuth längre bor under den uppgivna adressen. Vi fortsätta emellertid våra ansträngningar att på andra vägar försöka få tag i honom.

Eftersom Du i Ditt brev talar om Butyrka-fängelset (heter det Butyrka eller Butyrki?), vill jag nämna, att jag under mitt besök i förra veckan på Röda Korset av en händelse erfor, att man där stod i korrespondens med en tysk, som suttit just i detta fängelse. Hans namn är Georg Mahle och hans adress Eckenheimer Landstrasse 154 II, Frankfurt am Main. Han hade frigivits från fängelset den 8 februari 1949. Hur länge han hade suttit där, visste man icke. Kanske vore det skäl att låta konsulatet i Frankfurt am Main göra en liknande undersökning, som den Du anmodat mig utföra i fallet Asmuth. Även om krigsfångar mera sällan torde hamnat i det nämnda fängelset, kanske det finns flera

Utrikesrådet Dahlman,
S t o c k h o l m.

./2

av dem, som varit där.

Slutligen, kan jag få veta något närmare om det nya italienska spåret, som jag sett om i de svenska tidningarna?

Din tillgivne

Eyvind Bratt

(Eyvind Bratt)

Engfeldt/MS.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Telegram

STOCKHOLM 21.12.51. 19		
N:o 192 Chiffer BUD.		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Sjöborgsutredningen.

Beskickningen i Budapest.

Edert chiffer 171. Tamm från Dahlman. Rudolph Philipp publicerade i Veckojournalen 15 december intyg från icke namngiven italiensk diplomat rörande kontakt med Wallenberg. Artikeln föranledde stor publicitet, bl.a. tog DN reda på och offentliggjorde Mohrs namn. Vi anse givetvis publiciteten mycket skadlig för saken. Du får pressklipp med nästa kurir. Ärendet fullföljes av oss på sedvanligt sätt.

Cabinet

Exp-den 21/12 kl. 1800

Engfeldt/Mb.

Kungl. Utrikes
Departementet

Stockholm den 21 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Nöd kopp.

STOCKHOLM 19		
N:o 186		Bil. bil.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL II Eu

Sjöborgsutredningen.

Hemlig.
Stockholm den 21 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Engfeldt. Förste Sekr.

Exp. Broder.

Såsom framgår av här bifogade avskrifter av handbrev ./. jämte bilagor den 9 och 22 juli 1947 från Westman i Paris till Grafström har en polack vid namn A.K. Coen lämnat vissa upplysningar om Raoul Wallenberg. Sålunda skulle Coen haft förbindelse med Wallenberg i ett till fängelse omändrat gammalt kloster Brygitki nära Lwów (Lemberg) senast den 18 mars 1947. Coens egna personuppgifter kunde på sin tid icke verifieras, varför spåret icke fullföljdes. Det har emellertid nu återupptagits och man tror sig ha identifierat honom såsom en statslös f.d. polsk medborgare, Adolph Coen, som illegalt kom till Frankrike i juni 1947 och uppehöll sig en tid där, varefter han synes ha rest till Schweiz. Hur länge han stannade där är icke bekant men enligt vad vi helt nyligen erfarit skulle han ha haft vissa valutahistorier för sig i samband med inresa till Belgien. Det är t.o.m. sannolikt, att han för närvarande befinner sig i Belgien, möjligen i fängsligt förvar hos de belgiska myndigheterna. Belgiska justitieministeriet har uppgivits troligtvis skola sitta inne med alla upplysningar om Coens nuvarande vistelseort.

Jag får därför bedja Dig att Du på de vägar, som Du med hänsyn till ärendets ömtåliga natur finner lämpliga, försöker få ett personligt samtal med Coen och helt enkelt frågar honom, om han vidhåller sin berättelse till Westman. Därest så är fallet, bör Du bedja honom i detalj beskriva den uppgifna kontakten med Wallenberg och redogöra för förhållandena i

Envoyén Reuterskiöld,
Bryssel.

Exp. [illegible] 27/12 MS.

(128)

KUNGL. UTR. DEPARTEM.

fängelset, bevakningen, fängelsedirektörens namn, eventuella namn på ryska officerare i fängelset, vilka andra fångar, som sutto där, och om ingen av dessa kunna tänkas också ha varit i kontakt med Wallenberg. I jakande fall bör Du fråga Coen om deras namn etc. etc.; med andra ord Du bör anställa ett detaljerat förhör med Coen, som ger oss möjligheter att sedermera kontrollera de av honom lämnade uppgifterna. Jag är naturligtvis också tacksam få veta, hur länge Coen kan tänkas kvarstanna i Belgien.

Jag vill slutligen (för Din egen information) tillägga, att Coen enligt en hemlig källa uppgivit sig vara agent i underrättelsetjänsten (polska London-regeringen). Han lär också ha varit inblandad i internationella bedrägerier i stor skala. Genom dessa upplysningar om Coen, som kommit oss tillhanda först i år, försvagas givetvis tilltron till honom, men man torde icke kunna uraktlåta att försöka komma till tals med honom, då nu tillfälle med all sannolikhet erbjuder sig.

Dahlman.

Avskrift.

Paris den 9 juli 1947.
Strängt förtroligt. 1 bil.

Broder,

Vad säger Du om det bidrag till den Raoul Wallenbergska affären, som den här bifogade promemorian innebär? Personligen är jag övertygad om att spåret är seriöst. Så mycket detaljer som sagesmannen gav, hittar man nog inte på fri hand.

Jag vill tillägga, att Coen upprepade gånger varnade för att försöka nå fram till Wallenberg genom offentliga kanaler. Har Wallenberg inte förflyttats från klostret efter den 18 mars, skulle han säkerligen omedelbart bli bortförd, om ryssarna finge nys om att man är hans vistelseort på spåren. Coen uttalade en livlig förhoppning, att professorsfamiljen Ryniewicz verkligen hjälpte Wallenberg, ty att leva på den ryska fångkosten vore nog mycket bekymmersamt. Så fort jag får Coens skriftliga redogörelse skall jag givetvis skicka in den.

Jag ber Dig vara mycket försiktig med de uppgifter, som Coen nu har lämnat. Det vore ju verkligen tråkigt att sätta honom eller familjen Ryniewicz i klistret för att de äro snälla och hjälpsamma.

Jag kanske slutligen bör tilläga, att Coen urskuldade sig mycket för att han inte uppsökt beskickningen i Warszawa. Han sade, att han inte vågat nalkas den svenska representationen där medan han höll på att ordna med sin flykt från polskt område.

Din tillgivne K.I. Westman.

Avskrift.

Kungl.
Svenska Beskickningen. **Strängt förtroligt.**

P.M.

Idag infann sig på beskickningen en person, på vars visitkort stod doktor A.K. Coen och som uppgav sig ha varit legationsråd vid polska beskickningen i Prag. Han berättade bl.a. följande: Coen hade på grund av sina politiska åsikter - han var tydligen mycket avog mot de tendenser den nuvarande polska regeringen företräder - på sin tid blivit häktad av sovjetmyndigheterna. Han hade därefter hållits i fängelse i Ryssland, senast i ett gammalt kloster Brygitki nära Lwow. Där hade han haft kontakt med en svensk, vars förnamn var Raoul och vars efternamn Coen, när jag föreslog det, igenkände såsom Wallenberg. Numret på Wallenbergs cell vore 149. Wallenberg vore underkastad en mycket sträng isoleringsregim. Genom åtskilliga i fängelserna använda metoder hade Coen likväl kunnat underhålla en viss förbindelse med Wallenberg dock utan att någonsin ha sett honom - Wallenberg hade berättat, att han vore svensk, att han tjänstgjort vid beskickningen i Budapest, att han vid tiden för ryssarnas intågande i staden begett sig till bekanta för att skydda dessa mot våldsdåd och att han därvid haft med sig en portfölj, som ryssarna lagt beslag på. Vid undersökning hade denna visat sig innehålla smycken och pengar och ryssarna hade då förklarat, att Wallenberg sökt undansticka egendom tillhörig antidemokratiska personer etc. Han hade blivit häktad, slagen och tvingad att skriva på protokoll på ryska, om vilkas innehåll han svävade i okunnighet.

Den sista gången Coen hade haft förbindelse med Wallenberg vore den 18 mars 1947. Därefter hade Coen blivit lössläppt på grund av överenskommelse mellan Sovjet och Polen.

Coen hade själv under sin fängelstid från en familj i Lwow, professor Ryniweicz, Aleje Jadwigi 3, fått paket med mat

och tvättmedel och det hade lyckats honom, genom att använda sina skoremmar som rep, få in en del saker genom Wallenbergs cellfönster. När Coen omsider ~~blivit~~ befriad hade han bett familjen Ryniewicz att fortfarande söka bispringa Wallenberg med det nödvändigaste. Han kunde givetvis inte säga, om detta kunnat utföras.

Angående sina egna förhållanden berättade Coen en lång historia hur det lyckats honom att genom mutor etc. komma ut ur Polen och ta sig in i Frankrike, dit han anlänt den 2 juli. Han hade ännu inte sina förhållanden här i ordning men hoppades, att saken om några dagar skulle vara klar. Han lovade återkomma med en mera ingående skriftlig berättelse om vad han visste rörande Wallenberg. Coen bad, att hans namn tillsvidare skulle hållas strängt hemligt liksom också, självfallet, familjen Ryniewicz'. Han tycks befinna sig i goda ekonomiska omständigheter och tänkte om några veckor fortsätta till Förenta Staterna. Coen meddelade för övrigt, att han på sin mors sida var avlägsen släkting med förre Berlin-ministern von Essens i Rom levande änka.

Angående möjligheterna att komma i förbindelse med Wallenberg trodde Coen tydligen inte på de officiella vägarna. Det bästa vore om "svenske konsuln i Lwow" helt enkelt med ett matpaket inställde sig i fängelset och anhölle att få överlämna det till fången Wallenberg i cell nummer 149. Detta skulle säkerligen då icke vägras honom. Jag förklarade för Coen, att vi inte hade några konsuler i Sovjetunionen och han förordade då, att en tjänsteman från beskickningen i Moskva skulle sändas till Lwow utan föregående varsel till de ryska myndigheterna. Fängelsepersonalen skulle då icke hinna begära instruktioner utan släppa in vederbörande såsom de brukade i andra fall.

Paris den 9 juli 1947.

K. I. Westman.

Avskrift.

Paris den 22 juli 1947.

1 bil.

Strängt förtroligt.

Broder,

Med anledning av Edert telegram den 19 de mes har jag ytterligare talat med dr Coen om hans personliga förhållanden. Han bekräftade därvid, att han hade varit råd vid polska beskickningen i Prag månaderna före Tjeckoslovakiens besättande av tyskarna. Han uppgav som referens sin dåvarande chef, vilken, såvitt han visste, fortfarande vore verksam såsom polsk ambassadör vid Vatikanen.

Jag erinrar i detta sammanhang om att Coen vid föregående samtal uppgivit fjärran släktskap med Berlin-ministerns von Essens änka, vilken lever i Rom och icke lär vara obekant för Günther och beskickningen därstädes.

Som jag redan meddelat, har jag det intrycket, att Coen icke har några som helst avsikter att skaffa sig hjälp eller fördelar av oss svenskar. Han har själv genomlidit ett martyrium som fånge i Ryssland och vill därför gärna bispringa Wallenberg, som fortfarande befinner sig i brydsam belägenhet. Coen har icke någon uppfattning om vilket uppseende den Wallenbergska affären väckt i Sverige.

Någon skriftlig uppteckning av den berättelse han tidigare gav mig och som jag inrapporterat hade Coen icke gjort. Han har istället kommit med ett papper, vilket härmed i original insändes, där han, som Du ser, har vissa råd att ge, hur man skall förfara för att komma i förbindelse med Wallenberg. Brevet slutar med en uppgift, som R. Wallenberg lämnat honom, att samtidigt med Wallenberg även en schweizisk diplomat häktats. Även den uppgiften stämmer ju.

Coen är nu sysselsatt med att skaffa sig några slags identitetspapper här i Paris. Han har nämligen fått fly från Polen utan några sådana, sedan han berövats sitt polska medborgarskap. Han tycks hoppas att få en identitetshandling av

131

den polska beskickningen i Lissabon, vilken - eftersom Portugal icke har några förbindelser med Warszawa-regeringen - lärer representera polska London-regeringen. Denna beskickning anser sig tydligen på den grund ha fria händer att fortfarande utställa "pass" o.d. för behövande landsmän.

Coen visar, efter undfångna erfarenheter, stark respekt för allt vad kommunister heter och vill inte, att hans uppehåll i Paris skall bli känt innan han fått sin ställning någorlunda reglerad. Han påstår, att det inte finns något som helst tvivel om att han får resa till Förenta Staterna, så fort han kan visa upp en handling, där man kan stämpla in en viserng.

Jag upprepar vad jag tidigare sagt. Coen har lämnat så många uppgifter om R. Wallenberg av sådan art att jag tror, att det spår han angivit förtjänar tagas på allvar.

Din tillgivne

(undert.) K.I. Westman.

Avskrift.

22 July 1947

His Excellency
The Swedish Minister Plenipotentiary
Westman
Paris

Excellency,

I am sorry I have nothing to add to our last conversation. However, knowing the communist system and ways of dealing, I have reason to believe that my advice could be instrumental in securing the release of Mr. R.W. From the various conversations I had with Mr. R.W., I have come to the conclusion that the only reason for which the R.K.W.D. (formerly the GPU) is still keeping him, is that they took a large amount of money from him during his imprisonment, as well as jewellery, which had been given to him by some friends, for safety's sake. The R.K.W.D. is so powerful in Russia that even the official quarters of the Russian Government are sometimes helpless. And if they wish to keep somebody in secret, nobody can help. The only way to prove the fact that Mr. R.W. is imprisoned in Lwow would be for you to arrange to send somebody from your Legation in Moscow - an employee or a newspaperman. (In case Russian authorities would not give a permit to go to Lwow, the Legation official would only have to take a Roumanian visa for Bucharest, and going from Moscow to Bucharest, he must travel via Lwow. Once in Lwow, he might get sick, pro forma, and interrupt his journey for one day and go with a parcel of laundry for Mr. R.W. to the prison. Laundry parcels are usually accepted, even for strictly isolated prisoners. The dirty laundry is taken from the prisoner and returned with receipt. Having such an irrefutable evidence in his own handwriting, the Russian authorities will then be helpless and confirm his existence in prison in Lwow. It may be that

they will force him to sign a false statement to the effect that he had fascist money in his possession and was collaborating with the Fascists. However, one will be able to prove that they violated International Law by arresting someone of the Diplomatic Service.

I remember also that Mr. R.W. told me that at the same time he was arrested in Budapest, he was notified by a Russian officer of the Security Service that a Swiss Diplomat had also been arrested. He never knew what happened to the latter.

Yours sincerely

A.K. Coen.

Röd lapp. *Ink. 22/12*

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Haag den 15 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt

Med kurir.

977
22.12.51
P 2 [illegible]

Hemlig.
Stockholm den 27 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:
Engfeldt.
Förste Sekr.

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 3 innevarande december i Wallenbergaffären får jag meddela, att jag för att undvika att väcka uppseende med ett personligt besök i CD-bil skrev till Mijsberg under den uppgivna adressen i Wassenaar och bad honom söka kontakt med mig för ett sammanträffande.

Då Mijsberg icke lät höra av sig, beslöt jag mig för att söka upp honom och inställde mig därför idag å den angivna adressen.

Jag togs emot av en man i 55-60-årsåldern, som uppgav sig vara Mijsbergs styvfader. Hans namn var Jac. Rijkse, ombudsman för den stora firman N.V.P.F. van Vlissingen & Co's Katoenfabrieken. Om sin styvson (eller rättare sagt sin hustrus son i senare äktenskap) lämnade Rijkse följande upplysningar: Hans styvson, och han själv också för resten, kände mycket väl till Christiansen, som varit och hälsat på dem i Wassenaar för cirka ett år sedan. Dessutom kände de två personer till som arbetade tillsammans med Christiansen, två personer vid namn Bander och Landahl (den senare verksam i Hamburg), vilka två också suttit på Krasnogorsk. Styvsonen hade för en tid sedan emigrerat till Venezuela, där han nu vore chef för ett försäkringsbolag. Hans adress vore: La Prima Hollandesa de seguros c.a., apartado 2643, Caracas. Sinsemellan hade Rijkse och Mijsberg pratat en hel del om den senares vistelse i ryskt fångläger. Rijkse ville minnas att Mijsberg nämnt att han i Ryssland träffat bl.a. en finne vid namn Albrecht Grüssner samt två personer vid namn Hass och Sauer, som komme från Norr ("Der Nord", som Rijkse sade).

Utrikesrådet D a h l m a n,

S t o c k h o l m.

Vidare uppgav Rijkse, att samtidigt med styvsonen hade en f.d. holländsk (?) konsul i Riga vid namn Schmidt auf Altenstadt återkommit från rysk fångenskap och denne f.d. konsul skulle ha bosatt sig i Haag, under vilken adress visste Rijkse icke.

Detta var vad Rijkse självmant redogjorde för på min fråga om han visste om sonen träffat eller hört talas om några svenskar i ryska fångläger.

Avslutningsvis frågade jag honom ex abrupto om Mijsberg nämnt något om att en svensk vid namn Wallenberg skulle ha varit i Ryssland. Det kunde Rijkse icke påminna sig. Namnet som sådant var honom bekant, men det var genom de tidningsartiklar som de senaste åren handlat om "Wallenberg-affären". -

Detta är resultatet av min expedition. Bäst vore väl att fortsätta direkt till Caracas. För min del är jag beredd, därest Du så önskar, att söka få kontakt med konsuln Schmidt.

Beträffande mit tidigare intervjuoffer Strobele, så kan jag nämna, att jag för cirka en månad sedan sände honom ett litet, helt informellt brev, vari jag bad honom besöka mig om han kunde. Intet ljud har avhörts. Antagligen är Strobele rädd för "les espions communistes, qui sont aussi en Hollande", såsom Rijkse sade, när vi talade om hans egen styvson.

Din tillgivne
[signature]

röd lapp.

~~Rött lapp~~ P 2 Eu I

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Kabinettssekreteraren

HEMLIG
enligt 9 § sekretesslagen
den 22.12.51
Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen
Denna handling må icke utlämnas utan särskilt tillstånd av Utrikesdepartementet jäml. Kungl. k. d. 16 dec. 1949 Nr 696.

P.M.

Vid en middag den 21 dennes hos Rodionov framförde en pålitlig svensk, som står helt fri från statsförvaltningen, till Tarabrine synpunkten, att ryssarna borde, om de kunna finna Wallenberg, sända hem honom utan att någon svensk démarche dessförinnan avvaktas. Detta skulle nämligen medföra mycket mindre publicitet och presskritik än om en svensk démarche gjordes. En sådan démarche kan tänkas bli ofrånkomlig ur inrikespolitisk synpunkt. - Tarabrine svarade, att Wallenberg ju kommit bort i Budapest. Det finns ingen anledning på jorden, varför ryssarna skulle behålla honom, om de bara kunna påträffa honom. Man har på rysk sida inga betänkligheter mot att sända honom tillbaka till Sverige, om man kan finna honom. Men vilka bevis finnas för att han hålles fängslad i Ryssland? Nu uppträder en italienare, som påstår, att han genom knackningar i väggen korresponderat med Wallenberg. Imorgon dyker kanske en fransman eller en norrman upp med liknande påståenden. Men äro sådana historier verkligen något bevis?

Stockholm den 22 december 1951.

Arne S Lundberg

Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

STOCKHOLM 19

Stockholm den 22 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

BIL.

187 bil.

INK. D. N:o

AVD. P GR. 2 MÅL. T

Broder,

I samband med efterforskningarna av Raoul Wallenberg ha vi också, som Du förstår, intresserat oss för omständigheterna kring hans avfärd den 17 januari 1945 från Benczurgatan 16 i Budapest, dit Wallenberg några dagar dessförinnan tagit sin tillflykt. I Benczurgatan 16 hade nämligen en judisk transportavdelning i internationella röda korsets tjänst sitt kvarter. Tryckta källor härom finnas ju, bland annat Rudolph Philipps bok. Vi ha emellertid sökt komma i kontakt med flera av de personer, som sett honom dagen för avfärden från Pest. Sålunda
./. har, såsom framgår av närslutna promemoria den 28 september 1951, transportavdelningens ledare en Dr Georg Wilhelm och två av hans medarbetare noggrant utfrågats. Nyligen har även Kastengren haft ett samtal med en doktor György Gergely; jag hänvisar
./. till bifogade promemoria, dagtecknad Canberra den 30 november 1951.

I promemorian omtalas en man vid namn Rezsö Müller, "kanslichef" å Tatragatan 6 i Pest, där Wallenberg hade ett av sina kontor. Philipp uppger i sin bok, att Wallenberg den 17 januari 1945 i sällskap med sin chaufför Langfelder, doktor Gergely och en doktor Laszló Pétö under rysk eskort for från Benczurgatan 16 till Tatragatan 6. Ordagrant säger Philipp följande: "Framför Tatra utca 6 stannade bilen och militärpolisofficeren från motorcykeln posterade de två meniga mellan bilen

Envoyén Belfrage,
Wien.

Exp. [illegible] 27/12 MS.

och porten. Av officeren fick Raoul tillåtelse att genom den judiske vaktposten kalla ner chefen för sitt kontor. Den ryske officeren gick av och an framför porten. Kanslichefen Rezsö Müller kom i sällskap med kassören Eugen Biró. I porten träffade de Wallenberg, som meddelade, att han endast hade mycket kort tid till sitt förfogande. Han frågade hur skyddslingarna hade det och överlämnade pengar för att köpa proviant åt dem. Av det korta samtalet framgick följande: 1) under de dagar Raoul stått under ryskt skydd hade han fått bra mat och god behandling. Han hade en rysk tjänare men måste varje natt flytta till något nytt ställe och kände sig som i skyddshäkte. 2) Han skulle nu resa till Malinowskis högkvarter men hade icke klart för sig, om det skedde som gäst eller fånge. Hela detta samtal tog högst tio minuter. Till sist sade Raoul till Müller: 'Ni vet också, att jag i ett hemligt kassafack i Hazai-banken utan kvitto deponerat briljanter och stora summor."

Som Du ser av promemorian den 28 september, ställde sig både doktor Wilhelm och medarbetaren Revai synnerligen skeptiska till Philipps påstående, att Wallenberg begivit sig till Tatragatan 6, enär strider vid den tidpunkten fortfarande skall ha pågått kring Tatragatan, som ligger cirka 50 m. öster om Donau. Enligt vad Gergely påstått, hade Wallenberg aldrig begivit sig upp på kansliet i Tatragatan 6; däremot skall han ha begivit sig till "det svenska sjukhuset" vid Tatragatan, där han i porten träffade sjukhusets föreståndare Müller.

Enligt vad vi nu lyckats utröna torde Rezsö Müller, som troligen är identisk med en Rudolph Müller, född den 30 juni 1894, för närvarande vara bosatt i Wien under adress Ungargasse 2, enligt uppgift lär han även kalla sig för "Raoul". Müllers hustru heter enligt vår källa Ella. Jag får be Dig söka utröna, om denne Müller är identisk med den i Wallenberg-affären förekommande Müller och i så fall be honom i detalj berätta vad han kan erinra sig om sitt sista sammanträffande med Wallenberg och omständigheterna kring detta. Därvid synes det angeläget att låta honom själv först berätta allt han har att säga och att ~~endast~~ därefter rikta de frågor, som äro erforderliga för att få full klarhet i händelseförloppet.

Jag är tacksam i sinom tid återfå bilagorna till detta brev.

Dahlman.

Röd lapp.

Ink. 27/12

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D.C.

Washington den 20 december 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

1006
27.12.51
P 2 Rul

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 15 september 1951 angående vissa uppgifter om att Raoul Wallenberg skulle under tiden 1946 - mars 1947 ha suttit i ett fängelse i staden Sibiu (Hermannstadt) i Rumänien, ber jag få meddela, att genom State Department's godhetsfulla försorg vederbörande i Pentagon företagit en undersökning i syfte att söka verifiera uppgifterna om att en allierad kommission på hösten 1946 skulle ha inspekterat sagda fängelse utan att därvid lyckats anträffa tre amerikanska piloter, som då skulle hållits i förvar där.

Igår hade jag ett samtal med den officer i det amerikanska flygvapnet, som fått sig uppgiften anförtrodd. Denne hade synbarligen intresserat sig åtskilligt för saken, men måste nu till sitt beklagande meddela, att han icke kunnat med ledning av de till buds stående uppgifterna finna någon bekräftelse på en allierad kommissions besök. Många dylika kommissioner hade visserligen efter krigsslutet besökt Rumänien på jakt efter fångar av allierad nationalitet och stora resultat hade vunnits. Men någon uppgift om att vid angiven tidpunkt en viss allierad kommission skulle ha besökt det ifrågavarande fängelset hade icke kunnat anträffas. Inalles hade 185 amerikanska flygare nedskjutits över Ploestis oljefält. Man hade anträffat liken efter 172 personer, som angivits vara sådana flygare, men endast i fyra fall hade liken kunnat identifieras. Skillnaden mellan 185 och 172 - 13 - hade numera antecknats såsom omkomna, ehuru man naturligtvis icke kunde ha någon absolut säkerhet för att de verkligen icke fortfarande funnes i livet någonstans.

Min sagesman nämnde, att han under sina undersökningar i

Herr Utrikesrådet S.Dahlman,
Stockholm.

olika handlingar hade påträffat uppgifter härrörande från tyska krigsfångar i Sovjetunionen, att någon gång under år 1948 tolv svenskar skulle jämte femton amerikaner ha hållits i förvar i ryska fångläger invid Uralbergen. Uppgifterna vore emellertid så vaga, att man icke kunde med säkerhet säga, om det rörde sig om tolv olika svenskar eller endast en eller möjligen en grupp om tre, vilken setts fyra gånger, eller någonting dylikt. Min sagesman skulle försöka leta vidare i sina papper för att se, om han kunde hitta någonting mera preciserat om dessa föregivna svenskar.

Vi ha på beskickningen uppmärksammat de senaste tidningsmeddelandena från Rom angående en italiensk diplomats uppgifter om Wallenberg och ha med tanke på ovan berörda uppgift om att han skulle ha hållits i fängelse i Hermannstadt särskilt fäst oss vid, att italienaren uppgiver, att han under samma tid skulle ha suttit fängslad i Moskva. Då Wallenberg icke kan ha suttit på två ställen vid samma tid, vore det intressant att erfara, hur pass mycken tilltro man skänker italienarens uppgift.

Med hjärtliga hälsningar om en God Jul och ett Gott Nytt År

Din tillgivne

R. [illegible]

EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON 8, D. C.

Washington den 21 december 1951.

1 bil.

Urt. se kuvert.

1012

Ink. 27.12.51
P 2 Eu II

POL

Broder,

I anslutning till Bohemans handbrev den 7 december 1951 ber jag att få överlämna Mr. Vogelers artikel i Saturday Evening Post den 17 november 1951, vilken vi icke hade tillgänglig, då handbrevet skrevs.

./.

Din tillgivne
M. Boge

Utrikesrådet D a h l m a n,

S t o c k h o l m.

Vigilius arkivalier

Sunday Evening Post

7/1-57 ... incl.

27/12-57 ... 27/12-57

Röd lapp.

Lämnat meg av Danielsson 27/12 51
Ital. nyspol. ar. belr. du
i dess.

P2 Eur I/11

på f.s. / du

10/1

P r o t o k o l l

över samtal med italienske medborgaren dr Claudio de Mohr, söndagen den 16 och måndagen den 17 december 1951. (Samtalet fördes på franska språket i närvaro av författaren Rudolph Philiph, vilken någotsånär förstår franska språket).

Dr de Mohr förklarade sig villig att lämna ytterligare detaljer sedan han erhållit en försäkran om att någon ytterligare publicering icke skulle komma till stånd. På begäran ritade dr de Mohr en skiss över fängelset Lefortovskaja , och det visade sig att detta fängelse är uppfört i fyra våningar med rezdechausséen inberäknad. I dessa fyra våningar finnas celler men i vindsvåningen finnas däremot icke några celler. Fängelsets utseende framgår av skiss. Dr de Mohr kände icke till namnet på gatan, där fängelset är beläget. Det befinner sig i stadens utkant och norr och öster om fängelset ligger stora industrianläggningar.

I enlighet med dr de Mohrs tidigare berättelser uppger han, att han då han blev tillfångatagen 1944 ,sammanträffade med en svensk jude vid namn Cantor , som innehade någon befattning vid svenska legationen i Sofia. Detta sammanträffande ägde rum i Dobriče , och vid sammanträffandet talade dr de Mohr med Cantor och förklarade , att han och de övriga italienska diplomaterna i Sofia tydligen voro på väg att deporteras till Ryssland. Cantor sade sig vilja intervenera hos ryssarna för att om möjligt hindra deportationen. Förutom Cantor skulle även en annan svensk , anställd vid svenska beskickningen i Sofia och vilkens namns fonetiskt låter som Oddgren ha känt till att de ita-

"Udd..."

lienska diplomaterna deporterades. Sammanträffandet ägde rum den 20 september 1944.

Tillsammans med de övriga italienska diplomaterna fördes dr de Mohr till Lefortovska fängelset, där han omedelbart insattes i cell 152, belägen i tredje våningen rezdechausséen inberäknad. I samma cell inspärrades också sistnämnda dag den italienske kanslisten M. Ronci och en annan italiensk medborgare, M. Simen, vilken också varit anställd vid italienska beskickningen i Sofia, (utom karriären). Simen stannade kvar i cell 152 till den 11 januari 1945, då han placerades i en annan cell i samma fängelse. Dr de Mohr känner ej till hans nuvarande adress i Italien och han säger sig vara säker på att M. Simen ej känner till någonting om Wallenberg.

I granncellen, nr 153 voro vid denna tidpunkt inspärrade, efter vad dr de Mohr senare erfor, tvenne tyska medborgare, av vilka den ene hette Mohrmann, vilken talade italienska, och en vid namn Poerztgen (Poertzgen ?). Den sistnämnde skulle ha varit anställd vid den tyske militärattachéns kansli i Budapest. Namnen på fångarna i cellen hade dr de Mohr erfarit på följande sätt: En dag hade dr de Mohr och hans cellkamrater hört knackningar i väggen från granncellen. Knackningarna hade visat sig vara någon slags code och dr de Mohr hade bett M. Simen, som var sjöofficer, att svara ~~medxen~~ medelst knackningar på morsealfabetet. Fångarna i granncellen förstodo emellertid icke Morse-tecknen, men så småningom hade man kommit underfund med att man kunde meddela sig på den enkla coden, som består däri att man slår ett slag för A två slag för B etc., och så småningom hade man kunnat göra sig förstådda ~~för~~ av varandra. Just genom dessa knackningar erfor dr de Mohr att det var de förenämnda herrarna Mohrmann och Poerztgen som befunno sig i cell 153. Denna kontakt nåddes i november 1944. Man måste vara mycket för-

siktig , då man begagnat sig av denna metod för meddelanden till varandra , enär vaktposten ute i korridoren ansträngde sig så att han om möjligt kunde höra knackningarna och i så fall förhindra dem.Övervakningen i fängelset var mycket sträng ,sålunda stod på någon slags plattform,varifrån man hade utsikt över fängelsebyggnadens solfjäderformigt byggda avdelningar , en vaktpost ,försedd med en röd och en vit flagga. Då en fånge skulle föras från cellen , t. ex. för förhör, måste fångvaktaren avvakta klarsignal från posten med flaggorna, så att icke två fångar kunde komma i tillfälle att se varandra.

(Det hittills nedtecknade samtalet ägde rum under söndagen den16, då avbrott måste ske på grund av att dr de Mohr tidigare avtalat ett sammanträffande med en bekant. Samtalet fortsattes sedan under måndagen den 17 med början kl. 15:45.)

På samma sätt som man tidigare konstaterat ~~som~~ vilka befunno sig i cell 153, hade man fått klart för sig att i cell 151 befunno sig två andra tyskar "Generalsekretär" vid tyska ~~ambassaden~~ i Bukarest Supprian , och attachén (handelsagent) vid ~~samma~~ ambassad , Wallenstein. Innan Wallenstein kom till cell 151 hade en annan tysk medborgare , pressattachén "Welkisch" , varit inspärrad i denna cell från den 21 september 1944 till november 1944. Med anledning av dr de Mohr trots avsaknad av kalender kunde angiva exakta tider för de olika händelserna ,tillfrågades han hur det kunde vara möjligt , att man, då man sitter inspärrad i en cell, kan hålla reda på tiderna så noga. Dr de Mohr förklarade , att fångarna brukade rita ett streck i dammet på väggen för varje dag som gick, och därför kunde man hålla reda på tiderna mycket bra. Den 18 april 1945 överfördes Supprian från cell 151

till dr de Mohrs cell , där nu endast dr de Mohr och M. Ronchi befunno sig , sedan Wallenstein överförts till cell 150 . Cell 151 hade nu under någon dag, 2 à 3 dagar, kommit att stå tom.

Troligen den 20 eller 21 april 1945 (detta datum erinrade sig dr de Mohr mycket säkert enär datot sammanföll nära nog med det datum , då han inspärrades i Lefortovskaja-fängelset , nämligen den 22 ~~april~~ september) hörde dr de Mohr och hans cellkamrater att nya fångar infördes i cell 151. Det visade sig, att de nya fångarna voro svenske medborgaren Wallenberg och tyske medborgaren Roedel, den sistnämnde omnämnd i den berättelse som dr de Mohr tidigare avgivit. Efter några dagar hade dr de Mohr hört att en av fångarna började knacka i väggen , och dr de Mohr och Supprian hörde , att den som tel graferade (samma enkla system som förut) gav följande meddelade:" Jag har blivit arresterad i Budapest av ryssarna" och så följde ett datum, vilket kan ha varit den 14, 15 eller den 30 januari 1945 . Det exakta datot kan dr de Mohr icke erinra sig, men han är säker på, att meddelaren sagt januari 1945.
I början voro dr de Mohr och Supprian mycket försiktiga gentemot fångarna i grannecellen, enär man icke kunde veta , om det var en av ryssarna insatt angivare . Efter någon dag kom emellertid M. Supprian i förbindelse med Roedel ,vilka båda herrar kände varandra, och de hade börjat kommunicera. M. Supprian hade frågat Roedel vem den andre fången var ,vartill Roedel svarat att det var herr Wallenberg, en svensk diplomat. Både dr de Mohr och M. Supprian hade blivit mycket förvånade över att en svensk diplomat arresterats. Man hade frågat Roedel (eller Wallenberg) varför Wallenberg blivit ar-

resterad, och Roedel eller Wallenberg hade svarat , att Wallenberg icke visste det .Vid något senare tillfälle hade Wallenberg förklarat, att han tjänstgjort i Budapest för att skydda judarna. Då det icke fanns tillgång till något papper eller något skrivmaterial i cellen var kommuniceringen förenad med stora svårigheter, enär man icke kunde göra några nämnvärda anteckningar, och som förut sagts måste man iakttaga stor försiktighet så att vakterna icke hörde knackningarna. Dr de Mohr tillfrågades på vilket språk Wallenberg avfattat sina meddelanden , men dr de Mohr kunde icke erinra sig ,huruvida meddelandena lämnats på tyska eller franska.I varje fall var det dr de Mohr som antecknat de olika bokstäverna , och om meddelandet var på tyska , så var M. Supprian , som tolkade meddelandet, enär dr de Mohr icke kunde ~~xxxxx xxxl~~ tyska språket . Beträffande möjligheterna att göra några anteckningar uppgav dr de Mohr att fångarna vid olika tillfällen fingo ryska cigaretter och från dessas munstycken kunde man veckla ~~xpxx~~ ut små ~~pxppersslapparpåx~~ papperslappar på vilka anteckningar kunde göras med tändstickor(tydligen avbrända)vilket dr de Mohr dock ej sade.

Beträffande förhållandena i fängelset uppgav dr de Mohr , att maten var mycket dålig i varje fall i början av fångenskapen och så länge kriget varade. Den dagliga ransonen bestod av 500 gr. mycket vattenhaltigt bröd , som stundom var mögligt. Den verkliga brödmängden var på grund av vattenhalten jämförelsevis ringa om man jämför den med vad välbakat bröd skulle motsvara i vikt. Man fick 2 à 3 sockerbitar per dag, någon gång något stycke salt rå fisk , kålsoppa, som kokats på fiskhuvuden och fiskstjärtar. Denna soppa luktade vedervärdigt och dr de Mohr kunde i början ej äta den, men då han bestraffades med förvaring i tre dagar i ensam källarcell var han tvungen att äta maten.

Dr de Mohr tillfrågades om icke Wallenberg i sina meddelanden lämnat ytterligare uppgifter om sin person,men

detta hade icke skett .Saken var den att man såsom förut nämnts måste vara mycket försiktig och sedan fångarna väl kommit underfund med , vilka som sutto i grannecellerna ,nöjde man sig därmed och använde den svåra kommuniceringsmetoden för att lämna varandra sådana nyheter som den ene eller den andre fången kunde uppsnappa vid förhörstillfällen ,såsom t.ex. att kriget slutat eller någon annan viktigare händelse. En del av meddelandena bestod däri att den kvarvarande fången meddelade när hans cellkamrat hämtades till förhör. Förhören skedde i regel kl mellan 11 och ~~16~~ ~~på dagen~~/ resp klockan 23 och 4 ~~på natten.~~ Förhören med Wallenberg hade pågått åtminstone 1 månad efter det han införts i cell nr 151.Roedel hade förhörts betydligt längre ,enär han tydligen var en för ryssarna intressant person.

Såväl Wallenberg som Roedel flyttades efter några månader en trappa högre upp alltså upp i fjärde våningen rez dechausséen inberäknad. Genom en slump kommo de att placeras i en cell just ovanför cell nr 151, och de hade även från denna cell fortsatt kommuniceringen, ehuru denna kommunicering dock nu ytterligare försvårats , enär man måste knacka hårdare för att kunna höra. På direkt fråga hur länge Wallenberg och Roedel förvarats i cell 151 förklarade dr de Mohr , att det måste åtminstone ha varit 1 1/2 år ,d.v.s. fram mot slutet av 1946.Det är vidare dr de Mohrs uppfattning att såväl Wallenberg som Roedel tillbringade åtminstone ett år i den nya cellen i fjärde våningen. I varje ~~hade~~ falla Roedel befunnit sig där till fram mot slutet av 1947 . Liksom tidigare hade varit Supprian och Roedel som skött kommuniceringen.

Dr de Mohr flyttades den 5 april 1948 till cell 147 belägen i samma korridor men längs bort i motsatta änden av korridoren .Här kvarhölls han till 30 juli 1949 . Sistnämnda dag överfördes han till cell 185 vilken cell också var belägen i samma våning.Han erinrar sig att såväl Roedel som Wallenberg , om nu den sistnämnde verkligen var kvar i samma cell

som Roedel hela tiden , några månader före den 5 april 1948 flyttats från cellen i fjärde våningen till för dr de Mohr okänd cell (eventuellt annat fängelse). Det poängterades för dr de Mohr den vikt vi lade på så noggrann tidsangivelse som möjligt, och dr de Mohr förklarade att han inte kunde säga bestämt om Wallenberg suttit kvar i cellen i fjärde våningen lika länge som Roedel. Såsom förut nämnts hade möjligheten att kommunicera försvårats betydligt , sedan Wallenberg och Roedel flyttats till fjärde våningen.

Då dr de Mohr flyttades till cell 144 hade även herrarn Ronchi och Supprian flyttats över dit. M.Supprian kvarhölls i cell 144 till den 29 juli 1949. Vart han sedan tog vägen känner dr de Mohr icke till. Den 30 juli 1949 flyttades dr de Mohr över till cell 185 och M.Ronchi flyttades över till en för dr de Mohr okänd cell.

Vid införandet i cell 185 sammanträffade dr de Mohr med en tysk medborgare vid namn Bergemann , cirka 65 år gammal (år 1949) ,vilken varit anställd vid tyska ambassaden i Bukarest och sysslat med passärenden. Bergemann hade förklarat, att han tidigare suttit i en cell i fjärde våningen och under vistelsen där hade han erfarit att en svensk diplomat vid namn Wallenberg befunnit sig i en cell bredvid Bergemanns. Bergemann hade sagt sig veta att Wallenberg tidigare varit i Budapest.

Vid upprepade frågor , huruvida dr de Mohr med säkerhet kunde yttra sig om den tidslängd , som Wallenberg enligt dr de Mohrs uppfattning måste ha befunnit sig i Lefortovskaja-fängelset , förklarade dr de Mohr att han varit av den uppfattningen att såväl Roedel som Wallenberg befunnit sig i cellen i fjärde våningen till fram mot slutet av 1947, men han kan icke säga något bestämt härom.Möjligt är, säger dr de Mohr, att M. Ronchi kanske bättre kan bestämma tidpunkten.

(Samtalet avbröts kl. 18 ,enär dr de Mohr kallats till sin chef i pressbyrån på grund av att olika journalis-

ter sökt få intervjuer med dr de Mohr, då chefen ville bli orienterade om vad saken gällde).

Samtalet fortsattes därefter mellan kl. 22 och 01:3o.

I Lefortovskaja-fängelset fanns enligt dr de Mohrs beräkning omkring 500 fångar, enär cellernas antal voro 225 och i varje cell förvarades 2 och stundom 3 fångar. Dr de Mohr var inspärrad i cell 185 till november månad 1949, då han överfördes till sjukhusavdelningen i Lefortovskaja-fängelset ,där han vårdades ungefär 1 månad. Vid återkomsten till cell 186 befann sig alltjämt Bergemann kvar där, och dessutom hade en annan tysk medborgare vid namn Schildknegt (Schildknecht)placerats i cellen. Denne Schildknegt hade majors grad och skulle ha varit stabschef under general von Paulus . Den 21 mars 1950 flyttade Schildknegt bort ifrån cell 185 och dr de Mohr kände ikce till hans vidare öde.Såväl dr de Mohr som Bergemann kvarhöllos i denna cell till den 31 .3.1950 , då båda överfördes till Bytyrka-fängelset där han placerades i cell 307. I denna cell kvarhölls dr de Mohr till slutet av augusti 1950 , då han fördes till Ljubianka-fängelset som även kallades Tsentrala. I Ljubianka-fängelset förvarades dr de Mohr tillsammans med tre italienska medborgare , Menell,Tozzy och Maschetti.Den 6 eller 7 september 1950 kommenderades samtliga de italienska diplomaterna ned på fängelsegården och därifrån fördes de med en omnibuss till en järnvägsstation samt anlände efter 4 dagars järnvägsresa till Wien . Från stationen i Wien fördes de i omnibuss till Wiener Neustadt där ett läger fanns. Här kvarhöllos de italienska diplomaterna en månad samt fördes den 6 oktober 1950 från Wiener Neustadt tillbaka till en station i Wien. I närvaro av representanter för italienska beskickningen i Wien upprättade ryssarna ett protokoll angående frigivningen av de italienska diplomaterna, sammanlagt 10 st.

Under hela tiden i Ryssland och även ~~i~~ under uppehållet i Wiener Neustadt hade dr de Mohr icke haft någon som helst möjlighet att meddela sig med hemlandet eller med italienska ambassaden i Ryssland. Dr de Mohr hade frågat den ryske förhörsledaren, om det icke fanns någon italiensk beskickning i Moskva , vilket den ryske förhörsledare visserligen bejakat men samtidigt förklarat att någon kommunicering mellan fångarna och beskickningen icke kunde komma till stånd, enär arresteringen av de italienska diplomaterna var en sak som endast anginge de ryska myndigheterna och de italienska fångarna . Varje framställning om kommunicering ~~om~~ med hemlandet hade avslagits och något meddelande från hemlandet hade icke heller kommit fram till fångarna, trots att dr de Mohr efter frigivningen erfarit,att hans familj skickat hälsningar bl.a. genom genom någon italiensk handelsrepresentant.

Efter frigivningen hade dr de Mohr erfarit at hans familj på något sätt underrättats om arresteringen och detta hade troligen skett antingen genom Cantor eller Oddgren, och under uppehållet i Ryssland hade ett falskt meddelande nått fram till familjen,vilket meddelande gick ut på att dr de Mohr och de övriga arresterade italienska diplomaterna skulle ha befunnits sig i Odessa.

Ända fram till 1948 hade icke något som helst meddelande lämnats av ryssarna ang. de fångna italienska diplomaternas öde men detta år hade den italienska ambassadören i Moskva gjort en démarche i ryska utrikesdepartementet och då erhållit till svar att diplomaterna i fråga mycket riktigt befunno sig i Ryssland men någon uppgift om förvaringsorten hade ej lämnats . I svaret hade framhållits att fångarna behandlades väl . Om detta svar hade Madame de Mohr underrättats.Det påpekades från M. Philipps sida att här hade alltså ryssarna lämnat ett positivt svar i motsats till det negativa svaret som svenske ministern i svar erhållit på sin förfrågan om Wallenberg. Dr de Mohr förklarade att här förelåg en väsent-

lig skillnad ty beträffande de italienska diplomaterna så fanns det vittnen, att ryssarna arresterat dessa exempelvis genom Cantor och Oddgren,men beträffande Wallenberg ~~fanns~~ fanns icke denna möjlighet.

I mitten av oktober 1950 anlände dr de Mohr till Italien . Vid gränsen mötte hans hustru och de foro först till Milano, där dr. de Mohr har sin åldriga moder boende. Han stannade i Milano ungefär en vecka och for sedan till Rom där han mottogs av ~~at-säkss~~ statssekreteraren i utrikesministeriet ~~Fru~~ Brousciarca . Då M. Brousciarca såg hur tärd och sjuk dr de Mohr var uppmanade han honom att taga sig en viloperiod från tre till sex månader, och då han återfunnit krafterna skulle han anmäla sig till tjänstgöring i utrikesdepartementet.

Sin ledighet hade dr de Mohr tillbringat dels i Rom och dels på andra platser i Italien. I mitten av januari 1951 inträdde han i sin tjänst.

Förenämnde tyske medborgare Mohrmann är gift med en italienska vilken bor i Rom och som är bekant med M:me de Mohr .Så snart M:me Mohrmann hörde att dr de Mohr återvänt från fångenskapen hade hon satt sig i förbindelse med dr de Mohr och frågat honom om han kände till något angående hennes mans öde, varvid dr de Mohr berättat om att han varit cellkamrat med Mohrmann.Vidare hade dr de Mohr kommit i förbindelse med M:me Syprian , vilkens förnamn är Suzanne , och hon är boende i Hamburg troligen i Wandsbek.[1] Likaså hade Madame Schildknegt underrättat av dr de Mohr. På särskild fråga om icke Wallenberg vid något tillfälle givit uttryck för en önskan om att den eller de fångar , som han kom i kontakt med genom knackningarna , skulle försöka överbringa ett meddelande till svenska myndigheter eller till hans familj förklarade dr de Mohr att så icke var fallet , men detta ansågs vara en självklar plikt att den av olycks-kamraterna som först kom ut skulle meddela familjemedlemmarna eller på annat sätt giva tillkänna , vem eller vilka som befunno sig i rysk fångenskap.

[1] Wandsbek

Dr de Mohr kände icke till något om Wallenbergs familj eller var denna bodde . Han hade emellertid någon gång i mars eller april 1951 beslutat sig för att via Protokollet i italienska UD komma i förbindelse med svenska ministern , och han hade bett en av sina kollegor ,en sk sekreterare att ringa till svenska legationen. Detta hade kollegan gjort i dr de Mohrs närvaro, men någon förbindelse hade av någon anledning icke kunnat etableras vid de ta tillfälle d.v.s. kollegan erhöll icke något svar på telefonpåringningen.Vid ytterligare ett par tillfällen hade dr de Mohr bett kollegan ordna kontakten med svenska ministern, vilken denne lovat, men något resultat hade dr de Mohr icke avhört. Att han icke själv gjorde ytterligare ansträngningar att komma i förbindelse med svenska ministern berodde därpå, att han ungefär samtidigt som han bett sin kollega ordna kontakten med svenska ministern, på en bjudning sammanträffat med en polsk dam , och vid detta sammanträffande hade samtalet förts in på förhållandena i Ryssland och dr de Mohrs fängelsevistelse där. Under samtalet nämnde dr de Mohr att han bl.a. träffat en svensk vid namn Wallenberg . Damen i fråga hade då utropat " Ah, M. Wallenberg , han var ju i Budapest, men han är ju försvunnen och död".Dr de Mohr hade emellertid vidhållit att han sammanträffat med Wallenberg i Ryssland och att Wallenberg säkerligen alltjämt levde. Sedan det visade sig att den polska damen kände till Wallenberg, bad dr de Mohr henne försöka ordna kontakt mellan dr de Mohr och Wallenbergs familj så att dr de Mohr kunde bli i tillfälle att framföra en hälsning. Detta hade den polska damen lovat. Emellertid gick tiden fram till november 1951 utan att han hörde något från damen i fråga , men någon gång under november 1951 sammanträffade han med en representant för familjen Wallenberg.

Den svenske representanten var Wallenbergs halvbroder Guy von Dardel , och samma kväll som han återvände till Sverige uppsöktes dr de Mohr av en av de i Ryssland

internerade italienska diplomaterna M. Franco Trandafilo, vilken tidigare varit anställd vid italienska pressavdelningen i Bukarest och som nu är medarbetare i bl.a. Giornale d'Italia . Trandafilo hade frågat dr de Mohr om denne varit i förbindelse med en släkting till Wallenberg. Anledningen till frågan var den, att Trandafilo i sin tur tillfrågats at någon journalist om han kände till något om Wallenberg, men då han icke gjorde detta hade han vänt sig till dr de Mohr. Dr de Mohr förklarade att han icke lämnat några uppgifter till Trandafilo och på fråga om dr de Mohr kunde lämna någon förklaring till hur dr de Mohrs namn blivit känt för journalisterna förklarade dr Mohr att han själv icke lämnat någon journalist någon uppgift om sitt namn . Förhållandet var emellertid så , att någon journalist kommit upp till pressavdelningen i italienska UD sedan han fått kännedom om att det var en italiensk diplomat , som lämnat uppgifter om Wallenberg ,och han hade frågat en av dr de Mohrs kollegor i pressavdelningen vem den italienske diplomaten var som kan ha berättat om Wallenberg . Kollegan hade då pekat på dr de Mohr och denne kunde då icke förneka faktum.

Då vi hunnit så långt i samtalet som här ovan relaterats ombads dr de Mohr att än en gång försöka erinra sig så noga som möjligt den tidsperiod som med säkerhet förflutit från det datum , då dr de Mohr först fick reda på att Wallenberg befann sig i Lefortovskaja-fängelset (den 20 april 1945) Dr de Mohr förklarade då än en gån att det måste ha varit åtminstone 1 1/2 år. Nå on närmare tidsangivelse kunde han dock ej precisera.

På fråga om dr de Mohr kunde erinra sig ytterligare namn få fångar som suttit i Lefortovskaja-fängelset förklarar han att han hört att en amiral Tillinger skulle

ha suttit där vidare en tysk vid namn Tjermak (Czermak) vidare en general Spalke ,vilken varit tysk militärattaché i Bukarest . Den sistnämnde hade haft sin familj, hustru och en son boende i Königsberg, där ryssarna arresterat dem och fört dem till Ryssland, ehuru general Spalke var okunnig om detta förhållande. Vidare nämnde dr de Mohr en tysk vid namn Geissenberg eller Gartenberg vilken varit militärattaché någonstans. En general Hansen hade också befunnit sig i rysk fångenskap i sistnämnda fängelse. samt dessutom en general Richthoven.

Rom den 18.12.1957

Otto Janisch

Röd lapp.

P 2 Eu 3/11

Verbale

delle conversazioni col cittadino italiano dott. Claudio de Mohr la domenica 16 e lunedi 17 dicembre 1951 (Le conversazioni si sono svolte in lingua francese ed in presenza dello scrittore Rudolph Philipp, che ha una certa conoscenza di questa lingua).

Il dott. de Mohr si è dichiarato pronto a dare ulteriori informazioni dopo essere stato assicurato che altra pubblicità non sarebbe fatta.

Il. dott de Mohr ha fatto, su richiesta, un schizzo della prigione Lafortovskaja, che dimostra che la prigione è costruita in quattro piani, il primo terreno incluso. In questi quattro piani ci sono delle celle ma nell'attico invece non.

L'apparenza della prigione risulta dello schizzo.

Il dott. de Mohr ignorava il nome della strada nella quale la prigione era sita. Essa si trova nella periferia della città. A Nord ed Est della prigione ci sono dei grandi impianti industriali.

In relazione a quanto ha prima dichiarato, il dott. de Mohr racconta che quando fu fatto prigionere in 1944 s'incontrò con un ebreo svedese col nome di Cantor, che aveva qualche impiego presso la Legazione di Svezia a Sofia. Questo incontro aveva luogo a Dobrice, et il dott. de Mohr parlò con Cantor e gli ha detto che lui

Il Sig. Cantor fu incaricato dal Sig. Hodgreen della Legazione di Svezia a Sofia di accompagnarmi sino alla frontiera turca e rimase con noi dal 9 settembre sino al 18 settembre ininterrottamente. In seguito venne a trovarmi a Dobrice il 20 settembre; poi fu costretto dai russi a rientrare a Sofia.

ed gli altri diplomatici italiani a Sofia evidentemente stavano per essere deportati in Russia. Cantor ha detto di voler intervenire presso i Russi per possibilmente impedire la deportazione.

Oltre a Cantor un altro impiegato alla Legazione di Svezia , con un nome che foneticamente suona come Oddgren avrebbe avuto conoscenza della deportazione dei diplomatici italiani. L'incontro ebbe luogo il 20 settembre 1944.

Hodgreen era addetto commerciale svedese a Sofia e assunse la protezione ufficiale dei diplomatici fin dall'8 settembre; si occupò delle pratiche per la partenza e del treno diplomatico con il governo bulgaro e, in fine, ordinò ai suoi collaboratori, fra i quali Cantor, d'accompagnarli fino alla frontiera.

Cogli altri diplomatici italiani il dott. de Mohr fu tradotto alla prigione ~~di~~ "Lefortovskaja", ~~xxx prigione di Lefortovskaja~~, dovè fu immediatamente rinchiuso nella cella 152, al terzo piano, contato il pianterreno.

Nella stessa cella fu rinchiuso il giorno suddetto anche l'impiegato di cancelleria italiano M. Ronchi ed un altro cittadino italiano M.Simen che era stato anche lui ~~impiegato~~ funzionario alla Legazione Italiana di Sofia (fuori ruolo). Simen è rimasto nella cella 152 fino all'undici gennaio 1945 quando fu trasferito ad una altra cella nella stessa prigione. Dott. de Mohr non è a conoscenza del suo indirizzo attuale in Italia e si dichiara sicuro che M.Simen non sa niente di Wallenberg.

Simen: piazza Bigione 1

Nella celle vicina, nr 153, erano rinchiusi, a quanto il dott. de Mohr più tardi ha saputo, due cittadini tedeschi, uno a nome di Mohrmann, che parlava italiano ed uno col nome di Poertzgen (Poertzgen). Quest' ultimo ~~sarebbe stato impiegato nel gabinetto dell' adetto militare tedesco a Budapest~~ era Addetto Stampa alla Legazione germanica di Sofia - Inoltre era nella cella stessa il consigliere del l'Addetto Militare ungherese a Sofia.

Il dott. Mohr era venuto a conoscenza dei nomi dei prigionieri della cella nel modo seguente. Un giorno il dott. de Mohr ed i suoi compagni di cella hanno sentito bussare nella parete della cella vicina. I colpi si

sono dimostrate una specia de "code" ed il dott. de Mohr chiese a M.Simen, che era ufficiale di marina, di rispondere in "Morse".

I prigionieri della cella non capivano però la telegrafia "Morse" ma poco a poco si è appreso che si poteva comunicare col semplice "code" di un colpo per A due per B etc. e finalmente hanno potuto comunicare tra di loro. Da questo sistema di telegrafia il dott. de Mohr ha appreso che gli occupanti della cella 153 erano proprio i suddetti signori Mohrmann e Poerztgen. (7-XI-1944)

Il contatto fu fatto in novembre 1944. Si doveva fare molta attenzione adoperando questo metodo di comunicazione, perché la guardia nel corridoio si sforzava di sentire i colpi e di impedire la comunicazione. La sorveglianza nella prigione era molto severa, una guardia con una bandiera rossa ed una bianca era postata su una specia di piattaforma, da dovè poteva sorvegliare i reparti della prigione, costruiti in ventaglio. Quando un prigioniero doveva essere portato fuori della cella, per esempio per un interrogatorio la guardia doveva dare il segnale di via colla bandiera per evitare che due prigionieri s'incontrassero.

(La conversazione sopra riferita s'è tenuta la domenica 16 decembre ed è stata interrotta per causa di un appuntamento del dott. de Mohr con uno conoscente. Le conversazioni furono riprese il lunedì 17 decembre alle ore 15:45.)

Nello stesso modo del quale fu constatato

chi occupava la cella 153, si era saputo che nella cella 151 si trovavano due altri tedeschi "Generalsekretär" (segretario generale) dell'istituto culturale tedesco a Budapesth, Supprian, e l'adetto commerciale dell'ambasciata tedesca Wallenstein. Prima che Wallenstein venisse rinchiuso nella cella 151 un altro cittadino tedesco l'adetto stampa "Welkisch" era già stato rinchiuso nella cella dal 21 settembre 1944 fino al mese di ~~novembre~~ ottobre 1944. Quando venne chiesto al dott. de Mohr come riusciva senza calendario e rinchiuso in una cella a dare date esatte dei varii avenimenti rispose che i prigionieri erano soliti a tracciare una riga nella polvere delle pareti per ogni giorno che passava e con questo sistema si riusciva benissimo di rendersi conto delle date.

Il 18 aprile 1945 Supprian fu trasferito della cella 151 alla cella del dott. de Mohr dovè erano adesso i soli dott. de Mohr e M.Ronchi da quando Wallenstein era stato trasferito alla cella 150. La cella 151 era ~~xxxxx~~ rimasta vuota per 2 a 3 giorni.

Il 20 o 21 aprile 1945 probabilmente (il dott de Mohr se ne ricordava molto bene perché la data coincideva quasi con quella della sua entrata nella prigione Lefortovskaja, cioè il 22 settembre) il dott. de Mohr ed i suoi compagni di cella sentivano che nuovi prigionieri vennero rinchiusi nella cella 151. Si è dimostrato che i nuovi prigionieri erano il cittadino svedese Wal-

lenberg ed il cittadino tedesco Roedel, quest' ultimo nominato nella prima relazione del dott. de Mohr. Dopo qualche giorno il dott. de Mohr ha sentito uno dei prigionieri bussare alla parete e de Mohr e Supprian hanno sentito che il seguente messagio (con lo stesso semplice sistema di prima "Sono stato arrestato a Budapesta dei Russi" e qui seguiva una data che avrebbe potuto essere il 14,15 o 30 gennaio 1945. Il dott de Mohr non si ricorda della data esatta ma si è detto sicuro che il messagio diceva gennaio 1945 . All'invizio il dott. de Mohr e Supprian erano molto prudenti coi prigionieri della cella vicina, perché non si sapeva se i russi non ci avevano messi un confidente. Dopo qualche giorno M. Supprian è riuscito a mettersi in comunicazione con Roedel, che conosceva, ed hanno comminciato di comunicare tra di loro. M. Supprian ha chiesto a Roedel chi era l'altro prigioniero, e Roedel rispose che era un signor Wallenberg, diplomatico svedese.

Sia il dott. de Mohr che M.Supprian sono stati molto sorpresi di sentire che un diplomatico svedese fosse stato arrestato. E stato chiesto a Roedel (od a Wallenberg) perché Wallenberg era stato arrestato e Roedel o Wallenberg à risposto che Wallenberg non lo sapeva. Più tardi Wallenberg ha dichiarato che era in servizio a Budapesth per proteggere gli ebrei. Siccome non disponevano di carta per

scrivere nella cella la comunicazione era molto difficile per il fatto che si potevano fare poche annotazioni e come già detto si doveva procedere con cautela, perchè i colpi non venissero sentiti dalle guardie.

Al dott. de Mohr fu chiesto in che lingua Wallenberg comunicava; il de Mohr precisò ~~ma non era possibile al dott de Mohr di ricordarsi, se le comunicazioni fossero fatte in tedesco od in lingua francese~~ che quando comunicava personalmente usava il francese e quando comunicava Supprian era il tedesco. In ogni caso era il dott. de Mohr che annotava le differenti lettere, e se la comunicazione era in tedesco M. Supprian la traduceva, il dott Mohr non conoscendo la lingua tedesca.

In quanto concerne la possibilità di fare delle annotazioni il dott .de Mohr raccontò che i prigionieri ricevevano ognitanto delle sigarette russe ed i bocchini di queste sigarette venivano spiegate e su questi pezzetini di carta si annotava con dei fiammiferi (~~evidentemente~~ bruciati) ~~un fatto però che il dott. de Mohr no ha rilevato.~~

Concernente le condizioni nella prigione il dott. Mohr ha comunicato che il cibo era molto cattivo; ~~in ogni caso~~ migliore all'inzio della prigionia e per la duratura della guerra; peggiore in seguito alla [illegible].

La razione giornaliera di pane era di 500 grammi di pane molto ~~acquato~~ umido e ~~talvolta~~ sempre ~~anche~~ amuffito. La quantità reale di pane era comparativamente piccola per causa del contenuto d'acqua in confronto con pane ben cotto dello stesso peso. Due a tre pezzi di zucchero al giorno vennero distribute e qualche volta i prigionieri ricevevano un pezzo

di pesce salato crudo, minestra di cavoli cotto con teste e code di pesce. Questa minestra aveva un odore atroce e all'inizio era impossibile al dott de Mohr di mangiarla, ma dopo una punizione a tre giorni di cella sotteranea solitaria fu costretto a mangiare il cibo.

Ad una questione se Wallenberg non ha fornito altre informazioni personali, il dott. de Mohr rispondeva negativamente.

Il fatto era, come già detto, che i prigionieri dovevano essere molto attenti ed una volta accertato quali erano gli occupanti delle celle vicine si contentava di ciò ed adoperavano il complicato metodo di comunicazione per comunicare tale notizie che avevanno potuto avere in occazione dell'interogatori, per esempio che la guerra era finita o qualche altra informazione importante.

Una ragione per comunicare era che il compagno di cella di un prigioniero prelevato per un interrogatoria ne informava i corrispondenti. Gli interrogatori ebbero luogo generalmente tra le ore 11 - 16 e tra le ore 23 - 24. Wallenberg era stato interrogato per almeno un mese dopo essere stato rinchiuso nella cella 151. Roedel fu interrogato molto di più a lungo perchè era evidentamente dai russi considerato come una persona di interesse.

Dopo qualche mese Wallenberg e Roedel vennero trasferiti al piano di sopra cioè al quarto piano il pianterreno incluso. Per caso

furono collocati in una cella proprio sopra la cella 151, e avevano anche da quella cella continuato a comunicare anche se la comunicazione riusciva più difficile per il fatto che era necessario di bussare più forte.

Chiesto quanto tempo Wallenberg e Roedel sono rimasti nella cella 151 il dott de Mohr dichiarò, che erano rimasti almeno un anno e mezzo ciò fino alla fine dell'anno 1946.

Dott. de Mohr è altronde del parere che sia Wallenberg sia Roedel sono rimasti nella nuova cella al quarto piano almeno un anno. In ogni caso Roedel c'era verso la fine dell'anno 1947. Come prima Suppriam e Roedel avevano badato alle comunicazioni.

Il 5 aprile 1948 il Dott de Mohr fu trasferito nella cella 144 nello stesso corridoio ma lontano e ~~nella parte opposta~~ all'estremità del corridoio stesso. È stato trattenuto lì fino al 30 luglio 1949. Quel giorno fu trasferito alla cella 185 ~~anche quella allo stesso~~ al III° piano. Si riccorda che ~~sia~~ Roedel ~~sia~~ e Wallenberg, se quest' ultimo veramente era insieme a Roedel nella stessa cella per tutto il tempo, erano stati trasferiti, qualche mese prima del 5 aprile 1948 dalla cella nel quarto piano ad una cella non nota al dott. de Mohr (eventualmente trasferito in una altra prigione). È stato al dott. de Mohr sottolineata l'importanza che una precisa determina-

zione aveva per noi, ed il dott de Mohr ha dichiarato di non poter dire con precisione se Wallenberg sia rimasto nella cella del quarto piano per lo stesso tempo di Roedel. Come già detto la possibilità di comunicare fu minore da quando Wallenberg e Roedel erano stati trasferiti al quarto piano.

Quando il dott. de Mohr fu trasferito alla cella 144 i signori Supprian e Ronchi vi furono trasferiti insieme con lui. M. Supprian è rimasto nella cella 144 fino al 29 Luglio 1948. Dovè è andato dopo il dott de Mohr non lo sa.

Il 30 luglio 1949 il dott. de Mohr fu trasferito nella cella 185 e M.Ronchi trasferito in una cella sconosciuta.

Nell'entrata nella cella 185 il dott de Mohr incontrò un cittadino tedesco col nome di Bergemann di 65 anni incirca (1949) che era stato impiegato all'~~ambasciata~~ legazione tedesca a Bucarest nell'ufficio passaporti. Bergemann ~~ebbe~~ ha detto di essere prima stato in una cella del quarto piano e di aver saputo ~~fu venuto a conoscenza~~ durante la sua permanenza li, della presenza ~~nel~~ in una cella accanto alla sua, di un diplomatico svedese di nome Wallenberg. Bergemann ha detto di sapere che Wallenberg prima era stato a Budapest.

A reiterati quesiti se il dott de Mohr potesse con sicurezza dire quanto tempo secondo lui, era rimasto nella prigione Lefortovskaja, il dott. de Mohr dichiarò ~~che fu stato~~ che era del parere che sia

Roedel sia Wallenberg erano rimasti nella cella del quarto piano verso la fine del 1947 ma non può dirlo con sicurezza.

Secondo il dott de Mohr , era possibile che M.Ronchi eventualmente sarebbe in grado di meglio precisare il momento.

(Le conversazioni furono interrotte alle ore 18, il dott de Mohr essendo chiamato dal capo ufficio stampa per informarlo della ragione perchè diversi giornalisti avevano chiesto una intervista col dott de Mohr.)

Le conversazioni furono riprese e si sono svolte tra le ore 22 - 1:30.Dott de Mohr valutava il numero dei prigionieri della prigione Lefortovskaja a 500 incirca, le celle essendo 225 con 2 e talvolta 3 prigionieri per cella.

Dott de Mohr era rinchiuso nella cella 185 fino al mese di ~~novembre~~ novembre 1949 quando fu trasferito all'infermeria della prigione ~~Lefortofokaja~~ Butirzka ,dovè rimase ricoverato per un mese incirca. ~~xxxxxxxx~~ Al ritorno nella cella 186 Bergemann c'era ancora ed anche un altro cittadino tedesco col nome Schildknegt (Schildknecht) era stato ivi rinchiuso. Schildknegt aveva il grado di ~~maggiore e sarebbe~~ colonnello ed era stato capo del stato maggiore in una divisione del generale von Paulus. Il 21 marzo 1950 Schildknegt fu portato via dalla celle 185 ed il dott. de Mohr non ne ha potuto sapere niente. Dott de Mohr e Bergemann sono stati tratenuti in quella cella fino al 31 marzo 1950,

quando ambedue furono trasferiti alla prigione Butirka dovè de Mohr fu collocato nella cella 307. Dott de Mohr fu trattenuto in questa cella fino alla fine del mese d'agosto 1950, quando fu trasferito alla prigione Ljubianka anche chiamata Tsentrale. Nella Ljubianca dott de Mohr è stato trattenuto con tre cittadini italiani, Menel, Tozzi e Moschetti. I 6 o 7 settembre tutti i diplomatici italiani venivano ordinati giù nel cortile della prigione, trasportati in autobus ad una stazione ferroviaria e sono arrivati a Vienne dopo un viaggio di quattro giorni.

Dalla stazione di Vienna (10 settembre) vennero avviati in autobus a un campo a Wiener-Neustadt. I diplomatici italiani furono trattenuti nel campo un mese ed il 6 ottobre 1950 trasportati ad una staziona ferroviaria di Vienna. Alla presenza di rappresentanti della legazione d'Italia a Vienna i russi fecero un verbale sulla liberazione dei diplomatici italiani, in tutto 10. Durante tutto il soggiorno in Russia nonché durante il soggiorno a Vienna Neustadt il dott. de Mohr non aveva avuto la possibilità di mettersi in contatto colla sua patria o con l'ambasciata italiana in Russia. Dott. de Mohr aveva chiesto all'interrogatore russo se c'era una ambasciata italiana a Moska, questo l'ha ammesso, ma ha diciarato che non erano concesse comunicazioni tra i prigionieri e l'ambasciata, l'arresto dei diplomatici italiani essendo una questione che riguardava solamente l'autorità russa ed i prigionieri stessi.

Ogni richiesta di comunicare colla Patria gli fu negata ed i prigionieri non avevanno ricevuto nessuna informazione da casa benché, una volta liberato, il dott Mohr abbia apreso che la sua famiglia gli aveva mandato dei saluti par il tramite di una Missione commerciale ufficiale. Dopo la sua liberazione il dott de Mohr à appreso che la sua famiglia in qualche modo era stata avertita del suo arresto, probabilmente da Cantor o da Uddgren e durante la permanenza in Russia la famiglia aveva ricevuto notizie false secondo le quali il dott de Mohr e gli altri diplomatici italiani sarebbero uccisi ad Odessa.

Fino al 1948 i russi non avevanno dato nessuna informazione concernante la sorte dei diplomatici italiani arrestati, ma quell'anno l'ambasciatore italiano a Mosca faceva una "démarche" al Ministero degli Affari Esteri russo e veniva informato che i diplomatici si trovavano in Russia, ma nessuna informazione fu data del luogo dovè erano custoditi .Secondo la risposta russa i prigionieri erano trattati bene. La Signora de Mohr ne è stata informata.

E stato rilevato dal Signor Philipp che i russi in questo caso avevano dato una risposta positiva a differenza di quella negativa data al Ministro di Svezia quando aveva chiesto di Wallenberg. Il dott. de Mohr ha dichiarato che c'era una notevole differenza tra i due casi in quanto c'erano testimoni dell'arresto dei diplomatici italiani, per esempio Cantor ed Oddgren, invece per Wallenberg non c'erano.

Dott de Mohr è giunto in Italia verso la metà

di ottobre 1950. Alla frontiera fu ricevuto dalla moglie e sono insieme andati a Milano dovè abita la madre del dott. de Mohr.

Dopo essere rimasto per una settimana a Milano il dott de Mohr si è recato a Roma dovè fu riccevuto dal sottosegretario agli Affari Esteri Brusasca. Signor Brusasca vedendo lo stato di esaurimento e lâspetto malato del dott de Mohr ~~lo~~ gli propose di prendere della vancanze di tre a sei settimane e di presentarsi al servizio al Ministero degli Esteri quando era ristabilito.

Il dott de Mohr ha pasato la licenza sia a Roma sia in altri posti in Italia. Nella metà di gennaio à ripreso servizio.

Il summenzionato cittadino tedesco Mohrmann è sposato con una signora italiana, che conosce la signora de Mohr.

Non appena sentito che il dott. de Mohr era tornato della prigionia la Signora Mohrmann ha preso contatto col dott de Mohr, per chieder~~lo~~gli se ~~se~~ sia al corrente ~~al corrente~~ della sorte di suo marito. Il dott de Mohr l'ha informata che era stato ~~compagno~~ vicino di cella con Mohrmann.

Il dott de Mohr aveva anche preso contatto colla signora Suzanne Supprian, che abita a Amburgo, probabilmente a Wannsbeck. Il dott de Mohr ~~aveva~~ ha egualmente informato la Signora Schildknegt per mezzo della Sig.ra Mohrmann ~~Chiesto~~ se Wallenberg aveva mai espresso il desiderio che qualche prigionero col quale riusciva a prendere contatto bussando alla parete, provasse di trasmettere un

Frau Susanne Supprian
18 Schlindstrasse
Hamburg-Gross Flottbek

Signora Mohrmann-Amerigo
via Principessa Clotilde 7
Roma

messagio alle autorità svedesi od alla sua famiglia il dott de Mohr ha spiegato che era considerato un naturale dovere, che il primo dei compagni di sfortuna ~~a essere~~ era appena liberato informasse le famiglie , od in altro modo desse informazioni su quelli che erano rimasti in prigionia russa.Dott de Mohr non sapeva niente della famiglia di Wallenberg o dove abitava. Aveva però deciso verso marzo ad aprile 1951 di prendere contatto col Ministro di Svezia per il tramite del Cerimoniale di Palazzo Chigi, ed aveva incaricato uno dei suoi colleghi ,un segretario, di telefonare alla legazione di Svezia ma per qualche ragione non ha potuto avere la comunicazione. Un altro paio di volte aveva chiesto al suo collega di chiedere un appuntamento col Ministro di Svezia , come aveva promesso, ma non ha sentito se fu mai fatto. Che egli stesso non ha riprovato di prendere contatto col ministro di Svezia, dipendeva dal fatto che allo stesso tempo più o meno che aveva chiesto al suo collega di fissare l'appuntamento col ministro di Svezia, il dott. Mohr aveva incontrato ad un ricevimento una signora polacca, e aveva con lei parlato delle condizioni in Russia e della sua prigionia. Durante la conversazione il dott de Mohr ha detto di aver incontrato uno svedese di nome Wallenberg. La Signora a questo aveva esclamato "Ah. M.Wallenberg era a Budapest ma adesso è sparito e creduto morto". Dott de Mohr in-

sisteva di aver incontrato Wallenberg in Russia e che Wallenberg certamente era vivo. Quando ha appreso che la signora conosceva Wallenberg il dott. de Mohr le chiese di arrangiare un contatto colla famiglia per permetterli di mandarle un saluto. La signora polacca lo promise. Fino al novembre 1951 però non ha avuto notizie della signora in questione ma invece incontrò durante il mese di novembre un rappresentante della famiglia Wallenberg.

Questo rappresentante svedese era il fratellastro di Wallenberg Guy de Dardel. La stessa sera del ritorno in Isvezia del signor de Dardel, il dott. de Mohr à ricevuto la visita di uno ~~dei~~ diplomatici internati in Russia . M. Franco Trandafilo, che prima era stato addetto alla ~~Impiegato all'officio stampa della~~ Legazione d'Italia a Bucarest e che attualmente è collaboratore ~~corrispondente~~ del Giornale d'Italia e altri. Trandafilo aveva chiesto al dott. de Mohr, se sia stato in contatto con un parente di Wallenberg. La ragione perché l'ha chiesto era che Trandafilo era stato lui stesso chiesto da un giornalista , se sapesse qualche cosa di Wallenberg, e non essendo in grado di fornire le informazioni richieste, si è indirizzato al dott. de Mohr. Il dott. de Mohr à dichiarato di non aver dato delle informazioni a Trandafilo , e quando al dott de Mohr fu chiesto se potesse spiegare come i giornalisti erano venuti a conoscenza del suo nome, il dott de Mohr à detto di non aver lui stesso comunicato il suo nome ai giornalisti.

Il fatto era che un giornalista si era presentato all'Ufficio stampa del Palazzo Chigi dopo aver appreso che un diplomatico italiano aveva dato delle in-

formazioni su Wallenberg . Il collega aveva designato dott de Mohr, che non aveva negato.

A questo punto il dott de Mohr è stato richiesto di sforzarsi di ricordare colla massima precisione quanto tempo era trascorso dal giorno quando il dott de Mohr è venuto a conoscenza che Wallenberg si trovava nella prigione Lafortovskaja (il 20 april 1945). Dott de Mohr dichiarò di sicuro che era almeno un anno e mezzo. Di più non ha potuto precisare.

Chiesto se si ricordava il nome degli altri prigionieri che erano stati rinchiusi nella prigione Lafortovskaja il dott de Mohr à detto di aver sentito che un certo ammiraglio Tillinger vi sarebbe stato rinchiuso nonché un tedesco Tjermak (Czermak) ed un generale Spalke, che era stato addetto militare tedesco a Bucarest . La famiglia di quest'ultimo abitava Königsberg, dovè fu arrestata e trasferita in Russia. Spalke non era a conoscenza del fatto. Dott de Mohr ha nominato anche un altro tedesco col nome di Geissenberg o Gartenberg, che era stato addetto ~~militare.~~ aeronautico a Bucarest

Un generale Hansen ed ~~un generale~~ il Ministro von Richthofen erano anche stati in prigionia dei russi.

P.S. Quando il de Mohr rientrò al Ministero consegnò personalmente all'ufficio competente una lista di nomi di prigionieri tedeschi perché attraverso la Rappresentanza italiana a Bonn fossero avvertite le famiglie. Non ricorda se abbia incluso anche il nome di Wallenberg poiché può averlo dimenticato. Egli non fu mai richiesto di informazioni circa il caso Wallenberg: l'indagine del Ministero sul Wallenberg fu probabilmente compiuta durante l'assenza di de Mohr e Rondi per ragioni di salute e saranno stati interrogati altri ex-prigionieri che nulla sapevano di Wallenberg perché non avevano avuto contatti con lui.

M. Tibari; chef för byrån

Engfeldt/MS.   Röd lapp.

KUNGL. UTRIKES DEPARTEMENTET

Stockholm den 27 december 1951.

STOCKHOLM 19

Personligt och strängt förtroligt.

N:o 189 | 1 bil. | BIL.

INK. D. N:o

AVD. P | GR. 2 | MÅL Ed

ang. Sjöborgsutredningen.

Hemlig.
Stockholm den 27 december 1951.
Överlämnas för kännedom till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt upp'drag:
Engfeldt.
Förste Sekr.

Exp.

Broder,

Vissa upplysningar föreligga om att Raoul Wallenberg någon gång under åren 1945-46 skulle ha suttit i Butyrka-fängelset i Moskva. Vi äro därför angelägna om att komma i kontakt med personer, som suttit i ifrågavarande fängelse. Enligt vad vi nyligen genom Bratt erfarit, skall en tysk vid namn Georg Mahle frigivits från detta fängelse den 8 februari 1949. Hur länge han suttit där visste man icke på Röda Korset i Berlin, som stod i korrespondens med Mahle. Dennes adress är Eckenheimer x) Landstrasse 154 II, Frankfurt am Main. Man bör kanske icke fästa alltför stora förhoppningar vid att Mahle, som ju icke låtit höra av sig till någon svensk instans på de nära tre år, som gått, skall ha något av värde att berätta. Men det skulle nog icke skada, om Du ville höra eller låta höra honom närmare. Till ledning för samtalet bifogas en frågelista.

./.

Dahlman.

x) Eschenheimer

Envoyén Kumlin,
Bonn.

Exp. 3/1 52
i handom

Bet. t. hr Dahlman-Kumlin

den 27.12.81.

1) Inledningsvis bör framhållas hur Mahles namn och vistelse i Butyrkafängelset kommit till vår kännedom. Passa genast på att fråga om data för Mahles vistelse där. Anledningen till vårt intresse bör motiveras med att vi efterforska "en svensk". Om M. frågar om namnet på svensken, bör detta avböjas med motiveringen, att det vore värdefullare för oss att eventuellt få fram namnet av M., utan att han påverkats. Bekräftar M. därefter, att han träffat en svensk i Butyrkafängelset (eller någon annanstans i Ryssland) men uppgiver, att namnet fallit honom ur minnet, bör M. tillfrågas, om det möjligen varit Sandeberg (som suttit i fängelset under tiden 16.8. - 25.11.1945) eller Wallenberg.

Om det bekräftas, att M. träffat R.W. eller det synes sannolikt, att så varit fallet, böra följande frågar riktas till M.:

2) Under vilka omständigheter träffade han R.W. första gången?

3) Kan M. ge en något så när exakt tidsbestämning för sammanträffandet med R.W.?

4) Berättade R.W. några detaljer om orsaken till att han fanns i Sovjetunionen?

5) Hur var R.W:s allmänna tillstånd? Var han mycket mager och undernärd eller syntes han vara vid god hälsa?

6) Kan M. erinra sig hur R.W. var klädd i fängelset?

7) Kan M. lämna en utförlig beskrivning på R.W. (längd, ålder, hårfärg och myckenhet hår, ögonfärg, ögonbryn /buskiga eller tunna/ ansiktsform, näsans utseende, var munnen bred eller smal, läpparna tunna eller fylliga, öronen stora eller små, åtliggande eller utstående)? Hurudan var kroppsbyggnaden? Spenslig, spād, satt eller grov?

8) Kan M. angiva namnen på andra medfångar, som också känna till att R.W. suttit i Butyrkafängelset? Hemortsadresser på ifrågavarande medfångar?

Vänd!

Skulle det visa sig, att M. sammanträffat med R.W. på annan plats än Butyrkafängelset, anpassas givetvis ovanstående frågor därefter.

röd lapp

HEMLIG
jäml. SFS 10 § 249:1937
Den 3/1 1952
STATSPOLISEN

28/12 51

P.M.

Under tjänsteresa i Tyskland anmodades undertecknad av envoyén Kumlin i Köln, att på uppdrag av Kungl. Utrikesdepartementet fara ned till Rom där jag efter särskilda instruktioner som skulle avhämtas på vår beskickning, skulle biträda vid ett förhör med italienska diplomater, som återkommit från rysk fångenskap och som skulle ha uppgifter om Raoul Wallenberg. Detta meddelande nådde mig onsdagen den 12/12 1951, och det bestämdes, att jag skulle inträffa i Rom senast lördagen den 15/12 1951 för att sammanträffa med författaren Rudolph Philipp, vilken representerar familjen von Dardel. Philipp skulle avresa från Stockholm lördagen den 15/12 1951 och inträffa i Rom sent på lördagskvällen.

Jag avreste från Bonn på kvällen torsdagen den 13/12 1951 med tåg till Frankfurt a/M för att följande morgon fara med flygplan via Stuttgart-Zürich-Geneve-Nizza till Rom. På grund av dåligt flygväder kunde maskinen ej starta på bestämd tid utan blev försenad. Så småningom startade dock maskinen och passerade Stuttgart. Emellertid blev det landningsförbud i Zürich och maskinen måste gå ned på den franska flygplatsen Bâle Mulhouse. Passagerare till Zürich fingo resa med omnibuss och järnväg dit, och transitpassagerarna fingo vänta till dess passagerarna från Zürich transporterats med järnväg och omnibuss. Start från Bâle-Mulhouse skedde sent på kvällen, men någon landningsmöjlighet fanns icke i Geneve utan planet måste fortsätta till militärflygplatsen i Sion. Därifrån transporterades passagerarna per järnväg till Geneve. Vid ankomsten visade det sig att Trans World Airlines maskin, med vilket passagerarna till Rom skulle ha medföljt redan avgått, varför övernattning måste ske i Geneve. Lördagen den 15 december 1951 var flygvädret lika dåligt, varför enda möjligheten var att forsla passagerarna med järnväg till Sion, varifrån start skedde sent på lördag eftermiddag med en italiensk maskin vilken efter mellanlandning i Nizza anlände till Rom kl. 21,15 på lördagskvällen. S.A.S. maskin, med vilken Philipp skulle anlända till Rom, var betydligt försenad och ankom först kl. 00,03. Legationsrådet Bergenstråhle, vilken jag kontaktat

efter ankomsten till Rom, hade välvilligt ställt sin bil till förfogande och erbjöd sig i mitt sällskap avhämta Philipp vid flygplatsen, vilket också skedde.

Enligt de genom Bergenstråhle erhållna instruktionerna från U.D. visade det sig, att den italienske diplomaten, dr. Claudio de Mohr, anställd vid italienska utrikesdepartementets pressavdelning, (section della stampa), tel. 64 276 el. 65-818, och boende under adress capo d'Istria 9, telefon Roma 80-988, var den, som satt inne med vissa upplysningar om Raoul Wallenberg.

Vidare skulle en annan italiensk konsulattjänsteman vid namn Ronchi, vilken tjänstgjorde vid italienska generalkonsulatet i Algier, kunna bekräfta dr. de Mohrs utsago. Familjen von Dardel hade genom Guy von Dardel varit i kontakt med dr. de Mohr, vilken inför Guy von Dardel uppgivit, att han från och med den 20 april 1945 till i början av 1948 stått i kontakt med Raoul Wallenberg, vilken suttit i en cell i Lefortovskajafängelset i Moskva, vilken cell gränsat till den cell där dr. de Mohr suttit arresterad.

Det framgick vidare av instruktionerna, att svenska beskickningen i Rom hos italienska U.D. i oktober 1950 begärt förhör med de från Ryssland återvändande italienska diplomaterna och i skrivelse av den 21 november 1950 hade italienska U.D. förklarat, att ingen av de återvändande diplomaterna hade något att förtälja om Raoul Wallenberg. Enligt författaren Philipp skulle emellertid dr. de Mohr icke ha blivit tillfrågad lika litet som konsulattjänstemannen Giovanni Ronchi.

Dr. de Mohr skulle, fortfarande enligt Philipp, inte mindre än tre gånger ha uppsökt svenska beskickningen i Rom och begärt företräde hos beskickningens chef men hänvisats till underordnad tjänsteman, något som dr. de Mohr icke velat acceptera. Detta skulle ha varit anledningen till att dr. de Mohrs meddelande icke förrän hösten 1951 kommit till familjen von Dardels kännedom.

Vid samtal med Philipp under natten till söndagen den 16/12 1951 framgick, att dr. de Mohrs meddelande kommit till familjen von Dardels kännedom på så sätt, att en polsk prinsessa, Linka Czetwertynska, boende via de Trasone 22, Rom, ej telefon, vid något tillfälle under troligen mars eller apil 1951 på en bjudning sammanträffat med dr. de Mohr, som då skulle ha berättat, att han har haft förbindelse med Raoul Wallenberg i Ryssland. Genom prinsessan Czetwertynska hade meddelandet kommit fram till

till en polsk dam, som bodde hos generalen Stedingk i Djursholm, och genom denna kanal hade familjen von Dardel underrättats.

Författaren Philipps inställning gentemot svenska beskickningen i Rom var mycket ogynnsam just emedan dr. de Mohr icke blivit emottagen av svenske ministern, och under samtalet natten till söndagen förebrådde mig Philipp därför att jag låtit legationsrådet Bergenstråhle få veta om hans ankomst och vidare låtit Bergenstråhle fara ut till flygplatsen. Jag replikerade, att detta givetvis icke kunde påverka sakförhållandet, men Philipp ansåg, att det var i strid med det avtal han slutit i Stockholm beträffande samarbete mellan honom och U.D.

På söndagsmorgonen den 16/12 1951 ringde minister Beck-Fries upp undertecknad och förklarade, att ett telegram, undertecknat Gunnarsson, ingått från Stockholm till legationen. I detta telegram begärdes, att legationen skulle ringa Stockholm ang. Wallenbergsaffären. Jag förklarade, att jag icke kände till något om någon Gunnarsson, men på fråga till Philipp trodde han, att det var avsett för honom, och att med Gunnarsson avsågs en kvinnlig bekant med förnamnet Gunvor, vilken under hans frånvaro skulle taga emot ev. telegram eller meddelanden, som kunde inkomma beträffande Wallenbergssaken.

Det beslöts, att Philipp och undertecknad skulle infinna sig på legationen för att taga del av telegrammet och ringa från beskickningen till Philipps kontakt i Stockholm. Vi sammanträffade med envoyé Beck-Fries, som visade telegrammet. Philipp fann då, att telegrammet säkerligen icke var från hans kontakt utan att det säkerligen var redaktör Gunnarsson i Dagens Nyheter, som sänt telegrammet. Under samtalet med envoyén Beck-Fries riktade Philipp förebråelser mot envoyén för att denne icke tagit emot dr. de Mohr. Philipp ville dock icke nu vidhålla påståendet att dr. de Mohr personligen sökt ministern utan förklarade, att dr. de Mohr via italienska "Protokollet" sökt kontakt med ministern. Denne förklarade bestämt att han varken avvisat någon, som bett om företräde eller någonsin emottagit någon förfrågan, om han ville taga emot någon italiensk U.D.-tjänsteman. Efter en del lamentationer ang.

det sätt på vilket olika uppslag enligt Philipps mening missskötts av U.D. förklarade sig Philipp emellertid tro på envoyén Beck-Fries förklaring, att dr. de Mohr honom veterligen aldrig sökt få företräde hos svenske ministern.

Från legationen tog Philipp kontakt per telefon med dr. de Mohr. Det visade sig emellertid till Philipps stora förvåning, att dr. de Mohr icke kunde ett ord tyska, trots att han inför Guy von Dardel förklarat, att han kommunicerat med Raoul Wallenberg på tyska språket. Philipp överlämnade mikrofonen till undertecknad och vid samtal på franska, vilket var det enda språk, modersmålet undantaget, som dr. de Mohr kunde, överenskoms, att dr. de Mohr skulle komma till Philipps hotell kl. 18 samma dag.

Vid sammanträffandet presenterade jag mig som Philipps medarbetare och hjälpare utan att avslöja min verkliga ställning, och senare har framkommit, att dr. de Mohr tagit mig för advokat, som av familjen ställts till Philipps hjälp.

Dr. de Mohr började med sitt djupa beklagande över att hans vittnesmål publicerats. Han sade sig känna ryssarna och han fruktade för att publiceringen kunde ha till följd att ryssarna antingen läto döda Wallenberg eller sände honom långt bort till Sibirien. Denna kritik togs mycket onådigt upp av Philipp, som förklarade, att det var Wallenbergs mors, fru Maj von Dardels, önskan att vittnesmålet skulle publiceras. Dr. de Mohr hade avicerats om publiceringen genom särtryck ur Veckojournalen. Något längre samtal blev det icke under söndagskvällen enär dr. de Mohr sade sig ha ett tidigare avtalat sammanträffande som han måste passa. (Jmf tidigare överlämnat protokoll).

Nytt sammanträffande avtalades för måndags eftermiddag d. 17/12 1951.

Då Dr. de Mohr infann sig på måndagseftermiddagen den 17/12 befann han sig i ett tämligen agiterat tillstånd, och han började beklaga sig över att olika journalister för såväl svensk som annan press attackerat honom, och jornalisternas attacker hade kommit till chefens för departementet kännedom, vilket allt gjorde att dr. de Mohr sade sig vara djupt olycklig. Philipp förvirrade sig på grund av dr. de Mohrs utbrott, och bad mig förklara för dr. de Mohr, att han, Philipp, skulle se till så att

dr. de Mohr komme undan från journalisternas attacker vilket skulle ske antingen så att dr. de Mohr flyttade över till något hotell eller också skulle Philipp utverka, att dr. de Mohr finge ledigt för att följa med Philipp till Algier i och för hörandet av Ronchi. Sedan Philipp sagt detta, rusade han iväg till svenska beskickningen, där han sade sig skola ordna saken.

Jag försökte spela medlarens roll så gott sig göra lät, och det framgick, att dr. de Mohr ingalunda var benägen att överge hemmet för att därigenom undvika journalisterna. Då jag var av den uppfattningen, att det ingalunda var lämpligt, att dr. de Mohr var närvarande vid samtalet med Ronchi försökte jag förklara Philipps utbrott med att man icke fick räkna alltför noggrant med en temperamentsfull författares utbrott, vilket dr. de Mohr också sade sig inse. Att journalisterna kommit underfund med att det var dr. de Mohr, som avsågs i tidningspressen berodde enligt dr. de Mohr därpå, att någon journalist kommit upp på italienska U.D. och frågat vem det italienske diplomaten var, som lämnat stoffet till artikeln. En kollega hade då pekat på dr. de Mohr, som icke haft annat att göra än bekänna kort.

Vid det samtal, som nu utväxlades mellan dr. de Mohr och mig, förklarade dr. de Mohr - såsom framgår av protokollet - att den säkra tid som Wallenberg skulle ha befunnit sig i Lefortovskaja-fängelset icke kunde fixeras närmare än till några månader, högst ett och halvt år. Då samtalet pågått c:a en och halv timme, måste dr. de Mohr avlägsna sig, enär han var kallad till sin chef för att lämna förklaring ang. tidningsskriverierna. Man måste nog räkna med att dr. de Mohr var nervös, ty han hade säkerligen fått kännedom om att italienska U.D. besvarat den svenska förfrågan nekande angående de italienska diplomaternas kännedom om Wallenberg, och med hänsyn till att han under kriget varit fascistisk pressattaché, är kanske hans ställning ingalunda säker.

Sedan dr. de Mohr avlägsnat sig begav jag mig till svenska beskickningen för att om möjligt avvärja en aktion för att skaffa dr. de Mohr ledighet för färd till Algier. Jag förklarade där inför såväl envoyén Beck-Fries som sedan inför Philipp, att det ej alls var önskvärt, att dr. de Mohr följde med utan att man i stället borde se till att herrarna de Mohr och Ronchi icke träffades före vårt samtal med Ronchi, ty med hänsyn till det

förhållandet, att dr. de Mohr vid samtal med Guy von Dardel förklarat sig kunna taga på sin ed, att han haft kontakt med Wallenberg under tre år intill början på år 1948 och nu vid samtalet med mig ändrat sina uppgifter till "några månader" och sedan fixerat tiden till åtminstone ett och halvt år, kunde man ifrågasätta dr. de Mohrs tillförlitlighet och man kunde även befara att han skulle påverka den honom i ställning underlägsne kanslisten Ronchi, så att dennes utsago komme att överensstämma med den av dr. de Mohr senast lämnade versionen eller t.o.m. sträcka sig längre.

Sedan Philipp fått höra, att dr. de Mohr ändrat sig ifråga om tiden för Wallenbergs vistelse i Lefortovskaja-fängelset, blev han uppenbarligen nervös. Han erfor, att dr. de Mohr skulle återkomma kl. 21 samma kväll för fortsatt samtal, och jag frågade honom, om vi icke borde infria det erbjudande som Philipp gjort föregående kväll ang. gemensam middag. Han ansåg, att vi kanske borde fråga på nytt på måndagskvällen, för den händelse dr. de Mohr icke dinerat.

Då dr. de Mohr infann sig frågade jag, om han dinerat och då han förklarade att han ej gjort detta upprepade jag Philipps anbud, vilket dr. de Mohr med glädje antog. Under middagen var Philipp anmärkningsvärt tyst, vilket dock kunde förklaras med språksvårigheter.

Efter middagen fortsattes samtalet mellan dr. de Mohr och undertecknad utan några direkta inpass från Philipps sida. Då samtalet avslutats kl. 01,30 och dr. de Mohr avlägsnat sig, föll Philipp alldeles ihop och gjorde sig själv bittra förebråelser därför att han litat på Guy von Dardels omdöme om dr. de Mohr. Han ansåg nu dr. de Mohr vara den simplaste varelse i världen, därför att han, då han tvingades precisera sin utsago, måste ändra sig så kapitalt trots att han tidigare sagt sig vara beredd att taga sin förra utsago på ed. Philipp ansåg sig alldeles förlorad, dels emedan han publicerat en lögnaktig berättelse och dels emedan han förlett svenska utrikesdepartementet att satsa penningar på närmare undersökningar av saken. Han hotade t.o.m. taga sitt liv enär han ansåg sig icke kunna bära ansvaret för sitt beteende. Jag försökte dämpa honom så mycket som möjligt, och då vi skiljdes kl. omkring halv sex på morgonen lovade han att han icke skulle beröva sig livet utan i varje fall avvakta resultatet

av samtalet med Ronchi.

Då jag kl. 8,30 begav mig till beskickningen sov Philipp av allt att döma, och när jag sedan kl. 11 ringde till honom, visade det sig att han sovit till kl. omkring 10 och att han nu såg situationen något ljusare. Tisdagen anyändes till utskrift av protokollet på det att det sedan måtte översättas till italienska av greve Bonde på sv. beskickningen. På Philipps begäran strök jag dr. de Mohrs beklaganden över publiceringen, enär en dylik passus skulle kunna bliva orsak till självförebråelser hos fru van Dardel, enär hon kanske komme att taga fasta på dr. de Mohrs anklagelser om att publiceringen kunde vara farlig för Wallenbergs liv.

Vid samtal med envoyén Beck-Friies i Philipps närvaro förklarade jag min avsikt vara att avsluta den italienska översättningen med en passus, enligt vilken dr. de Mohr på heder och samvete förklarade, att hans sista version var helt med sanningen överensstämmande och att han icke närmare än vad som skett kunde precisera tidslängden, som Wallenberg befunnit sig i Lefortovskaja-fängelset. Vid detta tillfälle gjorde Philipp inga invändningar mot ett dylikt arrangemang, men sedan opponerade han sig häftigt mot nämnda passus och sade, att det vore att lägga en fälla för dr. de Mohr som ju tidigare förklarat sig villig att taga på sin ed, att de tidigare lämnade uppgifterna voro riktiga. Jag måste då lova, att jag icke skulle medtaga passusen ifråga, men det är ju tydligt, att pressen på dr. de Mohr försvann i och med denna eftergift. Hade dr. de Mohr vägrat att skriva under en sådan passus, hade han ju dömt sig själv. Jag ansåg mig dock icke kunna insistera och ställa till en scen på hotellrummet i dr. de Mohrs närvaro, vilket onekligen blivit fallet. I och med denna attityd från Philipps sida ansåg jag det dock stå klart, att han icke till varje pris vill ha fram hela sanningen.

Under onsdagen den 20 dec. 1951 gjorde vi försök att komma i förbindelse med madame Czetwertynska men vid signalen på hennes dörr kom en annan fransktalande kvinna ut och förklarade att madame Czetwertynska var sjuk och icke tog emot. Jag omtalade att vi voro representanter för familjen von Dardel, och att vi gärna ville jämföra dr. de Mohrs och madame Czetwertynskas berättelser om hur samtalet kom in på Wallenberg. Damen, som gått ut i farstugan vägrade dock kategoriskt att låta oss få företräde för M. Czetwertynska och därmed fingo vi låta oss nöja. Som ett

subjektivt omdöme skulle man ju kunna säga, att dr. de Mohr måhända spelat bakom kulisserna och velat förhindra ett klarläggande av hur Wallenbergs namn kom att nämnas. Själv har han i mitt protokoll förklarat, att det var han, som förde Wallenbergs namn på tal, vilket kan anses som något egendomligt, då han, såsom framgår av hans egenhändiga anteckning på den italienska översättningen, icke kom ihåg Wallenberg, då han lämnade uppgifterna om de tyska fångarna i Ryssland till signor Tiberi. Visserligen vill han i protokollet låta göra troligt, att han innan samtalet med m. Czetwertynska - säger för övrigt "samtidigt"- gjort försök att komma i kontakt med svenske ministern, och att namnet följaktligen skulle vara väl bekant för honom, men jag undrar om det inte är så att dr. de Mohr fått höra namnet nämnas av M. Czetwertynska och att han då i övermod för att göra sig intressant förklarat,att han haft förbindelse med Wallenberg i Ryssland.

Under samtalet med dr. de Mohr på måndagskvällen - sista besöket - visade han upp ett telegram från Ronchi, vari denne förklarade, att han erhållit dr. de Mohrs brev och telegram och att han ämnade avresa lördagen den 22 december till Rom. I telegrammet begärde Ronchi instruktioner och på dr. de Mohrs fråga vilka instruktioner han skulle lämna, förklarade jag, att det givetvis icke behövdes andra instruktioner än att Ronchi efter ankomsten till Rom kontaktade dr. de Mohr, som sedan hade att lämna besked till Philipp om ankomsten.

I samråd beslöto Philipp och undertecknad att om möjligt förebygga ett sammanträffande mellan dr. de Mohr och Ronchi, och sedan vi erfarit att endast en flygförbindelse stode Ronchi till buds, nämligen Air-Francé plan från Algier till Nizza, och att Ronchi måste vänta minst 2 timmar i Nizza, innan han kunde få flygförbindelse till Rom, ansågo vi det vara lämpligast att själva fara över till Nizza och möta Ronchi där. I brev till dr. de Mohr skulle vi förklara orsaken till vårt handlingssätt och trycka på, att vi om möjligt ville söka komma med ett plan från Nizza under söndagen för att hinna hem före jul. Philipp skrev också ett dylikt brev och vi lyckades få flygbiljetter till Nizza på lördagen, dit vi skulle anlända omkring 20 minuter före Ronchis plan. Dr. de Mohr hade vid ett sammanträffande på fredags eftermiddagen på min fråga, när Ronchi kunde beräknas besöka oss, svarat:"Kanske på lördagskvällen eller

kanske först på söndagen". Då planet skulle inträffa i Rom omkring kl. 15 och det endast rörde sig om 4 timmars flygresa, fann jag svaret något misstänkt, ty samtalet med Ronchi kunde mänskligt att döma icke taga lång tid, då han enligt dr. de Mohrs utsago icke kunde annat språk än italienska och några ord franska, som dr. de Mohr lärt honom under fängelsevistelsen. Följaktligen hade han själv icke kunnat korrespondera med Wallenberg, och hans utsago måste därför baseras på dr. de Mohrs meddelanden till honom. Jag frågade mig om dr. de Mohr först ville ha tid på sig att instruera Ronchi. Måhända är detta att driva misstänksamheten för långt, men då dr. de Mohr tidigare visat sig vara otillförlitlig och det italienska svaret i nov. 1950 varit bestämt nekande i fråga om de italienska diplomaternas kännedom om Wallenberg, anser jag misstänksamheten vara på sin plats.

Med hänsyn till att Ronchi icke kunde annat språk än italienska bad jag envoyén Beck-Fries låta greve Bonde medfölja till Nizza för att tjänstgöra som tolk, vilket beviljades.

Vid ankomsten till Nizza förfrågade jag mig hos flygledningen för Air France, när dess plan från Algier beräknades ankomma. Jag upplystes då om, att Air France flygande personal gått i strejk från och med dagen och att inget plan skulle ankomma från Algier. En förfrågan på Air France kontor gav till resultat, att man icke kunde räkna med en biläggning av konflikten på kort tid.

Ett telefonsamtal beställdes till italienska generalkonsulatet i Algier, och greve Bonde tog mot samtalet och fick efter diverse svårigheter tala med Ronchi, som med hänvisning till strejken förklarade att han nu icke ville komma till Rom. Han sade sig ha meddelat i brev och telegram till dr. de Mohr ang. sitt beslut. Philipp sände då ett telegram från Nizza till dr. de Mohr i Rom och bad honom meddela närmare ang. Ronchis planer.

Jag hörde mig för hos de olika flygbolagen i Nizza ang. flygmöjligheterna till Algier, men de statliga hade ingen förbindelse dit utan hänvisade till Aigle Azur, ett privatbolag. Emellertid visade det sig, att icke heller detta bolag hade någon flygförbindelse på Algier. Kontakt söktes med kabinettssekreteraren resp. utrikesrådet Dahlman, men förbindelse kunde

icke nås under lördagen. Vi beslöto oss därför resa tillbaka till Stockholm, enär man givetvis icke kunde avvakta strejkens biläggning och förbindelserna via fartyg från Marseille kunde vara mycket oviss. Vidare måste man räkna med, att Ronchi för det första kanske skulle vara ovillig att berätta, sedan publicering skett, enär måhända italienska utrikesdepartementet med ovilja såg, att dess tjänstemän uttalade sig i en sak, då departementet i officiell skrivelse förklarat, att de återvändande italienska diplomaterna icke kände till något om Wallenberg, och för det andra var det dock i bästa fall icke mer än ett påstående, som måste grunda sig på vad dr. de Mohr meddelat Ronchi.

\- - - - - -

Redan före min avresa från Bonn hade jag aviserats om, att jag i Bonn borde kontakta Abgeordnete Ernst Paul, vilken förmodligen kände till dr. de Mohrs vittnesmål. Torsdagen den 13/12 1951 sökte jag upp herr Paul i riksdagshuset i Bonn och fick ett samtal med honom. Det framgick, att han av Philipp meddelats om dr. de Mohrs utsago och att dr. de Mohr åberopat tvenne tyskar vid namn Supprian och Roedel, vilka skulle ha varit cellkamrater med resp. dr. de Mohr och Wallenberg.

Herr Paul hade genom utrikesdepartementet i Bonn varit i kontakt med "Suchdienst" i München, där man emellertid svarat, att överhuvudtaget inga tyska diplomater återkommit från rysk fångenskap och beträffande Roedel kunde man bestämt säga, att han icke återkommit.

Stockholm den 28 december 1951.

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

Kungl. Utrikes
Departementet

ang. Sjöborgsutredningen.

Röd lapp.

STOCKHOLM		19
Stockholm den 28 december 1951.		
Strängt förtroligt. N:o 190		BIL.
INK. D. N:o		
AVD. P	GR. 2	MÅL. Eu I

Broder,

Igår avlämnade Danielsson avskrift av sin rapport jämte översättning därav till italienska angående samtalen med de Mohr. Enligt Danielsson hade avsikten varit att originalrapporterna skulle tillställas oss redan tidigare genom beskickningens försorg. Då vi emellertid ännu icke mottagit desamma, får jag anhålla om besked, huru med saken förhåller sig.

Dahlman.

Envoyén Friherre Beck-Friis,
Rom.

Exp. kurir
15/1 MS.

Brevet har legat, då env. Beck-Friis var hemma i Sverige och meningen var att överlämna det till honom på UD. Då han emellertid ej kommit upp har brevet nu expedierats med kurir.

Röd lapp.

Ink. 29/12

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Oslo den 28 december 1951.

Personligt och strängt förtrolig

1039
29.12.51
P 2 Ser I

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 19 innevarande december til Ahlmann - som är bortrest på semester till den 8 januari - ber jag få meddela, att jag strax före jul i enlighet med Din instruktioner strängt förtroligt upptog ärendet Harry Tomsen med Din norske kollega, expeditionschefen Raeder. Denne tillkallade under vårt samtal byråchefen Colban, som närmast sysslar med frågor av denna art.

Colban har numera gått igenom handlingarna i ärendet och i dag telefonledes meddelat mig, att de norska efterforskningarna efter Tomsen varit resultatlösa. Man hade förutom i Stockholm gjort förfrågningar i London och Paris, dit vissa spår synts leda. Resultatet hade emellertid varit rent negativt.

För det intresse det möjligen kunde ha tillfogade Colban att en norsk frontkämpe, som i år återkommit från Ryssland, sagt sig ha hört talas om en läkare i Berlin vid namn Alexander Tomsen, som skulle ha förts till Moskva som fånge någon

Herr Utrikesrådet S. Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

gång 1945 och suttit fängslad där till 1950, varefter han förts till något straffarbetsläger i Stalino. Denne Tomsen skulle emellertid ha varit dansk medborgare och vederbörande norrman hade aldrig personligen träffat honom. De norska myndigheterna hade icke ansett sig ha anledning tro, att det förelåge något samband mellan denne Tomsen och Harry Tomsen.

Din tillgivne

Tord Göransson